

bis. et comprehendere et tollere eos in vna die. Et peruenit iudas et exercitus eius via in desertum bosor: repente: et occupauit ciuitatem et occidit omnem masculum in ore gladii: et accepit omnia spolia eorum: et succendit eam igni. Et surrexerunt inde nocte et ibant usque ad munitiones. Et factum est diluculo cum eleuasset oculos suos: et ecce populus multus cuius non erat numerus portantes scalas et machinas ut comprehenderet munitionem et expugnarent eos: et vidit iudas quod cepit bellum: et clamor belli ascendit ad celum sicut tuba et clamor magnus de ciuitate. et dixit exercitui suo. Pugna te hodie pro fratribus vestris. Et venit tribus ordinibus post eos: et exclamauerunt tubis et clamauerunt in oratione et cognouerunt castra thimothei quem machabeus est: et refugerunt a facie eius: et percussit eos plaga magna: et ceciderunt ex eis in die illa fere octo milia virorum. Et diuertit iudas in maspha et expugnauit et cepit eam: et occidit omnes masculum eius et sumpsit spolia eius: et succendit eam igni. Inde perxit et cepit casbon et mageth et bosor et reliquas ciuitates galaaditidis. Post hec autem bosor congregauit thimothaeus exercitum alium et castra posuit contra raphan trans torrentem. et misit iudas speculari exercitum: et nunciauerunt ei dicentes: quod uenerunt ad eum omnes gentes quae in circuitu nostro sunt: et exercitus multus nimis. et arabas aduerunt in auxilium sibi et castra posuerunt trans torrentem: parati ad te venire in plenum. et abiit iudas obuiam illis. Et ait thimothaeus principibus exercitus sui. Cum appropinquerit iudas et exercitus eius ad torrentem aquae: si transierit ad nos portum: non poterimus sustinere eum: quia potens poterit aduersum nos. Si vero timuerit transire et posuerit castra extra flumen: transiretemus ad eos et poterimus aduersus illum. Ut autem appropinquit iudas ad torrentem aquae: statuit scribas populi secum torrentem: et mandauit eis dicens. Neminem hominem reliqueritis: sed ueniat omnis in plenum et transiret ad illos portum: et omnis populus post eum. et contrite sunt omnes gentes a facie eorum: et proiecerunt arma sua: et fugerunt ad pbanum quod erat in carnaim et occupauit ipsam ciuitatem et pbanum succendit igni cum omnibus quae erant in ipso et oppugnata est carnaim: et non potuit sustinere contra faciem iude. Et congregauit iudas uniuersos israelitas quae erant in galaaditide a minimo usque ad maximum: et uxores eorum et natos et exercitus magnum valde ut ueniret in terram iude. Et uenerunt usque ebron. et haec ciuitas magna in ingressu posita munita valde. Et non erat declinare ab ea dextra uel sinistra: sed per medium iter erat et induserunt se quae erant in ciuitate et obstruxerunt portas lapidibus: et misit ad eos iudas uerbis pacificis dicens. Transeamus per terram uestram ut eam in terram nostram: et nemo uobis nocebit nisi pedibus transibimus: et nolebant eis aprire. Et precepit iudas predicari in castris ut applicarent uniuersos in quod erat loco. et applicauerunt se uiri uirtutis: et oppugnauit ciuitatem illam tota die et tota nocte: et tradita est ciuitas in manu eius. Et peremerunt omnes masculum in ore gladii. et eradicauit

eam et accepit spolia eius: et transiit per totam ciuitatem super interfectos. Et transgressi sunt iordanem in capomagno contra faciem bethsan. Et erat iudas congregans extremos: et exhortabatur populum per totam uiam donec ueniret in terram iuda: et ascenderunt in montem syon cum leticia et gaudio et obtulerunt holocausta: quia nemo ex eis cecidisset donec reuerterent in pace. Et in diebus quibus erat iudas et sonathas in terra galaad: et simon frater eius in galilea contra faciem ptolomaidis audiuit iosephus zacharie filius. et azarias princeps iustitiae res bene gestas: et plura quae facta sunt et dixit. Faciamus et ipsi nobis nomen et eam pugnare aduersus gentes quae in circuitu nostro sunt. Et precepit bis quae erant in circuitu suo: et abierunt iamnia: et exiit gorgias de ciuitate. et uiri eius obuiam illis in pugnam. Et fugati sunt iosephus et azarias usque in fines iudee. et ceciderunt illa die de populo israel ad duo milia uiri. Et facta est plaga magna in populo quia non audierunt iudam et fratres eius existimantes fortiter se facturos. Ipsi autem non erant de semine uirorum illorum: per quos facta est in israel. Et uiri iuda magnificati sunt valde in conspectu omnis israel et gentium omnium. ubi audiebatur nomen eorum. Et uenerunt ad eos fausta clamantes. Et exiit iudas et fratres eius et expugnabant filios esau in terra quae ad austrum est: et percussit chebron et filias eius et muros eius et turres eius succendit igni in circuitu. Et mouit castra ut iret in terram alienigenarum: et pambulabat samariam. In die illa ceciderunt sacerdotes in bello dum uoluit fortiter facere: dum sine consilio exiit in plenum. Et declinauit iudas in azotum in terram alienigenarum: et diruit aras eorum et spolia deorum suorum succendit igni: et cepit spolia ciuitatum: et reuersus est in terram iuda.

C. L. S. De morte antiochi et successione filii eius. Antiochus mittit exercitum ad debellandum iudam et uincit. pacem dat sicte quam cito rupit. Hic dicitur quod in bellis utebatur elephantis.

Et antiochus pambulauit superioribus regionibus. Et audiuit esse ciuitatem elimaide in pside nobilissimam et copiosam in argento et auro: templumque in ea locuplet valde. Et illic uelamina aurea et lorice et scuta quae reliquit alexander philippi rex macedo qui regnauit primus in grecia. Et uenit et querebat cape ciuitatem et depredari eam et non potuit quia innotuit sermo bis quae erant in ciuitate. Et insurrexerunt in plenum et fugit inde: et abiit cum tristitia magna: et reuersus est babyloniam. Et uenit qui nunciaret ei in pside: quia fugata sunt castra quae erant in terra iuda et quae abiit lysias cum uirtute fortis in primis et fugatus est a facie iudeorum: et inualuerunt armis et uiribus et spoliis multis quae ceperunt de castris quae exciderunt: et quae diruerunt abominationem quam edificauerant super altare quod erat in hierusalem: et sanctificationes sicut prius circumdederat muris excelsis: et bethsuram ciuitatem suam. Et factum est ut audiuit rex romes

istos expavit et commotus est valde: et decidit in lectum et incidit in languore per tristitia: quia non est factum sicut cogitabat. Et erat illic per dies multos: quia renovata est in eo tristitia magna et arduus bitratus est se mori. Et vocavit omnes amicos suos: et dixit illis. Recessit somnus ab oculis meis: et concidi et corruis corde pro sollicitudine. Et dixi in corde meo. In quantum tribulationem deveni et in quos fluctus tristitie in qua nunc sum qui locutus eram: et dilectus in potestate mea. Nunc vero reminiscor malorum que feci in hierusalem: unde et abstuli omnia spolia aurea et argentea que erant in ea: et misi auferre habitantes iudeam sine causa. Cognovi ergo quia propterea inveniunt me mala ista: et ecce pereor tristitia magna in terra aliena. Et vocavit philippum unum de amicis suis: et preposuit eum super universum regnum suum. Et dedit ei diademam: et stolam suam et annulum ut adduceret antiochum filium suum: et nutrirer eum et regnaret. Et mortuus est illic antiochus rex anno ceteresimo quadragesimo nono. Et cognovit lysias quoniam mortuus est rex: et constituit regnare antiochum filium eius quem nutrivit adolescentem: et vocavit nomen eius eupatorum. Et hi qui erant in arce conclusi erant israel in circuitu sanctorum: et querebant eis mala semper ad firmamentum gentium. Et cogitavit iudas disperdere eos: et convocavit universum populum ut obsideret eos. Et convenerunt simul: et obsederunt eos anno ceteresimo nonagesimo: et fecerunt balistas et machinas. Et exierunt quidam et eis qui obsidebant: et adiungerunt se illis aliqui impij ex israel et abierunt ad regem et dixerunt. Quousque non facis iudicium: et vindicam fratres nostros? Nos decrevimus venire patri tuo et abulare in preceptis eius: et obsequium edictis eius: et filij populi nostri propter hec alienabant se a nobis. Et quousque inveniuntur ex nobis interficiebantur et hereditates nostre diripiuntur. Et non ad nos tantum extenderunt manus: sed et in omnes fines nostros. Et ecce applicuerunt bodie ad arcam in hierusalem occupare eam: et munitionem in bethsuram munierunt. Et nisi perveneris eos velocius: maiora que hec facient: et non poteris obtinere eos. Et iratus est rex ut hec audiret: et convocavit omnes amicos suos et principes exercitus sui et eos qui super equites erant. Et de regnis alijs et de insulis maritimis venerunt ad eum exercitus conductici. Et erat numerus exercitus eius centum milia peditum et viginti milia equitum: et elephanti triginta duo docti ad plium. Et venerunt per idumeam et applicuerunt ad bethsuram: et pugnauerunt dies multos: et fecerunt machinas. Et exierunt et succenderunt eas igni: et pugnauerunt viriliter. Et recessit iudas ab arce et movit castra ad bethzacharan contra castra regis. Et surrexit rex ante lucem: et concitavit exercitum in impetum contra viam bethzacharan. Et copauerunt se exercitus in plium: et tubis cecinerunt. Et elephantis offenderunt sanguinem vite et mori ad acuendos eos in plium. Et dividerunt bestias per legiones: et astiterunt singulis elephantis milleviri in loriceis coccinatis: et galee crece in capitibus eorum: et quoniam

genti equites ordiati unicuique bestie electi erant. Hi autem tempore ubique erat bestia ibi erant: et quousque ibat: ibat: et non discedebat ab ea. Et turre lignee super eos firme protegentes: super singulas bestias et super eas machine. Et super singulas viri virtutis triginta duo qui pugnabant desuper: et inter magister bestie. Et residuum equitum hinc et inde statuit in duas partes: tubis exercitum commovere et perurgere constipatos in legionibus eius. Et ut resisteret sol in clipeos aureos et ereos resplenderunt motes ab eis: et resplenderunt sicut lapides ignis. Et distincta est pars exercitus regis per montes excelsos et alia per loca humilia: et ibat caute et ordinate. Et commovebant omnes inhabitantes terram a voce multitudinis eorum et incessu turbe et collisione armorum. Erat enim exercitus magnus valde et fortis. Et appropinquavit iudas et exercitus eius in plium: et ceciderunt de exercitu regis septem viri. Et vidit eleazar filius saura unum de bestiarum locatarum loriceis regis. Et erat eminentes super ceteras bestias. Et visum est ei quod in ea esset rex: et dedit se ut liberaret populum suum et acquireret sibi nomen eternum. Et cucurrit ad eam audacter in medio legionis interficiens a dextris et a sinistris et cadebat ab eo huc atque illuc. Et iuit sub pedes elephantum et supposuit se ei: et occidit eum et cecidit in terram super ipsum et mortuus est illic. Et videntes virtutem regis et impetum exercitus eius: diverterunt se ab eis. Castra autem regis ascenderunt contra eos in bethsuram. Et applicuerunt castra regis ad iudeam et nomen syon. Et fecit pacem cum his qui erant in bethsura: et exierunt de civitate quia non erant eis ibi alimeta conclusis: quia sabbata erant terre. Et comprehendit rex bethsuram: et constituit ibi custodiam suare eam: et convertit castra ad locum sancti catodis dies multos. Et statuit illic balistas et machinas et ignis iacula et tormenta ad lapides lancandos: et spicula et scorpios ad mittendas sagittas et fundibula. Fecerunt autem et ipsi machinas adversus machinas eorum: et pugnauerunt dies multos. Ecce autem non erat in civitate eo quod septimum annum esset: et qui remanserant in iudea de gentibus presumperant reliquias eorum que repositae fuerant. Et remanserunt in sanctis viris pauci quoniam obruta erat eos fames et dispersi sunt unusquisque in locum suum. Et audiit lysias quod philippus quem constituerat rex antiochus cum adhuc viveret ut nutrirer antiochum filium suum et regnaret reuersus est a phidie et media et exercitus qui abierat cum ipso: et quia querebat suscipere regni negocia. Et festinavit ire: et dicere ad regem et duces exercitus. Deficimus quousque et esca nobis modica est: et locus quem obsidemus munitus: et incubit nobis ordiare de regno. Nunc itaque demus dextras hominibus istis: et faciamus cum illis pacem et cum omni gente eorum: et constituam illis ut abulerent in legitimis suis sicut prius. Propter legitimam civitatem ipsorum que desperimus irati sunt: et fecerunt omnia hec. Et placuit primo in conspectu regis et principum: et misit ad eos pacem facere et ceperunt illam: et iuravit illis rex et principes et exierunt de munitione. Et intrauit rex motem syon et vidit munitionem.

loci et rupit citius firamentū qđ iurauit: et mā
dauit destruere murū in gyro. Et discessit festi
nanter et reuersus est antiochiā: et inuenit phi
lippum dñantem ciuitati: et pugnauit aduer
sus eum et occupauit ciuitatem.

E. S. Demetrius occisis antiocho et lissia ob
tinuit regnū. d. alchimio et bacchide et malicia
eor. de sanguie effuso in circūitu hierlm. misit
demetri⁹ nicharonē d. israel. orauit iudas et vi
cit nicharonē et occidit eum.

Ca. VII

Anno cētesimo qnq̄gesimo et primo
erūt demetri⁹ seleuci filius ab vbe
roma et ascēdit cū paucis viris i ci
uitatē maritimā: et regnauit illic. Et
fēss est vt ingressus est domū regni p̄m suor
cōp̄bendit exercit⁹ antiochū et lissā vt adduce
rent eos ad eū. et res ei innotuit et ait. Nolite
mibi ofēdere faciē eor. Et occidit eos exercit⁹
Et sedit demetri⁹ sup sedē regni sui. et venerūt
ad eū viri itq̄ et ip̄i et isrl. et alchim⁹ dux eor. q̄
volebat fieri sacerdos. Et accusauit ppl̄ apd
regē dicentes. Perdidit iudas et frēs ei⁹ ami
cos tuos et nos dispidit de terra nra. Nūc er
go mitte virū cui credis vt eat et videat exter
minū om̄e qđ fecit nob̄ in regionib⁹ regis. et
puniat om̄s amicos ei⁹ et adiutores eorū. Et
elegit rex et amicis suis bacchidē qđ dñabatur
trāsflumē magnū in regno et fidelē regi et mis
sit eū vt videret exteminiū qđ fecit iudas. S
et alchimū ip̄iū p̄stituit in sacerdotiū: et māda
uit ei facere vltionē in filios isrl. Et surrexerūt
et venerūt cū exercitu magno in terrā iuda. et
miserūt nūcios et locuti sūt ad iudā et ad frēs
eius p̄bis pacific⁹ i dolo et nō intēderūt p̄moni
bus eor. Uiderūt em̄ qđ venerunt cū exercitu
magno: et p̄uenerūt ad alchimū et bacchidē cō
gregatio scribarū req̄rere qđ iusta sūt. Et primi
assidei qđ erāt in filiis isrl et exq̄rebāt ab eis pa
cem. Dixerūt em̄. Nō sacerdos de semie aaron
venit: nō decipiet nos. Et locut⁹ est cū eis p̄ba
pacifica. et iurauit illis dicēs. Nō inferem⁹ vo
bis malū: neq̄ amicis vris. Et crediderūt ei: et
cōp̄bendit ex eis sexagita viros et occidit eos
in vna die p̄m p̄bū qđ scriptū est. Carnes scō
rum tuor et sanguinē ip̄or effuderūt i circūitu
hierlm. et nō erat qđ sepeliret. Et incubuit timor
et tremor in oēm ppl̄m qđ dixerūt. Nō est veri
tas et iudiciū in eis. Trāsgressi sūt em̄ p̄stitu
tum: et iusturandū qđ iurauerūt. Et mouit bac
chides castra ab hierlm. et applicuit in betbze
cha et misit et cōp̄bēdit multos ex eis qđ a se
refugerāt. et quosdā de ppl̄o mactauit et in pu
teum magnū p̄fecit. Et p̄misit regiones alchio
et reliq̄t cū eo auxiliū in adiutoriū ip̄i. Et abiit
bacchides ad regē. Et satis agebat. Alchimus
p̄ncipatu sacerdoti sui. Et p̄uenerūt ad euz
om̄s qđ p̄turbabāt ppl̄m suum: et obtinuerunt
terrā iuda: et fecerūt plagā magnā i israel. Et vi
dit iudas oia mala qđ fecit alchim⁹ et qđ cum eo
erant filijs israel multo plusq̄ gētes et exūt i

om̄s fines iudee circūitu: et fecit vindictā in vi
ros deftores: et cessauerūt vltra exire in regio
nem. Uidit autē alchim⁹ qđ p̄ualuit iudas et qđ
cū eo erāt: et cognouit qđ nō pōt sustinere eos et
egressus est ad regē et accusauit eos multis cri
minib⁹. Et misit rex nicanorē vnū et p̄ncipib⁹
suis nobilioib⁹ qđ erat inimiciāas exercens d
isrl. et mādauit ei euertere ppl̄m. Et venit nī
canor in hierlm cū exercitu magno: et misit ad
iudā et ad frēs ei⁹ p̄bis pacific⁹ cū dolo dicens
Nō sit pugna inter me et vos. Veniam cū viris
paucis vt videā facies vras cū pace. Et venit
ad iudā et salutauerūt se inuicē pacifice: et bo
stes pati erāt rape iudā. Et innotuit p̄mo iude
qm̄ cū dolo venerat ad eū et p̄teritus est ab eo
et ampli⁹ noluit videre facies ei⁹. Et cognouit
nicanor qm̄ denudatū est p̄siliū ei⁹: et exiit ob
uiā iude in pugnā iuxta capbarsalama. Et cec
derunt de nicanoris exercitu fere qnq̄ milia
viri et fugerūt in ciuitatez dō. Et post bec ver
ba ascēdit nicanor i mōtē syon et exierūt d. sas
cerdotib⁹ ppl̄i salutare eū in pace et demonstra
re ei holocaustomata qđ offerebant p̄ rege. Et
irridēs sp̄uit eos et polluīt et locut⁹ est supbe et
iurauit cū ira dicens. Nisi tradit⁹ fuerit iudas
et exercit⁹ ei⁹ in man⁹ meas: p̄tinuo cū egres
sas fuero in pace succendā domū istā. Et exiit
cū ira magna. Et intrauerūt sacerdotes et ste
terunt añ faciē altar⁹ et templi et frētes dixerūt
Tu dñe elegisti domū istā ad innocandū nom̄
tuū in ea: vt esset dom⁹ orōnis et obsecratiōis
ppl̄o tuo. Fac vindictaz in boie isto: et exercitu
eius et cadāt in gladio. Demēto blasphemis
as eorū et ne dederis eis vt p̄maneāt. Et exiit
nicanor ab hierlm et castra applicuit: ad berb
ron et occurrit illi exercitus syrie. Et iudas ap
plicuit in adarsa cū trib⁹ milib⁹ viris. Et ora
uit iudas et dicit. Qui missi erāt a rege senna
cherib dñe qđ blasphemauerūt te: exiit angel⁹
et p̄cussit ex eis centū octogintaq̄q̄ milia: sic
p̄tere exercitū istū in cōspectu nostro hodie: et
sciant ceteri qđ male locut⁹ est sup sancta tua:
et iudica illum p̄m maliciā illius. Et cōmiserūt
exercitus p̄lium terciadecima die mēsis adar:
et p̄trita sūt castra nicanoris: et cecidit ip̄e p̄
mus in p̄lio. Ut autem vidit exercit⁹ eius qđ
cecidisset nicanor: p̄fecerunt arma sua et fuger
runt et p̄secuti sūt eos viam vni⁹ diei ab ada
zer vsq̄ quo veniat in gazara: et tubis cecine
runt post eos cum significationib⁹. Et exierūt
de om̄ibus castellis iudee in circūitu: et ventis
labant eos cornibus et p̄uertebant iterum ad
eos. Et ceciderunt om̄s gladio: et nō est relic⁹
ex eis nec vnus. Et acceperunt spolia eorum
in p̄dam: et caput nicanoris amputauerunt et
dexteram eius quam extenderat superbe: et at
tulerunt et suspenderunt cōtra hierusales. Et
letatus est populus valde et egerunt diem il
lam in leticia magna. Et constituit agi om̄ib⁹
annis diē istam terciadecima die mēsis adar
et siluit terra iuda dies paucos.

ij. mac. xliij. b

E

F

liij. reg. xij. g

S

ij. daj. xv. g

P

li. lxx. viij.

d

C. L. S. De romanorum fama et potestate. misit iudas legatos romam causa pacis rescriptum ad iudeos romanorum. **Ca. VIII**

Et audiuit iudas nomen romanorum quia sunt potentes viribus et accedunt ad omnia que postulant ab eis: et quicunque accesserit ad eos statuerunt cum eis amicitias: et quia sunt potentes viribus. Et audierunt plura eorum et virtutes bonas que fecerunt in gallicia quia obtinuerunt eos et duxerunt sub tributum. Et quia fecerunt in regione hispanie et quia in partem redegerunt metalla argenti et auri que illic sunt et possederunt omnem locum consilio suo et patientia: locaque que longe erant valde. ab eis et reges que super uenerunt eis ab extremis terre contriuerunt et percusserunt eos plaga magna. Ceteri autem dant eis tributum omnibus annis. Et philippum persencetheorum regem et ceteros que aduersus eos arma tulerant contriuerunt in bello: et obtinuerunt eos. Et antiochum magnum regem asie que eis pugnam intulerat huiusmodi centum viginti elephantes et equitatus et currus et exercitum magnum valde contritus ab eis: et quia ceperunt eum viuum et statuerunt ei ut daret ipse et qui regnaret post ipsum tributum magnum et daret obsides et constitutum. Et regionem indorum et medos et lydos de optimis regionibus eorum. et acceptas eas ab eis dederunt eumeni regi. Et quia qui erant apud beladana voluerunt ire et tollere eos: et innotuit sermo his et miserunt ad eos ducem unum: et pugnaverunt contra illos. et ceciderunt et eis multi et captiuas duxerunt viros eorum et filios et diripuerunt eos et terram eorum possederunt: et destruxerunt muros eorum: et in seruitute illos redegerunt usque in hunc diem. Et resedua regna et insulas que aliquando resisterant illis et terminauerunt et in partem redegerunt. Cum amicitias autem suis et que in ipsis requie haberent conseruauerunt amicitiam et obtinuerunt regna que erant prima et que erant longe: quia quicumque audiebant nomen eorum timebant eos. Quibus vero vellent auxilio esse ut regnarent: regnabant. Quos autem vellent. regno deturbabant et exaltati sunt valde. Et in omnibus istis nemo portabat diadema. nec induebatur purpura ut magnificaret in ea. Et quia curiosi fecerunt sibi: et quotidie consuebant trecentos viginti consilium agentes super de multitudine ut que digna sunt gerant. Et committunt unum hominum magistratum suum per singulos annos dñari uniuersae terre suae: et omnes obediunt uni: et non est inuidia neque zelus inter eos. Et elegit iudas eupolemum filium iohannis filii iacob: et iasonem filium eleazarum: et misit eos romam constituere cum illis amicitiam et societatem: et ut auferrent ab eis iugum grecorum quia viderunt quod in seruitute premerent regnum israel. Et obierunt romam viam multam valde: et introierunt curiam et dixerunt. Iudas machabeus et fratres eius et populus iudeorum miserunt nos ad vos statuere vobiscum societatem et pacem. et describere nos socios et amicos vestros. Et placuit sermo in conspectu eorum. Et hoc rescriptum est quod rescripserunt in tabulis ereis et miserunt

in hierusalem ut esset apud eos sibi memoriale pacis et societatis. Vnde sit romanis et genti iudeorum in mari et in terra in eternum gladiusque et hostis perculsit ab eis. et si insteterit bellum romanis prius aut omnibus sociis eorum in officio dñari one eorum auxilium feret gens iudeorum prout tempus dicitauerit corde pleno. Et preliantibus non dabunt neque subministrabunt triticum arma pecuniam naues sicut placuit romanis: et custodient mandata eorum nihil ab eis accipientes. Sed antequam et si genti iudeorum prius acciderit bellum adiuuabunt romani et animo prout eis tempus permiserit: et adiuuantibus non dabunt triticum arma pecuniam naues sicut placuit romanis et custodient mandata eorum absque dolo. Sed haec verba constituerunt romani populo iudeorum quod si post haec verba hi aut illi addere aut demere ad haec aliquid voluerint. facient et proposito suo et quicumque addiderint. vel dempserint rata erunt. Sed de malis que demetrius rex fecit in eos scripsimus et dicentes. Quare grauasti iugum tuum super amicos nostros et socios iudeos. Si ergo iterum adierint nos aduersum te: faciemus illis iudicium et pugnabimus tecum mari terraque.

C. L. S. Mittit demetrius exercitum contra iudeos. de morte iude machabei. de viris impiis et malicia bacchidis post mortem iude. de nuptiis in luctum conuersis. ionathas obtinuit principatum alchimus volens destruere templum obmutuit. tatus paralisi de consilio iniquo. Supatus est bacchides a simone et ionatha et firmanerunt pacem. **De restitutione captiuitatis.**

C. L. S. **C**apitulum IX. **I**sterea ut audiuit demetrius quia cecidit iudeos et exercitus eius in prelio appropinquauit iudeam et dextrum cornu cum illis. Et abierunt viam que ducit in galgala: et castra posuerunt in masaloth que est in arbellis et occupauerunt eam. et peremerunt animas boium multas. In mense primo anni centesimi et quinquagesimi et secundum applicuerunt exercitum ad hierusalem et surrexerunt et abierunt in berea viginti milia virorum: et duo milia equitum. Et iudas posuerat castra in laisa: et tria milia viri electi cum eo. Et viderunt multitudinem exercitus quia multi sunt et timerunt valde: et multi subtraxerunt se de castris: et non remanserunt ex eis nisi octingenti viri. Et vidit iudas quod defluxit exercitus suus et bellum urgebat eum: et contractus est corde quia non habebat tempus congregandi eos: et dissolutus est. Et dixit his que residui erant. Surgamus et eamus ad aduersarios nostros: si poterimus pugnare aduersus eos: et auertebant eum dicentes. Non poterimus. sed liberemus animas nostras modo et reuertamur ad fratres nostros et tunc pugnabimus aduersus eos. Nos autem pauci sumus. Et ait iudas. Absit ista res facere: ut fugiamus ab eis. Et si appropinquauit tempus nostrum: moriamur in virtute propter fratres nostros: et non in feramur crimine glorie nostre. Et mouit exercitus de castris: et steterunt illis obviam. Et diuisi sunt equites in duas partes: et fuerunt

b
i. iij. b
L
b
b
b
 dibularij et sagittarij prestant exercitū et pmi certaminis omis potentes. Bacchides aut erat in dextro cornu et primaui legio et duab' partibus et clamabat tubis. Et clamauerunt autē et hi qui erant ex parte iude etiā ipsi: et commota est terra a voce exercituum et commissum est peliū a mane vsq' ad uesperā. Et uisit iudas q' firmiter est pars exercitus bacchidis in dextris: et conuenerunt cum ipso omis constantes corde. et cōtrita ex dextera pars ab eis et persecut' est os vsq' ad montē azoti. Et qui in sinistro cornu erant uiderūt q' contritū est dextrū cornu: et secuti sunt post iudā et eos qui cum ipso erant a tergo. Et ingratuū est peliū et ceciderunt uulnerati multi ex his et ex illis. Et iudas cecidit: et ceteri fugerūt. Et ionathas et symon uulerunt iudā fratrem suū. et sepelierunt eū in sepulchro patrū suorū in ciuitate modin. Et fleuerunt eū omis populus isrl' planctu magno. et lugerant dies multos: et dixerunt. Quō cecidit potens q' saluū faciebat pplm israel? Et cetera uerba bellorū iude et uirtutū quas fecit: et magnitudinis eius nō sunt descripta. Multa enim erant valde. Et factū est post obitū iude emerferunt iniqui in omibus finib' isrl' et exorti sunt oēs qui operabant iniquitatē. In diebus illis facta est fames magna ualde et tradidit se bacchidi omis regio eorum cū ipsis. Et elegit bacchides uiros impios et cōstituit eos dominos regionis: et exquirebāt et pscrutabantur amicos iude. et adducebant eos ad bacchidē. et uindicabat in illos et illudebat. Et facta est tribulatio magna in isrl'. qualis non fuit ex die qua nō est uisus ppbeta in israel. Et cōgregati sunt omis amici iude. et dixerūt ionathe. Ex quo frat' tu' iudas defunct' est uir filius ei non est q' exeat cōtra inimicos nostros bacchidē et eos q' inimici sunt genti nostre. Nunc itaq' te hodie eligim' esse p' eo nobis in pncipē et ducē ad bellandū bellū nostrum. Et suscepit ionathas tpe illo pncipatum et surrexit loco iude fratris sui. Et cognouit bacchides. Et querebat eum occidere. Et cognouit ionathas et symon frater ei' et omnes q' cū eo erant: et fugerūt in desertū thecuel et pcederunt ad aquā lacus asphar. Et cognouit bacchides: et die sabbatorū uenit ipse et oīs exercit' eius trans iordanē. Et ionathas misit fratrem suū ducē populū: et rogauit nabutbeos amicos suo ut commodarent illis apparatus suū qui erat copiosus. Et exierunt filij iambri et madaba et comprehenderunt iohannē et oīa que habebat: et abierunt habētes ea. Post hec uerba renūciatum est ionathe et symoni fratri ei' q' filij iambri faciunt nuptias magnas et ducunt sponsam et madaba filiā unius de magnis pncipibus chanaā cum ambitione magna. Et recordati sunt sanguinis iohannis fratris sui: et ascenderunt et absconderunt se sub tegumento montis. Et eleuauerunt oculos suos et uiderunt. et ecce tumultus et apparatus multus: et sponsus processit et amici ei' et fra-

tres eius obuiā illis cū tympanis et musicis et armis multis. Et surrexerūt ad eos et insidijs et occiderunt eos. et ceciderūt uulnerati multi: et residui fugerūt in montes. et acceperūt oīa spolia eorum. et puerse sunt nuptie in luctu: et uox in usicoz ipsorum in lamentū. Et uindicauerunt uindicatā sanguis fratris sui et reuerfi sunt ad ripam iordanis. Et audiuit bacchides. et uenit die sabbatorū vsq' ad oram iordanis in uirtute magna. Et dixit ad suos ionathas. Surgam' et pugnemus ī inimicos nostros. Nō est enim hodie sicut eri et nudius tertius? Ecce enim bellum ex aduerso: aqua p' iordanis hinc et inde et ripe paludes et salt' et nō est locus diuertēdi. Nūc ergo clamate in celū et liberemini de manu inimicoz u'oz. Et cōmissū bellū et extendit ionathas manū suā pcutere bacchides: et diuertit ab eo retro. Et dissiluit ionathas et q' cū eo erant in iordanē: et trāsmata uertit ad eos iordanē. Et ceciderūt d' p' bacchidis die illa mille uiri: et reuerfi sunt in hierlm. Et edificauerūt ciuitates munitas ī iudea munitionem q' erat in hierico: et in amauz et in bethoron: et betbel et thamnatha et pbara et thopo muris excelsis et portis et seris. et posuit custodiam in eis: ut inimicitias exercebant ī isrl'. et muniuit ciuitatem bethsurā et gazaram et arcem: et posuit in eis auxilia et apparatus escarum: et accepit filios pncipuz regionis obsides et posuit eos in arce in hierlm in custodia. Et anno cētesimo qnquagesimo tertio mēse scdo precepit alchim' destrui muros domus sancte interioris: et destrui opa ppbetaz. Et cepit destruere. In tpe illo p'cussus est alchim' et ipedita sunt opa illius et obclusum est os eius et dissolut' est palysū: nec ultra potuit loq' p'bum et mādare de domo sua. et mortu' est alchimus in tpe illo cū tormento magno. Et uisit bacchides qm' mortu' est alchim': et reuersus est ad regem et filuū terra annis duob'. Et cogitauerunt omis iniq' dicentes. Ecce ionathas et q' cū eo sunt ī silentio habēt p'fidēter. Nūc ergo adducam' bacchidē: et cōprehēdet eos oēs una nocte. Et abierūt et cōsiliū ei dederūt. Et surrexit ut ueniret cū exercitu multo. Et misit occulte epl'as socijs suis q' erāt in iudea ut cōprehēderent ionathā: et eos q' cū eo erant: s; non poterūt: q' innotuit eis cōsiliū eoz. Et apprehendit de uiris regionis q' pncipes erāt militie qnquaginta uiros et occidit eos. Et secessit ionathas et simō q' cū eo erant in bethbessē q' est in deserto: et extruxit diruta ei' et firmauerunt eam. Et cognouit bacchides et cōgregauit uniuersam multitudinē suā: et his q' de iudea erant denūciauit. et uenit et castra posuit desup bethbessē et oppugnauit eam dies multos: et fecit machinas. et reliquit ionathas symonē frēm suū in ciuitate: et exiit in regionē et uenit cū nūero et p'cussit odaren et frēs eius: et filios phaseron in tabernaculis ipsorum et cepit cedere et crescere in uirtutibus. Symō

E

b. iij. b

S

B

Pū

vero et quod cum ipso erant exierunt de ciuitate et succederunt machinas: et pugnauerunt contra bacchides: et perit ab eis. Et affligerunt eum valde: quasi periculum eius et congressus eius erat inanis. Et iratus contra viros iniquos quod ei periculum dederant ut veniret in regionem ipsorum: multos ex eis occidit. Ipse autem cogitauit cum reliquis abire in regiones suas. Et cognouit ionathas et misit ad eum legatos componere pacem cum ipso et reddere ei captiuitatem. Et libenter accepit: et fecit secundum verba eius: et iurauit se nihil facturum ei mali omnibus diebus vite eius. Et reddidit ei captiuitates quas prius erat perdat de terra iuda. Et conuersus abiit in terram suam: et non apposuit amplius venire in fines eius. Et cessauit gladius ex israel. Et habstrauit ionathas in machinas: et cepit ionathas ibi iudicare populum: et exterminauit impios ex israel.

C. S. Alexander occidit demetrius et accepit filiam prolo mei regis uxorem. de gloria ionathe habent multa in hoc capitulo. iunior demetrius accepit regnum appollonium ducem expugnauit ionathas. reuersus est ionathas in hierusalem misit ei alexander fibulam auream. **Ca. X**

21

E Anno centesimo sexagesimo ascendit alexander antiochi filius quod cognominatur est nobilis: et occupauit prolo maيدا: et ceperunt eam et regnauit illic. Et audiuit demetrius rex et congregauit exercitum copiosum valde: et exiit obviam illi in plinias. Et misit demetrius epistolam ad ionathan verbis pacificis ut magnificaret eum. Dixit enim. Anticipemus facere pacem cum corpore quod faciat cum alexandro aduersum nos. Recordaberis enim omnium malorum quod fecimus in eum et in fratrem eius et in gentem eius. Et dedit ei potestatem congregandi exercitum: et fabricare arma: et esse ipsum socium eius. et obsides que erant in arce iussit tradi ei. Et venit ionathas in hierusalem: et legit epistolas in auditu omnis populi: et eorum quod in arce erant. Et timuerunt timore magno: quasi audierunt quod dedit ei rex potestatem congregandi exercitum. Et traditi sunt ionathe obsides: et reddidit eos parentibus suis. Et bitauit ionathas in hierusalem: et cepit edificare et inouare ciuitatem. Et dixit facientibus opera ut extruerent muros et montes syon: in circuitu lapidibus quadratis ad munitionem: et ita fecerunt. Et fugerunt alienigenae que erant in munitionibus quas bacchides edificauerat: et reliquit vnusquisque locum et abiit in terram suam: tamen in bethsura remanserunt aliqui ex his que reliquant legem et precepta dei. Erat enim hoc eis ad refugium. Et audiuit alexander rex promissa que promissit demetrius ionathe et narrauerunt ei plura et virtutes quas ipse fecit et fratres eius et labores quos laborauerunt. Et ait. Nunquid inueniemus aliquem virum talem? Et nunc faciemus eum amicum et socium nostrum. Et scripsit epistolam et misit ei secundum haec verba dicens. Rex alexander fratri ionathe salutem. Audiuimus de te quod vir potes sis viribus: et apertus ut sis amicus noster. Et nunc constituimus te hodie summus sacerdos gentis tue et ut amicus voceris regis. Et misit ei purpuram et coronam

22

nam auream ut que nostra sunt sentias nobiscum: et serues amicitias ad nos. Et induit se ionathas stolam sanctam septimo mense anno centesimo sexagesimo in die soleni scenophegie. Et congregauit exercitum et fecit arma copiosa. Et audiuit demetrius verba ista: et contristatus est nimis. et ait. Quid hoc fecimus quod preoccupauit nos alexander apprehendere amicitias iudeorum ad munimen sui? Scribam et ego illis verba despectoria et dignitates et dona: ut sint mecum in adfuturum. et scripsit eis in haec verba. Rex demetrius genti iudeorum salutem. Quia seruastis ad nos pactum: et mansistis in amicitia nostra et non accessistis ad inimicos nostros: audiuimus et gauisum sumus. et nunc perseuerate adhuc conseruare ad nos fide et retribuemus vobis bona pro his que fecistis nobiscum: et remittimus vobis prestatos multas: et dabimus vobis donationes. Et nunc absoluo vos et omnes iudeos a tributis et portione salis indulgeo: et coronas remitto: et tertias seminis et dimidiam partem fructus ligni quod est portio mee relinquo vobis ex hodierno die et deinceps. ne accipiat a terra iuda et a tribu ciuitatibus que addite sunt illi et samaria et galilea et hodierna die et in totum tempus. Et hierusalem sit sancta et libera cum finibus suis: et decime et tributa ipsi sint. Remitto etiam potestatem arcis que est in hierusalem et de eam summo sacerdoti: ut constituat in ea viros quoscumque ipse elegerit que custodiant eam. Et omnem animam iudeorum que captiua est a terra iuda in omni regno meo relinquo libera gratis: ut omnes a tributis soluant etiam pecorum suorum. Et omnes dies solenes et sabbata et neomente et dies decreti et tres dies ante diem solenem. et tres dies post diem solenem: sint omnes immunitatis et remissionis omnibus iudeis que sunt in regno meo. Et nemo habebit potestatem agere aliquid et mouere negocia aduersus aliquem illorum in omni causa. Et ut ascribantur ex iudeis in exercitu regis ad triginta milia virorum. Et dabunt illis copias ut oportet omnibus exercitibus regis et ex eis ordi nabuntur qui sint in munitionibus regis magni. Et ex his constituentur super negocia regni que aguntur ex fide: et principes sint ex eis: et ambulent in legibus suis: sicut precepit rex in terra iuda. Et tres ciuitates que addite sunt iudee ex regione samarie: cum iudea reputentur ut sint sub vno: et non obediunt alieni potestati: nisi summo sacerdoti prolo maيدا et portiones eius quas dedi donum sanctis qui sunt in hierusalem ad necessarios sumptus sanctorum. Et ego dabo singulis annis quindecim milia siclorum argenti de rationibus regis que me contingunt et omne quod reliquum fuerit quod non reddiderant que super negocia erant annis prioribus ex hoc dabunt in opera domus. Et super haec quinquaginta milia siclorum argenti que accipiebant de sanctorum ratione per singulos annos: et haec ad sacerdotes pertineant que ministerio funguntur. Et quicumque confugerint in templum quod est hierosolymis et in omnibus finibus eius: obnoxium regi in omni negotio dimittantur: et vniuersa que sunt eis in regno meo libera habe-

1.1.2

5

ant. Et ad edificanda vel restauranda opa san-
 ctorum. sumptus dabuntur de rone regis: et ad ex-
 truendos muros in bierlin: et comuniendos in
 circuitu. sumptus dabuntur de rone regis: et ad
 destruendos muros in iudea. Ut audiuit autem io-
 natbas et populus symones istos non crediderunt eis
 nec receperunt eos: quia recordati sunt malicie ma-
 gne quam fecerat in israel et tribulauerat eos
 valde. Et complacuit eis in alexandru: quia ipse fue-
 rat eis princeps symonum pacis: et ipsi auxilium fe-
 rebant omnibus diebus. Et congregauit rex alexan-
 der exercitum magnu: et adiuuauit castra de
 metrium. Et commiserunt plium duo reges et fu-
 git exercitus demetrii: et insecutus est eum alexan-
 der. et incubuit super eos. Et inualuit plium nisi
 mis donec occidit sol. et cecidit demetrius in die
 illa. Et misit alexander ad ptolomeu regem egypti
 legatos per huiusmodi verba dicens. Quonia regres-
 sus sum in regnu meum et sedi in sede patrum
 meorum et obtinui principatu: et contriui demetri-
 um: et possedi regionem nostram et commisi pugnam
 cum eo et contritus est ipse et castra eius a nobis: et se-
 demus in sede regni eius: et nunc statuamus ad in-
 nicem amicitia. et da mihi filiam tuam uxorem et
 ero gener tuus: et dabo tibi dona: et ipsi dignita-
 tem. Et respondit rex ptolomeus dicens. Felix dies in
 qua reuersus es ad terram patrum tuorum et sedisti in
 sede regni eorum. Et nunc faciam tibi quod scripsisti
 sed occurre mihi ptolomaida: ut videam inuis-
 cem nos et spodeam tibi sicut dixisti. Et exiit
 ptolomeus de egypto ipse et cleopatra filia eius
 et venit ptolomaida anno centesimo sexagesimo
 mosecundo. Et occurrit ei alexander rex. Et de-
 dit ei cleopatram filiam suam: et fecit nuptias eius
 ptolomaida: sicut reges in magna gloria. Et scri-
 psit alexander rex ionatbe. ut veniret obuiam
 sibi. Et abiit cum gloria ptolomaida: et occur-
 rit ibi duobus regibus: et dedit illis argentum mil-
 tum et aurum et dona: et inuenit gratiam in conspe-
 ctu eorum. Et conuerterunt aduersus eum viri pesti-
 lentes et israel viri iniqui interpellantes aduersus
 eum: et non intedit ad eos rex. Et iussit spoliari io-
 natban vestibus suis: et indui eum purpura. Et ita
 fecerunt. Et collocauit eum rex sedere secum. Dixit
 et principibus suis. Exite cum eo in mediu ciuitatis
 et predicare ut nemo aduersus eum interpellet de
 villo negotio nec quicquam ei molestus sit de vlla ra-
 tione. Et factum est ut viderunt quod interpellabant glo-
 ria eius quam predicabat et optum eum purpura: fuge-
 runt omnes et magnificauit eum rex et scripsit eum
 inter primos amicos et posuit eum ducem et principem
 principatus. Et reuersus est ionatbas in bierlin
 cum pace et leticia. In anno centesimo sexagesimo
 quinto: venit demetrius filius demetrii a creta
 in terram patrum suorum. Et audiuit alexander rex
 et tristatus est valde et reuersus est antiochia
 Et constituit demetrius rex appolloniu ducem
 qui perat celestyre et congregauit exercitum
 magnu et accessit ad ianniam et misit ad io-
 natbas summu sacerdotem dicens. Tu solus res-
 sistis nobis. Ego autem factus sum in derisum: et

in opprobriu: propterea quia tu pretertem aduersum
 nos exeres in montibus. Nunc ergo si confidis in
 virtutibus tuis descende ad nos in campu et con-
 paremus illic inuicem: quia mecum est virtus bellox
 Interroga et discere quis sum ego et ceteri qui auxi-
 lio sunt mihi. qui et dicunt quod non potest stare pes ve-
 ster ante faciem nostram quia bis in fugam conuersi sunt
 patres tui in terram suam. Et nunc quomodo poteris
 sustinere equitatum et exercitu tuum in campo ubi
 non est lapis neque saxum neque locus fugiendi. Ut
 audiuit autem ionatbas symones apolloniu. mo-
 tus est animo. Et elegit decem milia viro: et exiit
 ab bierlin. et occurrit ei symon frater eius in
 adiutoriu. Et applicuerunt castra in ioppem. Et
 exclusit eum a ciuitate. quia custodia apolloniu iop-
 pe erat et oppugnauit eam. Et exterriti qui erant in
 ciuitate apuerunt ei: et obtinuit ionatbas ioppem.
 Et audiuit apollonius: et adiuuauit tria milia
 equitum et exercitu militum. Et abiit azotum
 tanquam iter faciens: et statim exiit in campu eo quod
 haberet multitudinem equitum et confideret in eis.
 Et insecutus est eum ionatbas in azotum et promi-
 serunt plium. Et reliquit apollonius in castris mille
 equites post eos occulte. et cognouit ionatbas
 quoniam insidie sunt post se: et circuierunt castra eius
 et elecerunt iacula in populum a mane usque ad ve-
 speram. Populus autem stabat sicut preceperat io-
 natbas et laborauerunt equi eorum. Et elecit
 symon exercitus suu et commisit tres legionem. Equi-
 tes enim fatigati erant. Et contriti sunt ab eo et
 fugerunt. Et qui dispersi sunt per campu fugerunt
 in azotum. et intrauerunt in bethagon idolum suu
 ut ibi se liberarent. Et succendit ionatbas azo-
 tum et ciuitates que erant in circuitu eius: et accepit
 spolia eorum et templu dagon et omnes que fu-
 gerunt in illud succedit igni. Et fuerunt qui ceci-
 derunt gladio cum bis que successerunt sunt. fere octo
 milia viro: et mouit inde ionatbas castra
 et applicuit ea ascalone et exierunt de ciuitate
 obuiam illi in magna gloria. Et reuersus est io-
 natbas in bierlin cum suis habitibus spolia multa
 Et factum est ut audiuit alexander rex sermones
 istos. addidit adhuc glorificare ionatban. Et
 misit ei fibulam auream. sicut consuetudo est dari
 cognatis regum. Et dedit ei accbaron et omnes
 fines eius in possessionem.

¶ E. S. Surgit ptolomeus contra alexandrum
 abstulit ab eo filiam quam prius dederat ei uxorem
 et tradidit eam demetrio ptolomeo duo
 regna habuit. Alexander occidit a zadiel arabe.
 De morte ptolomei. Demetrius regnans
 confirmat fedus cum ionatba: et videns sibi
 nihil resistere dimisit exercitum: triphon ere-
 xit antiochum filium alexandri aduersus de-
 metrium. Demetrius auxilio iudeorum salua-
 tus mentitus est eis ea que promiserat. Tictus
 est demetrius a triphone et ab antiocho ado-
 lescente. de amicitia antiochi: cum iudeis. Et
 pugnat symon bethsuras pugnat ionatbas cum
 alienigenis.

R Rex egypti congregavit exercitum sicut
E arenam que est circa oram maris: et na-
 nes multas: et querebat obtinere re-
 gnū alexandri dolo et addere illud re-
 gno suo. Et exiit in syriam verbis pacificis: et ape-
 ribantur ei ciuitates et occurrebant ei quia mā-
 dauerat alexander rex egypte ei obuiam eo quod so-
 cer suus esset. Eū autē introiret ciuitatē ptolo-
 mens ponebat custodias militū in singulis ci-
 uitatibus: et cum appropiauit azoto ostenderūt
 ei templum dagō succensum igni. et azotū et ce-
 tera eius demolita et corpa p̄iecta. et eorum quod ce-
 si erant in bello tumulos quos fecerāt secū viā.
 Et narrauerūt regi quia hec fecit ionathas. vt in-
 uisā facerent ei. et tacuit rex. et occurrit iona-
 thas regi in ioppē cū gloria: et inuicē se saluta-
 uerūt: et dormierūt illuc. et abiit ionathas cū re-
 ge vsq; ad flumē quod vocabatur eleutherus. et reuer-
 sus est in bīrsim. Rex autē ptolomeus obtinuit
 dñiūm ciuitatū vsq; seleuciā maritimā et cogi-
 tabat in alexandrū cōsilia mala. et misit lega-
 tos ad demetriū dicens. Veni sponam in nos
 pactū et dabo tibi filiā meā quā habet alexander:
 et regnabis in regno patris tui. Penitet em̄ me
 quod dederim illi filiā meā. Quesiuit em̄ me occi-
 dere. Et vitupauit eū propterea quod concupierat re-
 gnū eius. Et abstulit filiā suam et dedit eā de-
 metriō et alienauit se ab alexandro: et manife-
 state sunt inimicitie eius. Et intrauit ptolome-
 us antiochiā et imposuit duo diademata ca-
 piti suo egypti et asie. Alexander autē rex erat
 in cilicia illis temporibus: quia rebellabant quod erāt in lo-
 cis illis. Et audiuit alexander: et venit ad eum in
 bellum. Et produxit ptolomeus rex exercitū: et oc-
 currit ei in manu valida: et fugauit eū. Et fugit
 alexander in arabiam: vt sibi p̄tegeret. Rex autē
 ptolomeus exaltatus est et abstulit zabdibel arabs
 caput alexandri: et misit ptolomeo. Et rex pro-
 lomeus mortuus est in die tertia: et quod erāt in mu-
 nitionibus p̄ierūt ab his quod erāt intra castra. Et
 regnauit demetrius anno ceterisimo septuagesimo
 septimo. In diebus illis congregauit ionathas eos
 quod erant in iudea vt expugnarent arcē quod est in bē-
 rusalē et fecerūt contra eas machinas multas.
 Et abierunt quidā quod oderāt gentē suā viri iniqui
 ad regem demetriū: et renūciauerūt ei quod iona-
 thas obsideret arcē. Et vt audiuit iratus est: et sta-
 tim venit ptolomaida et scripsit ionathe ne ob-
 sideret arcē: sed occurreret sibi ad colloquium festi-
 nato. Ut audiuit autē ionathas iussit obsidere.
 Et elegit de senioribus israel et de sacerdotibus: et de-
 dit se p̄iculo. Et accepit aurū et argentū et vestē
 et alia encensia multa et abiit ad regem ptolo-
 maidā et inuenit grām in cōspectu eius. Et in-
 terpellabāt aduersus eū quidā iniqui ex gente sua.
 Et fecit ei rex: sicut fecerant ei quod añ eū fuerant
 Et exaltauit eū in cōspectu omnium amicorum suorum
 et statuit ei principatū sacerdotis: et quocumque alia
 habuit prius preciosa: et fecit eū principē amico-
 rum. Et postulauit ionathas a rege vt immunē fa-
 ceret iudeā et tres toparchias: id est. samariā et

cōfines eius et p̄misit ei talēta trecēta. Et ostē-
 dit rex et scripsit ionathe ep̄stas de his omnibus b̄nc
 modis cōtinētes. Rex demetrius fratri ionathe
 salutē et genti iudeorum. Exēplum ep̄stole quam
 scripsimus lastbeni parenti nostro de vobis mi-
 simus ad vos vt sciretis. Rex demetrius lastbe-
 ni parenti salutē. Genti iudeorum amicis nostris
 et conseruantibus que iusta sunt apud nos decre-
 uimus benefacere propter benignitatem ipsorum
 quam erga nos habent. Statuimus ergo illis
 omnes fines iudee et tres ciuitates lydā et rama-
 the que addite sunt iudee et samaria et omnes
 cōfines earū sequestrari omnibus sacrificantibus
 in hierosolymis pro his que ab eis prius accip-
 ebat rex per singulos annos: et pro fructibus ter-
 re et pomorum. Et alia que ad nos pertinebant decia-
 rum et tributorum et hoc tempore remittimus eis
 et areas salinarū et coronas que nobis defere-
 bant omnia istis concedimus: et nihil bonum irri-
 tum erit ex hoc et in omne tempus. Nunc ergo
 curate facere bonum exēplū: et detur ionathe
 ponas in monte sancto et in loco celebri. Et vi-
 dens demetrius rex quod sicut terra in conspectu
 suo et nihil ei resistit dimisit totū exercitū suum
 vnūquēque in locū suū excepto peregrino exerci-
 tu quē traxit ab insulis gentium et inimici erant
 ei omnes exercitus patris eius. Tripbon autē
 erat quidā partium alexandri prius: et vidit quo-
 niam omnis exercitus murmurauit contra de-
 metriū et iuit ad emalcbuel arabē qui nutrie-
 bat antiochum filium alexandri et assidebat
 ei vt traderet eum ipsi vt regnaret in loco pa-
 tris sui. Et enunciauit ei quanta fecit demetrius
 et inimicitias exercituum eius aduersus illum
 Et mansit ibi diebus multis. Et misit ionathas
 ad demetriū regem vt eiceret eos qui in ar-
 ce erant in bīersalem: et qui in presidis erāt:
 quia impugnabant israel. Et misit demetrius ad
 ionathan dicens. Non hoc tantū faciā tibi et ge-
 nti tue. sed gloria illustrabo te et gentem tuā cuius
 fuerit oportūm. Nunc ergo recte feceris si mi-
 seris in auxilium mihi viros. quia descendit omnis
 exercitus meus. Et misit ei ionathas tria milia
 viroꝝ fortium antiochiā. Et venerunt ad
 regem et delectatus est rex in aduentu eorum. Et
 conuenerunt qui erant de ciuitate: centum vi-
 ri milia viroꝝ et volebant interficere regē.
 Et fugit rex in aulam: et occupauerunt quod erant
 de ciuitate itinera ciuitatis et ceperunt pugna-
 re. Et vocauit rex iudeos in auxilium: et conue-
 nerunt omnes simul ad eū. Et dispersi sunt om-
 nes per ciuitatē. et occiderunt in illa die cētus
 milia hominū. Et succenderūt ciuitatē: et cepe-
 runt spolia multa in illa die. et liberauerunt re-
 gem. Et viderūt qui erant de ciuitate quod obui-
 issent iudei ciuitatē sicut volebāt: et infirmati
 sunt mente sua et clamauerūt ad regē cū precibus
 dicentes. Da nobis dexteras: et cessent iu-
 dei oppugnare nos et ciuitatē. Et p̄cecerunt ar-
 ma sua et fecerunt pacem. Et glorificati sunt iu-
 dei in conspectu regis et in cōspectu omnium quod erāt

In regno eius et nominati sunt in regno. Et regressi sunt in hierusalē habentes spolia multa. Et sedit demetrius rex in sede regni sui: et filius terra in cōspectu eius. Et mentitus est omnia quecūq; dixit. et abalienauit se a ionatba. et nō retribuit ei s̄m beneficia que sibi retribuerat: et verabatur eum valde. Post hec autem reuersus est triphon et antiochus cū eo puer adolescēs et regnauit et imposuit sibi diadema. Et cōgregati sunt ad eum oēs exercitus quos dispererat demetrius. et pugnauerūt contra eum et fugit et terga vertit. Et accepit triphon bestias et obrinuit antiochia. Et scripsit antiochus adolescens ionatbe dicens. Constituas tibi sacerdotium et constituas te sup quattuor ciuitates vt sis de amicis regis. Et misit illi vasa aurea in ministerium: et dedit ei prātem bibendi in auro et esse in purpura et habere fibulam aureā. Et simonē fratrem eius constituit ducē a teris tyri vsq; ad fines egypti. Et erūt ionatbas et perambulabat transflumem ciuitates et cōgregatus est ad eum omnis exercitus syrie in auxilium. Et venit ascalonē: et occurrerūt ei honorifice de ciuitate. Et abiit inde gazam: et cōduferunt se qui erant gaze. et obsedit eaz: et succendit que erant in circuitu ciuitatis et predatus est eam. Et rogauerunt gazenses ionatban et dedit illis dextram et accepit filios eorū obfides: et misit illos in hierusalem: et perambulauit regionem vsq; ad damascum. Et audiuit ionatbas qd preuaricati sunt p̄ncipes demetrii in cades que est in galilea cum exercitu multo volentes eum remouere a negotio regni et occurrat illis: fratres aut suum simonem reliquit intra prouinciam. Et applicuit simon ad betbsaram et expugnabat eam diebus multis et concluit eos. Et postulauerunt ab eo dextras accipere: et dedit illis. Et eiecit eos inde et cepit ciuitatē et posuit in ea presidium. Et ionatbas et castra eius applicuerunt ad aquam genezar: et ante lucem vigilauerunt in campo azor. Et ecce castra alienigenarū occurrebant in campo et tendebant ei insidias in montibus: ipse autem occurrit ex aduerso. Insidie vero exurrerunt de locis suis et commiserunt preliū. Et fugerunt qui erant ex parte ionatbe omnes et nemo relictus est ex eis nisi matathias filius abfolomi: et iudas filius calphi p̄nceps militie exercitus. Et scidit ionatbas vestimenta sua et posuit terram in capite suo et orauit. Et reuersus est ionatbas ad eos in prelium et conuertit eos in fugam et pugnauerunt. Et viderunt qui fugiebāt partis illius: et reuersi sunt ad eū et insequerant eum: et omnes vsq; cades ad castra sua et peruenerunt vsq; illuc. Et ceciderūt de alienigenis in die illa tria milia virorum: et reuersus est ionatbas in hierusalem.

E. L. S. Mittit ionatbas legatos et epl̄as romanis et spartiat̄ decremēto pacis. Fugat ionatbas p̄ncipes demetrii et exercitum eorum

et percussit arabes q̄ vocant zebedes. Triphon volēs assumere regnū antiochi dolose egit cū ionatba et occidit eū et exercitū ei. La. XII

E T vidit ionatbas q̄ t̄ps eū suat. et elegit viros et misit eos romā statueret et renouare cū eis amicitiam. Et ad spartiatas et ad alia loca misit epl̄as s̄m eandē formā. Et abierūt romā et intrauerūt curiā: et dixerunt. Ionatbas summus sacerdos et gens iudeorū miserūt nos: vt renouemus amicitia et societate s̄m pristinā. Et dederunt illis epl̄as ad ip̄os per loca: vt deducerent eos in terras iuda cū pace. Et hoc ē exemplum ep̄istolaz quas scripsit ionatbas spartiatas. Ionatbas summus sacerdos: et seniores gentis et sacerdotes et reliquus populus iudeorum: spartiatas fratribus salutē. Jam pridem misse erant epl̄e ad onia summū sacerdotē a dario q̄ regnabat apud vos: qm̄ estis fr̄es n̄ri sicut scriptum cōtinet qd̄ subiectum est. Et suscepit onias virum q̄ missus fuerat cū honore et accepit ep̄stolas in q̄bus significabat d̄ societate et de amicitia. Nos em̄ cū nullo bonum indigeremus habentes solatio sanctos libros qui sunt in manib⁹ nostris: maluimus mittere ad vos renouare fraternitatem et amicitia ne forte alieni efficiamur a vobis. Multa em̄ tempa transierūt ex quo misistis ad nos. Nos ergo in omni t̄pe sine intermissione in diebus solēnibus et ceteris q̄bus oportet. memores sumus vestri in sacrificijs que offerimus et in obseruationibus sicut p̄bas est et decet meminisse fratrum. Letamur itaq; de glia vestra. Nos autem circūdedērūt multe tribulationes et multa p̄lia: et impugnauerūt nos reges q̄ sunt in circuitu n̄ro. Noluimus ergo vobis molesti eē neq; ceteris socijs et amicis n̄ris in his p̄lijs. Habuimus em̄ de celo auxilium et liberati sumus nos: et humiliati sunt inimici nostri. Elegim⁹ itaq; neumenium antiochi filiū et antipatrem iasonis filiū: et misimus ad romanos renouare cum eis amicitiam et societate pristinam. Quāda uim⁹ itaq; eis vt veniāt etiā ad vos: et saluent vos: et reddant vob ep̄stolas nostras de inuouatiōe fraternitatis n̄re. Et nūc b̄nfacietis r̄ndentes nobis ad hec. Et hoc rescriptū ep̄stolarum quod misit onias. Rex spartiatarum onias: ionatbe sacerdoti magno salutem. Inuentum est in scriptura de spartiatas ex iudeis: qm̄ sunt fratres et q̄ sūt de genere abraham. Et nunc ex quo hec cognouimus b̄nfacietes scribentes nobis de pace vestra. Sed et nos rescripsimus vobis: pecora nostra et possessiones nostre vestre sunt: et vestre nostre. Quāda uim⁹ itaq; hec nunciari vobis. Et audiuit ionatbas quoniam regressi sunt p̄ncipes demetrii cum exercitu multa supra q̄ prius pugnare aduersus eum et exiit ab hierusalem: et occurrit eis in amatbite regione. Nō enim dederat eis spacium vt ingrederentur regionem eius

P. iij

Et misit speculatores in castra eorum: et reuerſi re-
nunciaverunt quod constituerunt superuenire illis nocte. Cum occidisset autem sol precepit ionathas suis
vigilare: et esse in armis paratos ad pugnam
tota nocte. Et posuit custodes per circuitum ca-
strorum. Et audierunt aduersarii quod paratus est io-
nathas cum suis in bello et timuerunt et formida-
uerunt in corde suo. et accenderunt focos in ca-
stris suis. Ionathas autem et qui cum eo erant
non cognouerunt usque mane. Videbant autem lu-
minaria ardentia ei: et secutus est eos ionathas
et non comprehendit eos. Transferunt enim flumen
eleutherum. Et diuertit ionathas ad arabes qui
vocabantur zabadei: et percussit eos et accepit
spolia eorum. Et iunxit: et venit damascum: et per-
ambulabat omnem regionem illam. Simon autem exiit:
et venit usque ascalonem et ad proxima presidia: et
declinavit in ioppen: et occupauit eam. Audiuit
enim quod uellent presidium tradere patribus de-
metrii: et posuit ibi custodes ut custodirent eam.
Et reuersus est ionathas et conuocauit seniores
populi: et cogitauit cum eis edificare presidia in
iudea: et edificare muros in hierusalem et exal-
tare altitudine magna in medium arcis et ci-
uitatis: ut separaret eam ciuitate ut esset ip-
sa singularis et neque emanet neque uendat. Et con-
uenerunt ut edificarent ciuitatem: et cecidit mu-
rus qui erat super torretem. ab ortu solis: et repa-
uit eum qui uocatur capbetbeta. Et simon edifi-
cauit ad iada in sepbela: et muniuit eam et impo-
suit portas et seras. Et cum cogitasset tripho-
n regnare asie: et assumere diadema et exten-
dere manum in antiochum regem: timens ne forte
non permitteret eum ionathas: sed pugnaret
aduersus eum querebat comprehendere eum et
occidere. Et exurgens abiit in betbsan: et erant
ionathas obuia cum quadraginta milibus uiro-
rum electorum in prelium: et uenit betbsan. Et uidi-
dit tripho- n quod uenit ionathas cum exercitu multo
ut extenderet in eum manus: et timuit. Et excep-
it eum cum honore et comedauit eum omnibus
amicis suis: et dedit ei munera. Et precepit exer-
cibus suis ut obedirent ei sicut sibi. Et dixit
ionathe. Ut quid uerastis uniuersum populum
cum bellum nobis non sit? Et nunc remitte eos in
domos suas. Elige autem tibi uiros paucos qui tes-
tum sint: et ueni mecum ptolemaida. et tradam
eam tibi: et reliqua presidia et exercitum: et uniuersos
propositos negotiorum: et conuersus abibo. Propterea
enim ueni. Et credidit ei: et fecit sicut dixit et dimi-
sit exercitum et abierunt in terram iuda. Retinu-
it autem secum tria milia uiro-
rum: et quibus remissis
in galileam duo milia mille autem uenerunt cum eo
Ut autem intrauit ptolemaidas ionathas. clausere-
runt portas ciuitatis ptolemaenses. et comprehen-
derunt eum et omnes qui cum eo intrauerunt: gla-
dio interfecerunt. Et misit tripho- n exercitus et
co-
egres in galileam et in capum magnum: ut pderet
omnes socios ionathe. At illi cum cognouissent: quod
comprehensus est ionathas et perierunt et omnes qui cum
eo erant. bo: tati sunt semetipos: et exierunt pa-

ti in prelium. Et uidentes hi qui insecuti fuerant
quod per aia res est illis: reuerſi sunt: illi autem uen-
erunt omnes cum pace in terram iuda. Et plange-
runt ionathan et eos qui cum ipso erant valde. Et
lurit isrl' luctu magno. Et queſierunt omnes gentes
que erant in circuitu eorum contere eos. Dixerunt
ei. Non habet principem et adiuuante. nunc ergo erpu-
gnem' illos: et tollam' de uobis memoriam eorum.
C. S. Symon per fratrem suo dux constituitur
mittit argentum et duos filios ionathae tripho-
ni. de morte ionathe et filiorum eius. de edificio se-
pulchri in modum occidit tripho- n dolose antio-
chum adolescentem et imposuit sibi dyadema asie
constituit demetrius pacem cum symone. sublatum
est iugum gentium ab hierusalem. et pugnat symo-
n gazam mudans autem eam intrat cum laude et ramis
palmarum. symon constituit filium suum ducem. XIII

Et audiuit symon quod congregauit tripho-
n exercitum copiosum: ut ueniret in ter-
ram iuda: et attereret eam: uidens quia
in tremore populi est et in timore: ascendit
hierusalem et congregauit populum et adhortans di-
xit. Nos scitis quanta ego et fratres mei et domus
patris mei fecimus per legibus et per sanctis preceptis
et angustias quales uidimus. horum gratia per-
erunt fratres mei omnes propter isrl'. et relic-
sum ego solus. Et nunc non mihi contingat per-
ire anime mee in omni tempore tribulationis. Non enim
melior sum fratribus meis. Uindicabo itaque gen-
tem meam et sancta. natos quoque nostros. et uo-
res qui congregati sunt uniuerse gentes contere
re nos inimicitie gratia. Et accensus est spiritus
populi simul ut audiuit sermones istos et ruid-
erunt uoce magna dicentes. Tu es dux noster lo-
co iude et ionathe fratris tui. pugna prelium no-
strum et omnia quecumque dixeris nobis faciemus. Et
congregans omnes uiros bellatores accelerauit con-
summare uniuersos muros hierusalem: et muniu-
it eam in gyro. Et misit ionathan filium absolo-
mi. et cum eo exercitum nouum in ioppen. et electis
bis qui erant in arce remansit illic ipse. Et mouit
tripho- n a ptolemaida cum exercitu multo ut ueniret
in terram iuda. et ionathas cum eo in custo-
dia. Simon autem applicuit in addus contra fac-
iem capiti. Et ut cognouit tripho- n quod surrexit simo-
n loco fratris sui ionathe et quod commissurus esset cum
eo prelium: misit ad eum legatos: dicens. Pro argento
quod debebat frater tuus ionathas in ratione regis
propter negotia que habuit detinuit eum. Et nunc
mitte argenti talenta centum et duos filios eius
obsides ut non dimissus fugiat a nobis et remit-
temus eum. Et cognouit simon quod cum dolo loque-
retur secum. Iussit tamen dari argentum et pueros: ne
inimicitiam magnam sumeret ad populum isrl' dice-
ntem: quod non misit ei argentum et pueros. propterea pe-
rissent. Et misit pueros et centum talenta. Et mentis
est et non dimisit ionathan. Et post hec uenit tri-
pho- n intra regionem. ut contereret eam: et gyro
uerunt per uiam que ducit ad orientem. Et simon et castra
eius ambulabant in omnem locum quocumque ibant. Qui
autem in arce erant: miserunt ad triphonem legatos

ut festinaret venire per desertum et mitteret illi
 alimonias. Et parauit triphon omnem equitatum
 ut veniret illa nocte. Erat enim nix multa valde:
 et non venit in galaditbim. Et cum appropinquaret
 baschaman occidit ionatban et filios eius illic.
 Et conuertit triphon et abiit in terram suam. Et misit
 simon et accepit ossa ionatbe fratris sui et se-
 peliuit ea in modum ciuitate patris eius. Et pla-
 gerunt eum omnes israel planctu magno: et lue-
 runt eum dies multos. Et edificauit simon super
 sepulchrum patris sui et fratrem suorum edifi-
 cium altum visu: lapide polito retro et ante: et
 statuit septem pyramidas vna contra vnam: patri et
 matri. et quattuor fratribus. Et his circumposuit
 columnas magnas: et super columnas arma. ad me-
 moriam eternam. et iuxta arma naues sculptas: que
 viderentur ab hominibus nauigantibus mare. Hoc est
 sepulchrum quod fecit in modum vsque in hunc diem
 Triphon autem cum iter faceret cum antiocho rege
 adolescente dolo occidit eum et regnavit in lo-
 co eius. Et imposuit ei diademata sic: et fecit pla-
 gam magnam in terra. Et edificauit simon presi-
 dia iudee munitens ea turribus excelsis et muris
 magnis: et portis et seris: et posuit alimen-
 ta in munitioibus. Et elegit simon viros: et misit
 ad demetrium regem ut faceret remissionem
 regionis: quia actus omnis triphonis per direptiones
 fuerant gesti. Et demetrius rex ad preces istas res-
 pondit ei. et scripsit epistolam talem. Rex demetrius: si-
 moni summo sacerdoti et amico regum et senioribus
 et genti iudeorum salutem. Coronam auream: et haben-
 nam quam misistis suscepimus: et parati sumus
 facere vobiscum pacem magnam: et scribere
 prepositis regis remittere vobis que in-
 dulsumus. Quocumque enim constituimus vobis
 constitat. Munitioes quas edificastis vobis sunt
 remittimus quoque ignorantias et peccata vsque in
 hodiernum diem: et coronam quam debebatis. Et si
 quid aliud erat tributarium in iherusalem iam non
 sit tributarium. Et si qui et vobis apti sunt conscri-
 bi inter nostros: conscribantur: et sint inter nos
 patrum. Anno centesimo septuagesimo ablatum est iugum
 gentium ab israel. Et cepit populus israel scri-
 bere in tabulis et gestis publicis anno primo
 sub simone summo sacerdote magno ducem prin-
 cipe iudeorum. In diebus illis applicuit simon ad ga-
 zan: et circumdedit eam castris: et fecit machinas
 et applicuit ad ciuitatem: et percussit turrem vnam: et con-
 prebendit eam. Et qui eruperant erant intra machi-
 nam et ciuitatem. Et factus est motus magnus in ciuitate.
 Et ascenderunt qui erant in ciuitate cum viris et
 filiis supra murum scissis tunicis suis et clama-
 uerunt voce magna postulantes a simone dex-
 tras sibi dari et dixerunt. Non nobis reddas
 secundum malicias nostras: sed secundum misericordias tuas:
 et seruiemus tibi. Et flexus simon non de-
 bellauit eos eiecit tamen eos de ciuitate: et es-
 mundauit edes in quibus fuerant simulachra:
 et tunc intrauit in eam cum hymnis benedicentibus
 dominum. et eiecit ab ea omni immundicia col-
 locauit in ea viros qui legem facerent: et mu-

nificauit eam et fecit sibi habitationem. Qui autem
 erant in arce iherusalem prohibebant egredi et ingredi
 regionem: et emere ac vendere et esurierunt valde:
 et multi ex eis fame perierunt. Et clamauerunt ad
 symonem ut dextras acciperent: et dedit illis. Et
 eiecit eos inde et mundauit arcem a contuminationibus.
 Et intrauerunt in eam tertia et vicesima die
 scilicet mensis anno centesimo septuagesimo primo
 cum laude et ramis palmarum et citbaris et cymaris
 et cymbalis et nablis et hymnis et canticis: quia con-
 tritus est inimicus magnus ex israel. Et constituit ut om-
 nibus annis ageretur dies hi cum leticia. Et munificauit
 montem templi. qui erat secus arcem: et habitauit ibi ipse
 et qui cum eo erant. Et vidit symon iohannem filium
 suum qui fortis plus vir esset: et posuit eum ducem vir-
 tutum vniuersarum: et habitauit in gazanis.

¶ E. S. Rex demetrius abiit mediam ad bethda
 sibi auxilia. et captus pontifex in custodia. de sublimi-
 tate si potentia symonis regis iuda. de multitudie
 pacis illis temporibus. renouantur amicitie inter ro-
 manos et iudeos. Exemplum scripture quam in ta-
 bulis ereis scripserunt iudei pro titulo glorie et lau-
 de sui ducis symonis filii matthie. **CXIII**

Anno centesimo septuagesimo secundo
 congregauit rex demetrius exercitum
 suum: et abiit in mediam ad bethda sibi
 auxilia ut expugnaret triphonem. Et
 audiuit arsaces rex persidis et medse quia intrauit
 demetrius fines suos et misit unum de principibus
 suis ut comprehenderet eum viuum: et adduceret eum
 ad se. Et abiit et percussit castra demetrii: et con-
 prebendit eum: et duxit eum ad arsacem: et posuit eum in
 custodia. Et filius omnis terra iuda omnibus diebus sym-
 onis et quasi bona gentis sue: et placuit illis po-
 testas eius: et gloria eius omnibus diebus. Et cum omnia gloria
 sua accepit ioppen in portum et fecit introitum in
 sinus maris. Et dilatauit fines gentis sue: et ob-
 tenuit regionem. Et congregauit ciuitatem multam
 et diuersus est gazare: et bethsure et arcis: et abstu-
 lit immundicias et ea: et non erat qui resisteret ei. Et
 vnusquisque colebat terram suam cum pace: et terra iuda
 dabat fructus suos: et ligna camporum fructum suum
 Seniores in plateis sedebant omnes: et de bonis
 fructibus tractabant: et iuvenes induebant se gloriam et
 stolas belli. Et ciuitatibus tribuebat alimonias
 et constituabat eas ut essent vasa munitiois que ad
 usque notatum est nomen glorie eius vsque ad extremum
 fructum. Fecit pacem super terram: et letatus est israel leticia
 magna. et sedit vnusquisque sub vite sua et sub ficul-
 nea sua: et non erat qui eos timeret. Defecit impugnans
 eos super terram: reges perterriti sunt in diebus illis. Et con-
 firmavit omnes homines populi sui: et legem et quasi
 abstulit omnem iniquum et malum. Sancta glorifica-
 uit: et multiplicauit vasa sanctorum. Et auditum est
 rome: quia defunctus esset ionathas et vsque in spar-
 tias et perterriti sunt valde. Ut audierit autem quod si-
 mon frater eius factus esset summus sacerdos lo-
 co eius: et ipse obtineret omnem regionem et ciuita-
 tes in ea: scripserunt ad eum tabulis ereis ut reno-
 uarent amicitias et societatem quam fecerat cum
 iuda et cum ionatha fratribus eius. Et lecte sunt in

p̄spectu ecclie in hierlm. Et hoc exemplū epla-
 rum q̄s sp̄riate miserūt. Sptianoꝝ p̄ncipes et
 ciuitates: symoni sacerdoti magno ⁊ seniorib⁹
 et sacerdotibus ⁊ reliquo pp̄lo iudeoꝝ fr̄ibus
 salutem. Legati q̄ missi sūt ad ppl̄m n̄m nun-
 ciauerūt nob̄ de v̄sa gl̄ia et honore ⁊ leticia: et
 gauisi sum⁹ i introitu eoz. Et scripsim⁹ q̄ ab eis
 erant dicta in p̄cilijs ppl̄i sic. Numen⁹ antio-
 chi: ⁊ antipater iasonis fili⁹ legati iudeoꝝ ve-
 nerūt ad nos renouātes nobiscū amicitia p̄sti-
 nam. Et placuit pp̄lo excipere viros gl̄iose: ⁊ po-
 nere exemplū symonū eoz in segregatis ppl̄i li-
 bris: vt sit ad memoriaꝝ pp̄lo sp̄ciatā. Exem-
 plum aut̄ boꝝ scripsim⁹ symoni magno sacer-
 doti. Post hoc aut̄ misit symon numeniū romā
 b̄ntem clypeū aureū magnū pondo minarum
 mille ad statuēdam cū eis societate. Eū aut̄ au-
 disse ppl̄s roman⁹ symones istos discrete. Quā
 gr̄arū actionē reddem⁹ symoni et filijs eius.
 Restituit em̄ ip̄e fr̄es suos ⁊ expugnauit ini-
 micos israel ab eis. Et statuerūt ei libertates
 et descripserūt in tabulis ereis ⁊ posuerūt i ti-
 tulis in mōte syon. Et hoc est exemplū scriptu-
 re. Octauadecima die mēsis elul anno ceteris-
 moseptuagesimosecūdo āno tr̄io sub symone
 sacerdote magno in assaramel i puētū magno
 sacerdotū et ppl̄i ⁊ p̄ncipū ⁊ gētis ⁊ seniorū re-
 gionis: nota facta sūt h̄: qm̄ frequēter facta sūt
 pl̄ia in regione n̄ra. Symon aut̄ matathie fi-
 lius et filijs iari⁹ ⁊ fr̄es eius dederūt se peri-
 culo: ⁊ restituerūt aduersarijs gētis sue vt sta-
 rent sancta ip̄oz ⁊ lex: et gl̄ia magna gl̄ificaue-
 rūt gētē suā. Et congregauit ionathas gentē suā
 et fact⁹ est illis sacerdos magn⁹: ⁊ apposit⁹ est
 ad ppl̄m suum. Et voluerūt inimici eoz calca-
 re sancta: ⁊ auertere regionē ip̄oz et extēdere
 manus in sancta sc̄toꝝ. Tūc restitit symō ⁊ pu-
 guauit p̄ gente sua ⁊ erogauit pecunias mul-
 tas. et armauit viros virtutis gentis sue: et de-
 dit illis stipēdia ⁊ muniuit ciuitates iude ⁊ be-
 t̄surā q̄ erat in finib⁹ iudee vbi erāt arma bo-
 stium antea et posuit illic p̄sidiū viros iudeos.
 Et ioppen muniuit q̄ erat ad mare. ⁊ gazarā q̄
 est in finib⁹ azoti: in q̄ hostes antea habitabāt
 et collocauit illic iudeos ⁊ q̄cūq̄ apta erāt ad
 correptionē eoz posuit in eis. Et vidit popul⁹
 actū symōis ⁊ gl̄iam quā cogitabat facere gē-
 ti sue: ⁊ posuerūt eū ducē suū ⁊ p̄ncipē sacerdo-
 tum eo q̄ ip̄e fecerit h̄ oia: ⁊ iusticia ⁊ fidē quā
 p̄seruauit genti sue: ⁊ exq̄siuit om̄i mō exalta-
 re ppl̄m suum. Et in dieb⁹ ei⁹ p̄speratū est in
 manibus ei⁹ vt tollerent gētes de regione ip̄-
 soꝝ ⁊ q̄ in ciuitate dauid erāt in hierlm i ar-
 ce de qua p̄cedebāt ⁊ p̄ramiabant oia q̄ in cir-
 cūtu sanctorū sunt et inferebāt plagā magnā
 castitati. Et collocauit i ea viros iudeos ad tu-
 tamentū regionis ⁊ ciuitatis. ⁊ exaltauit mu-
 ros i hierlm. Et rex demetrius statuit illi sum-
 mum sacerdotiū. Sc̄dm̄ h̄ fecit eū amicū suū
 et glorificauit eum gl̄ia magna. Audiuit em̄ q̄
 appellati sunt iudei a romanis amici ⁊ socij ⁊

fr̄es. ⁊ q̄: susceperūt legatos symonis gl̄iose
 et q̄: iudei ⁊ sacerdotes eoz cōsenserūt eū esse
 duces suū ⁊ summū sacerdotē in eternū donec
 surgat pp̄ba fidelis ⁊ vt sit sup̄ eos dur: et vt
 cura esset illi p̄ sanctis: vt p̄stitueret preposi-
 tos sup̄ opa eoz ⁊ sup̄ regionē: ⁊ sup̄ arma ⁊ su-
 per p̄sidiā ⁊ cura sit illi de sanctis: ⁊ vt audiat
 ab oib⁹: ⁊ scribant in noie ei⁹ om̄is p̄scriptio-
 nes in regiōe: ⁊ vt opiat purpura ⁊ auro: ⁊ ne
 liceat vlli ex ppl̄o ⁊ ex sacerdotibus irritus fa-
 cere aliqd̄ boꝝ: ⁊ p̄dicere bis q̄ ab eo dicuntur
 aut cōuocare puētū in regiōe sine ip̄o: ⁊ vesti-
 ri purpura ⁊ vti fibula aurea. Qui aut̄ fecerit
 extra h̄: aut irritū fecerit aliqd̄ boꝝ: reus erit.
 Et cōplacuit oī ppl̄o statuere symonē ⁊ facere
 sym̄ p̄ba ista. Et suscepit symō ⁊ placuit ei vt su-
 mo sacerdotio fungeret: ⁊ esset dur et p̄nceps
 gētis iudeoꝝ ⁊ sacerdotū: ⁊ p̄sset oib⁹. Et scri-
 pturam istam dixerūt ponere in tabulis ereis
 et ponere eos in peribolo sanctorū in loco cele-
 bri. Exemplum aut̄ eoz ponere in erario: vt ha-
 beat symon et fili⁹ eius.

¶ L. S. Antiochus demetri⁹ filius accepit re-
 gnū paternū ⁊ scripsit epl̄as iudeis: p̄secutus
 est antioch⁹ triphōnē ⁊ cetera. rescripta roma-
 noꝝ de pace ⁊ symone. misit symon in auxiliū
 anchioꝝ et noluit accipere. mittit antioch⁹ cende-
 beum ducem ad debellandum iudeā et ip̄e p̄se-
 quitur triphōnem.

¶ La. XV
E misit rex antioch⁹ fili⁹ demetri⁹
 epl̄as ab isul̄is mar̄ symoni sacer-
 doti et p̄ncipi gētis iudeoꝝ ⁊ vniuer-
 se genti. ⁊ erāt p̄tinētes h̄c modū. Rex antio-
 ch⁹ symoni sacerdoti magno ⁊ gētis iudeoꝝ sa-
 lutē. Quis q̄dez pestilētes obtinuerūt regnum
 p̄m n̄roꝝ: volo aut̄ v̄dicare regnū ⁊ resti-
 tuere illd̄ sicut erat antea. ⁊ electā feci multitu-
 dinē ex exercit⁹: ⁊ feci naues bellicas. Volo autē
 p̄cedere p̄ regionē vt vlciscar i eos q̄ corupe-
 runt regionē n̄ram. ⁊ q̄ desolauerūt ciuitates
 mltas i regno meo. Nūc ergo statuo tibi om̄is
 oblatiōes q̄s remisert̄ tibi añ me oēs reges: ⁊
 q̄cūq̄ alia dona remisert̄ tibi: ⁊ p̄mitto tibi fa-
 cere p̄cussurā pp̄riū numismat⁹ in regione tua.
 Hierlm aut̄ sc̄tam eē ⁊ liberā ⁊ oia arma q̄ fa-
 bricata sūt ⁊ p̄sidiā q̄ p̄struxisti q̄ tenes mane-
 ant tibi. Et oē debitū regis ⁊ q̄ futura sunt regi
 ex h̄ ⁊ i totū t̄ps̄ remittuf tibi. Eū aut̄ obtinue-
 rim⁹ regnū n̄m: gl̄ificabim⁹ te ⁊ gentē tuā: ⁊
 tēplū gl̄ia magna: ita vt manifestet gl̄ia v̄ra i
 vniuersa t̄ra. Anno ceterisimo septuagesimo q̄r-
 to exiit antioch⁹ i t̄rā p̄m suoꝝ ⁊ uenerūt ad
 eū oēs exercit⁹: ita vt pauci relictī eēt cū tri-
 phone. Et insecut⁹ est eū antioch⁹ rex: ⁊ venit
 dorā fugiēs p̄ maritimā. Sciebat em̄ q̄ p̄gre-
 gata sūt mala in eū. ⁊ reliq̄t eū exercit⁹. Et ap-
 plicuit antioch⁹ sup̄ dorā cū centū viginti mili-
 bus viroꝝ belligeratoꝝ et octo milibus eq̄tū.
 Et circūiuit ciuitatem: ⁊ naues a mari accesserunt: et vexabant ciuitatem a terra ⁊ a mari

et nemine sinebant ingredi vel egredi. Venit autem numentus et cum eo fuerat ab urbe roma habentes epistolas regibus et regionibus scriptas: in quibus continebantur hec. Lucius consul romanorum propterea toleo regi salutem. Legati iudeorum venerunt ad nos amici nostri renouantes pristinam amicitiam et societatem. missi a symone principe sacerdotum et populo iudeorum. Attulerunt autem et clypeum aureum minarum mille. Placuit itaque nobis scribere regibus et regionibus ut non inferant illis mala. neque impugnent eos et ciuitates eorum et regiones eorum: ut non ferent auxilium pugnantibus aduersus eos. Visum autem est nobis accipere ab eis clypeum. Si ergo pestilentes fugerint de regione ipsorum ad vos. tradite eos symoni principi sacerdotum ut vindicet in eos secundum legem suam. Hec eadem scripta sunt demetrio regi et attale et arabe et arfacis: et in omnes regiones et samsame et spartanis et delo et mido et sitione et carie et samum et paphlagoniam et licia et alicarnasum et rhodum et faselida et choo et sidi et arado et gortina et gnydum et cyprium et cyrenem. Exemplum autem eorum scripserunt symoni principi sacerdotum et populo iudeorum. Antiochus autem rex applicuit castra in doram secundo ad mouens eis per manus machinas facientes et conclusit tripbonem ne perderet. et misit ad eum symon duo milia virorum electorum in auxilium et argentum et aurum et vasiosa copiosa: et noluit ea accipere sed rupit omnia que pactus est cum eo antea: et alienauit se ab eo et misit ad eum atbenobium unum de amicis suis ut tractaret cum ipso dicens. Vos tenetis ioppen et gazaram et arcem que est in hierusalem ciuitates regni mei fines earum desolastis et fecistis plagam magnam in terra. et donati estis pro loca multa in regno meo. Nunc ergo tradite ciuitates que occupastis et tributa locorum quibus donati estis extra fines iudee. Sinaur. date pro illis quingenta talenta argenti: et exterminium quod exterminastis: et tributorum ciuitatum. alia talenta quingenta. Sinaur. veniemus et expugnabimus vos. Et venit atbenobius amicus regis in hierusalem et vidit gloriam symonis et claritatem in auro et argento: et apparatum copiosum et obstupuit: et retulit ei verba regis. Et respondit ei symon: et dixit ei. Neque alienam terram sumpsimus: neque alienam detinemus: sed hereditatem patrum nostrorum que iniuste ab inimicis nostris alicuius possessa est. Nos vero tempus habentes vendicam hereditatem patrum nostrorum. Nam de ioppe et gazara que ex postulas: ipsi faciebant in populo plagam magnam: et in regione nostra horum datum talenta centum. Et non respondit ei atbenobius verbum. Reuersus autem cum ira ad regem renunciauit ei verba ista et gloriam symonis et vniuersa que vidit: et iratus est rex ira magna. Tripbon autem fugit nauim in ortbosaida. Et constituit rex cendebeum ducem maritimum et exercitum peditum et equitum dedit illi. Et mandauit illi mouere castra contra faciem iudee et mandauit ei edificare cedronem: et obstruere portas ciuitatis: et debellare populum. Rex autem persequebatur tripbonem. et puenit cendebeum iam in iudaea: et cepit irritare plebem et populum

care iudeam et captiuare populum et interficere: et edificare cedronem. Et collocauit illic equites et exercitum ut egressi perambularent vias iudee. sicut constituit ei rex.

E. S. Duos filios misit symon ad debellandum cendebeum ducem. quod iudas filius symonis vulneratus est occidit symon cum filiis suis in conuicio. iobanes filius symonis succedit patri suo in principatu sacerdotum.

Ca. XVI

E Ascendit iobanes de gazaris et nunciavit symoni patri suo que fecit cendebeus in populo ipsorum. Et vocauit symon duos filios suos seniores iudam et iobanem: et ait illis. Ego et fratres mei et domus patris mei expugnauimus hostes israel ab adolescentia usque in hunc diem. et prosperatum est in manibus nostris liberare israel aliquotiens. Nunc autem senui: sed estote loco meo et fratris mei: et egressi si pugnare pro gente nostra. Auxilium vero de celo vobiscum sit. Et elegit de regione viginti milia viros belligeratorum et equites: et perfecti sunt ad cendebeum et dormierunt in modum. Et surrexerunt mane et abierunt in campum. Et ecce exercitus copiosus in obuiam illis: peditum et equitum: et fluuius torrens erat inter medium ipsorum. Et adiuuauit castra contra faciem eorum ipse et populus eius. et vidit populum trepidantem ad transfretandum torrentem et transfretauit primus. Et viderunt eum viri: et transierunt post eum. Et diuisit populum et equites in medio peditum. Erat autem equitatus aduersus fariorum copiosus nimis. Et exclamauerunt sarcis tubis: et in fugam conuersus est cendebeus et castra eius et ceciderunt ex eis multi vulnerati residui autem in munitionem fugerunt. Tunc vulneratus est iudas frater iobanis. Iobanes autem insecutus est eos donec venit cedronem quam edificauit: et fugerunt usque ad turres que erant in agris azoti: et succedit eas igni. Et ceciderunt et illis duo milia virorum: et reuersus est in iudeam in pace.

Et ptolomeus filius abobis constitutus erat in capto hiericho et habebat argentum et aurum multum. Erat enim gener summi sacerdotis. Et exaltatum est cor eius: et volebat obtinere regionem: et cogitabat dolus aduersus symonem et filios eius ut tolleret eos. Symon autem pambulans ciuitates que erant in regione iudee. et sollicitudinem gerens earum descendit in hiericho: ipse et matathias filius eius et iudas anno centesimo septuagesimo septimo. mense undecimo. Hic est mensis sabbatim. Et suscepit eos filius abobis in municinula que vocatur doch: cum dolo quam edificauit: et fecit eis conuiuium magnum: et abscondit illic viros. Et cum inebriatus esset symon et filii eius surrexit ptolomeus cum suis: et sumpserunt arma sua: et intrauerunt in conuiuium: et occiderunt eum et duos filios eius: et quosdam pueros eius. Et fecit deceptionem magnam in israel: et reddidit mala pro bonis. Et scripsit hec ptolomeus: et misit regi ut mitteret ei exercitum in auxilium: et traderet ei regionem et ciuitates eorum et tributa. Et misit alios in gazaram tollere iobanem: et tribunus misit epistolas

stolas ut veniret ad se: et daret eis argentum et aurum et dona. Et alios misit occupare bierolim et montem templi. Et percurrens quidem nuntiavit iobani in gazara: quod perierat pater eius et fratres eius: quod misit te interfici. Ut audiuit autem vehementer exprobrauit. et apprehendit viros qui venerant perdere eum: et occidit eos. Cognouit enim quod querebant perdere eum. Et cetera sermonum iobanis et bellorum eius et bonarum virtutum quibus fortiter gessit: et edificiorum murorum quos extruxit et rerum gestarum eius: ecce haec scripta sunt in libro dierum sacerdotum eius: et quo factus princeps sacerdotum post patrem suum.

Explicit liber primus Nabachabeorum.

Incipit secundus liber Nabachabeorum.

¶ C. S. Judeis in egypto dicunt iudei qui sunt hierosolymis salutem. quod antiochus occisus est in templo nancee et qui cum eo erant. de igne sacrificii abscondito in puteo oratio neemias talis erat. quod regi persarum manifestum factum est miraculum mutationis ignis et aquae et econuerso. ¶ La I

In tribus qui

sunt per egyptum iudeis salutem dicunt fratres qui sunt in hierosolymis iudei: et qui in regione iudea: et pacem bonam bene faciat vobis deus et meminerit testamenti sui quod locutus est ad abraham et

isaac et iacob seruatorum nostrorum fidelium: et det vobis cor omnibus ut colatis eum: et faciatis eius voluntatem corde magno et animo volenti. Adaperiat cor vestrum in lege sua et in preceptis suis: et faciat pacem. Et audiat orationes vestras: et reconciliet vobis. nec vos deserat in tempore malo. Et nunc hic sumus orantes pro vobis. In regnante demetrio anno centesimo sexagesimo nono nos iudei scriptimus vobis in tribulatione et impetu qui superuenit nobis in istis annis et quo recessit iason a sancta terra et a regno. Porta succederunt et effuderunt sanguinem innocentem. Et orauimus ad dominum et exauditi sumus: et obtulimus sacrificium et similitudinem et accendimus lucernas et proposuimus panes. Et nunc frequentate dies scenopbie mensis casseu. Anno centesimo octogesimo octavo: populus qui est hierosolymis et in iudea senatusque et iudas aristobolo magistro ptolomei regis qui est de genere christorum sacerdotum et his qui in egypto sunt iudeis: salutem et sanitatem: de magnis periculis a deo liberati magnifice gratias agimus ipsi: utpote qui aduersus talem regem dimicauimus. Ipse enim ebullire fecit de perfide eos qui pugnauerunt nos et sanctam ciuitatem. Nam cum in perfide esset dux ipse et cum ipso inensus exercitus cecidit in templo nancee: filio decepti sacerdotum nancee. Et tunc cum ea bitatur venit ad locum antiochus et amici eius: et ut acciperet pecunias multas dotis noie. Cumque proposuissent eas sacerdotes nancee et ipse cum paucis ingressus esset intra ambitum perianthii: clauserunt templum. Cumque intraisset antiochus apertis occulto aditu templi mittentes

lapides percusserunt ducem et eos qui cum eo erant et diuiserunt membratim et capitibus amputatis foras proiecerunt. Per omnia benedictus deus qui tradidit impios. Facturi igitur quinta et vicesima die mensis casseu purificationis templi: necessarium duximus significare vobis: ut et vos qui agatis dies scenopbie et die ignis qui datus est quoniam neemias edificato templo et altari obtulit sacrificia. Nam cum in perfide ducerent patres nostri sacerdotes qui tunc cultores dei erant: acceptum ignem de altari occulte absconderunt in valle ubi erat puteus altus et ficus et in eo constituti sunt eum ita ut omnibus ignotus esset locus. Cum autem perissent anni multi: placuit deo ut mitteret neemias a rege persarum nepotes sacerdotum illorum qui absconderant misit ad requirendam ignem: et sicut narrauerunt nobis non inuenimus ignem sed aquam crassam. Et iussit eos baurire et afferre sibi: et sacrificia que imposita erant iussit sacerdos neemias aspergi ipsa aqua et ligna et que erant supposita. Utque factum est et tempus affuit quo sol refluxit qui pererat in nubilo: accensus est ignis magnus ita ut omnes mirarentur. Orationem autem faciebant omnes sacerdotes dum consummare sacrificium ionatha inchoante ceteris autem respondentibus. Et neemias erat oratio huiusmodi. Domine deus omnium creator: terribilis et fortis: iustus et misericors qui solus es bonus rex: solus persistens: solus iustus et omnipotens et eternus qui liberas israel de omni malo: qui fecisti patres electos et sanctificasti eos: accipe sacrificium pro vniuerso populo tuo israel: et custodi partem tuam et sanctifica. Congrega dispersionem nostram libera eos qui seruiunt gentibus et contemptos et abominatos respice ut sciatis gentes quia tu es deus noster. Afflige opprimentes nos: et contumeliam facientes in superbia. Constitue populum tuum in loco sancto tuo: sicut dixit moyses. Sacerdotes autem psallebant hymnos usquequod consumptum esset sacrificium. Cum autem consumptum esset sacrificium ex residua aqua: neemias iussit lapides maiores perfundi. Quod ut factum est: et eis flamma accensa est: sed ex lumine quod refluxit ab altari consumpta est. Ut vero manifesta est res renunciatus est regi persarum quod in loco in quo ignem absconderat hi qui translati fuerant sacerdotes aqua apparuit: de qua neemias et qui cum eo erant purificauerunt sacrificia. Consideras autem rex et rem diligenter examinans: fecit et templum ut probaret quod factus erat. Et cum probasset sacerdotibus donauit multa bona et alia atque alia munera et accipiens manu sua tribuebat eis. Appellauit autem neemias hunc locum neptar: quod interpretatur purificatio. Vocat autem apud persas nepti ¶ C. S. Ubi arca et altare inclusa sunt in monte a hieremia propheta. de quinque libris iasonis in unum redactis. ¶ La II

Inuenitur autem in descriptionibus hieremie prophete quod iussit eos ignem accipere qui transmigrabant ut significatum est: et ut mandauit transmigrare. Et dedit illi legem ne obliuisceret precepta domini: et ut non exerraret

mētibus videntes simulachra aurea et argētea et ornāmēta eorū. Et alia hmoi dīcēs hortabaf ne legē amouerēt a corde suo. Erat autē in ipā scriptura quō tabernaculū et arcā iussit ppheta diuino rīso ad se facto comitari secus vsq̄quo erāt in mōtē in quo moyses ascēdit et vidit dei hereditatē. Et veniēs ibi hieremias inuenit locū spelunce: et tabernaculū et arcā et altare in cēsi intulit illud et ostiū obstruxit. Et accesserūt quādam simul qui sequebant et norarent sibi locū: et nō potuerūt inuenire. Ut autē cognouit hieremias culpās illos dixit q̄ ignotus erit loc⁹ do nec cōgreget deus cōgregationē ppli. et ppit⁹ fiat. Et tūc dñs oñd̄z bec: et apparebit maestas dñi: et nubes erit sicut et moysi manifestabatur et sicut cū salomō petijt vt loc⁹ sanctificaretur magno dō manifestabat bec. Magnifice etem sapiam tractabat et vt sapientiā bñs: obtulit sacrificiū dedicationis et sumatiōis tēpli. Sicut et moyses orabat ad dñm: et descēdit ignis de celo et cōsumpsit holocaustū sicut et salomō orauit: et descēdit ignis de celo: et cōsumpsit holocaustū: et dixit moyses eo q̄ nō sit comestū qd̄ erat pro peccato cōsumptū est. Sicut et salomō octo dieb⁹ celebrauit dedicationē. Inferebant autē in descriptōibus et cōmētarijs neemie bec eadē: et qualit̄ cōstruens bibliothecā cōgregauit de regionib⁹ libros: et pphetarū et dauid et eplā regū et de donarijs. Sicut autē et iudas ea q̄ didicerat p bellū qd̄ nob̄ acciderat cōgregauit oīa et sunt apud nos. Si ergo desideratis bec: mittite q̄ pferāt vob̄. Acturi itaq̄ purificationē scripsim⁹ vobis. Bñ ergo faciet: si egerit⁹ hos dies. De⁹ autē qui liberauit pplm suū et reddidit hereditatē oībus: et regnū et sacerdotiū et sanctificationē sicut pmissit in lege: sp̄am⁹ q̄ cito nostri miserib⁹: et cōgregabit de sub celo in locū sc̄m. Eripuit em̄ nos de magnis periculis et locū purgauit. De iuda vero machabeo et fratrib⁹ eius: et de tēpli magni purificationē et de are dedicatōe: sed et de pl̄is q̄ p̄tinēt ad artiōcū nobilē: et filiū ei⁹ eupatorē et de illuminatōi b⁹ q̄ de celo facte sūt ad eos q̄ p iudeis fortit̄ fecerūt vt vniuersas regionē cū pauci eēt viderēt: et barbarā mltitudinē fugaret et famosissimū in toto orbe tēplū recuperet et citatē liberarent: et vt leges q̄ abolēde erāt restituerēt dño cū omī tranquillitate ppitio facto illis. Itēq̄ ab iasone cyreneo q̄ncq̄ libris cōprehensa temptauim⁹ nos vno volumine breuiare. Cōsiderātes em̄ multitudinē librorū et difficultatē volentib⁹ aggredi narraciones historiā pp̄ multitudinē rerū curauim⁹ volentib⁹ quidē legere vt esset animi oblectatio studiosis vō vt facile possint memoriē cōmēdare. oībus autē legentib⁹ vtilitas cōferat. Et nob̄ qd̄ ip̄is q̄ hoc opus breuiendū cā suscepimus nō facillē laborē imo vō negociū plenū vigiliā et sudoris assumpimus. Sicut bl qui preparant conuiuiū: et q̄rūt aliorū voluntati parere pp̄ter multorū grām libenter laborem sustinemus: veritatem quidā de singu-

gulis autoribus cōcedentes: ip̄i autē fm̄ datas formā breuiari studentes. Sicut em̄ noue domus architecto de vniuersa structura curādū est. ei vō q̄ pingere curat q̄ apta sūt ad ornatus et q̄renda sunt. ita estimādū est et in nob̄. Et ei intellectū colligere et ordinare fm̄onē et curiosus ptes singlas q̄sq̄ disq̄rere historie p̄gruit autori breuitatē vō dictionis sectari: et executōnes rex vitare breuianti p̄cedendū est. Hinc ergo narrationem incipiem⁹. d̄ p̄fatiōe tm̄ distisse sufficiat. Stultus etem̄ est aū bystoriaz cōfluere. in ipā autē bystoria succingi.

C. L. S. Prodidit symon dona tēpli dei. Mitis bellodor⁹ vt ea auferret. sacerdotes et ppl̄s dep̄cānt dñm ac deposita custodiant. belidorus volēs spoliare templū correct⁹ est liberat a plaga p̄ sacrificiū oblatum.

C. L. III
Bitur cū sc̄a ciuitas bitares i omī pace: leges etiā ad huc optie custodirent pp̄ onie pōtificiū dispositiōnem et pietatē et aios odio habētes mala fiebat: vt et ip̄i reges et p̄ncipes locū sūmo honore dignū ducerēt et tēplum maximis muerib⁹ illustraret: ita vt seleucus asie rex de redditib⁹ suis p̄staret om̄s sumpt⁹ ad misterii sacrificiorū p̄tinētes. Symō autē de tribu bēcia in m̄n p̄posuit tēplū p̄stituit. p̄tendebat obfistete sibi p̄ncipe sacerdotum iniquū aliqd̄ i ciuitate moliri. S; cū vincere oīa nō posset venit ad apolloniū tharsee filiū q̄ illo tpe erat dux celestyre et p̄benicis: et nūciauit ei pecunijs innūeralib⁹ plenū eē erariū hierosolymis. et cōes copias immēsas eē q̄ nō p̄tinēt ad rōnē sacrificiorum: esse autē possibile sub ptate regis cadere vniuersa. Lūq̄ retulisset ad regē apolloni⁹ de pecunijs q̄ delate erāt ille accitū belidorus q̄ erat sup̄ negocia ei⁹ misit cū mādatis vt predictam pecuniā trāsportaret. Satisq̄ belidorus iter est aggressus: sp̄e q̄dem q̄ p̄ celestyre et p̄benicē ciuitates eēt pagratur⁹ reuera autē regis p̄positū p̄fectur⁹. S; cū venisset hierosolymā et benigne a sūmo sacerdote i ciuitate cēt except⁹: narrauit de dato iudicio pecuniarū et cui⁹ rei grā adesset apuit. Interrogabat autē si p̄e h̄ ita essent. Tūc summ⁹ sacerdos oñdit de posita eē h̄ et victualia viduarū et pupillorum: q̄dam vō eē bircani tobie viri valde eminet⁹: in bis q̄ detulerat impi⁹ symō: vniuersa autē argentī talēta eē q̄draginta et auri ducēta: decipi vō eos q̄ credidissent loco et tēplo qd̄ p̄ vniuersum mūdū honorat p̄ sui veneratiōe et sc̄itate oīno impossibile eē. At ille p̄ bis q̄ hēbat in mādatis a rege. dicebat oī genere regi ea eē deferēda. Cōstituta autē die intrabat d̄ bis belidorus ordinatur⁹. Nō modica vō p̄ vniuersam ciuitatē erat trepidatio. Sacerdotes autē ante altare cū stolis sacerdotalib⁹ factauerūt se: et inuocabāt de celo eū q̄ d̄ depositis legē posuit vt bis q̄ deposuerāt ea salua custodiret. Jam vō q̄ viderat sūmi sacerdotis vultū: mēte vulnerabat. Facies em̄ et color imutat⁹. declarat

D bat internū anī dolorē. Et circūfusa em̄ erat me-
sticia q̄dā viro: et horro: corpis: p̄ quē manifest⁹
aspicientib⁹ dolor cordis ei⁹ efficiebat. Alij et
gregati d̄ domib⁹ p̄stuebāt publica supplica-
tiōe obsecrātes: p̄ eo q̄ i p̄tēptū loc⁹ eēt v̄tu-
rus. Accincteq; mulieres cilicis pect⁹ p̄ plateas
p̄stuebāt s; et p̄gines q̄ p̄cluse erāt p̄currebant
ad onīā: alie aut̄ ad muros: q̄dā v̄o p̄ fenestras
aspiciebāt: vniuerse aut̄ p̄tēdētes man⁹ i celū
dep̄cabant. Erat em̄ misa p̄mixte multitudis
et magni sacerdot⁹ i agone p̄stituti expectatō
Et bi q̄dē iuocabāt oīpotentē deū: vt credita si-
bi bis q̄ crediderāt cū oī integritete p̄seruare-
tur. Heliodor⁹ aut̄ qd̄ decreuerat p̄ficiēbat eo-
des loco ip̄e cū satellitib⁹ circa erariū p̄ns. S; sp̄s
oīpotēt⁹ dei magnā fecit sue oīfidiōis cui-
dentiā: ita vt oēs q̄ ausi fuerāt parere ei ruēt
dei p̄tute i dissolutionē et formidīnē p̄uerterēt
Apparuit em̄ illis qdā equ⁹ terribilē b̄ns sesso-
rem optis op̄imētis adomat⁹: isq; cū ip̄etu be-
liodoro pores calses elisit. Qui aut̄ ei sedebat
videbat arma b̄re aurea. Alij etiā apparuerūt
duo iuvenes p̄tute decori: optimi gl̄ia. Speciosi
q; amictu q̄ circūsteterūt eū et exvtraq; p̄te fla-
gellabāt: sine i termissiōe multis plag⁹ p̄berā-
tes. Subito aut̄ heliodor⁹ p̄cidit i frā: eūq; ml-
ta caligine circūfus⁹ rapuerūt atq; i sella ge-
statoria positū eiecerūt. Et bis q̄ cū ml̄tis curso-
rib⁹ et satellitib⁹ p̄dictū igressus est erariū: por-
tabat nullo sibi auxiliū ferēte: māifesta dei co-
gnita p̄tute. Et ille qdā p̄ diuinā p̄tutē iacebat
mut⁹ atq; oī spe et salute p̄uat⁹. Ibi aut̄ dñs b̄n-
dicebat q; magnificabat locū suū et tēpl⁹ qd̄
pauloātē timore ac tumultu erat plenū: appa-
rente oīpotēte dño gaudio et leticia ipletū est.
Tūc v̄o ex amicis heliodori qdā rogabāt cōse-
stim onīā vt iuocaret altissimū vt vitā donaret
ei: q̄ in sup̄mo spū erat p̄stitut⁹. Cōsiderās aut̄
summ⁹ sacerdos ne forte rex suspicaret mali-
ciam aliquā ex iudeis circa heliodor⁹ p̄sumatā
obtulit p̄ salute viri hostiā salutarē. Eūq; sum-
mus sacerdos exoraret idē iuvenes eisdē vesti-
bus amicti astātes heliodoro dixerūt. Onie sa-
cerdoti gr̄as age. Nā p̄pter eū tibi dñs vitas
donauit. Tu aut̄ a deo flagellatus: nuncia oī-
bus magnalia dei et p̄tātē. Et bis dictis nō cō-
paruerūt. Heliodorus aut̄ hostiā deo oblata: et
votis magnis p̄missis ei q̄ viuere illi p̄cessit et
onie gr̄as agens: recepto exercitu repedabat
ad regē. Testabat aut̄ oīb⁹ ea q̄ sub oculis suis
vidē erat opa maḡ dei. Tū aut̄ rex interrogass; heli-
odor⁹ q̄s eēt ap̄t⁹ ad huc semel hierosolymā
mitti ait. Si quez babes hostem aut regni tu-
infidiatore: mitte illuc: et flagellatū eū recipies
si tñ euaserit eo q̄ in loco sit p̄e dei qdā p̄tus
Nā ip̄e q̄ b; in celis habitacionē visitator: et ad-
furo: est loci illius: et veniētes ad malefaciēdū
percutit ac p̄dit. Igitur de heliodoro et erarij
custodia ita res se habet.

**C. S. De insidijs simonis p̄ditoris circa o-
niam sacerdotē iason sup̄ onie muneribus cor-**

rupit regem antiochū p̄ sacerdotio adipiscen-
do sacerdotis neglectis sacrificijs festinat ad
ludum palestre: iason mittit argentū ad sacri-
ficiū herculis: missus menela⁹ a iasone ad re-
gem. Iasone a sacerdotio exclusit hoc amoto
succellit lisimach⁹ frater ei⁹. Occidit adronic⁹
q; onīā sacerdotē ip̄e p̄t⁹ dolose interfecerat.
lisimach⁹ a populo occiditur p̄pter sacrilegia.
Contra menelaum ad reges causa agitur me-
nelaus p̄pter potentium auariciam p̄māsit in
p̄tate crescens etiā in malicia. **Ca. III**

Simon aut̄ p̄dica⁹ pecuniar⁹ et p̄rie
delator: male loq̄bat de onia: tāq̄
ip̄e heliodor⁹ instigasset ad b; et ip̄e
fuisse i centor: malor⁹: p̄uisorēq; ciui-
tatis ac defensorē gētis sue: et emulatore legis
dei audebat infidiatore regni dicere. S; cū i
miciōe intm̄ p̄cederent: vt etiā p̄ qdā simōis
necessarios homicidia fierēt p̄siderās onias
p̄iculū p̄tētiōis: et apollonij insanire v̄tpote-
ducē celessyrie et p̄benicis ad agendā maliciā
simōis: ad regē se p̄tulit: nō vt ciuiū accusator
sed cōem v̄tilitatē ap̄d semetip̄m vniuerse ml-
titudis p̄siderās. Videbat em̄ sine regali p̄uis-
dētia ip̄ossibile eē pacē reb⁹ dari: nec simones
posse cessare a stulticia sua. S; p̄ seleuci v̄te
excessus cū suscepisset regnū antioch⁹ q̄ nobil⁹
appellabat: abiebat iasō frēm onie summū sa-
cerdotiū: adito rege p̄mittēs ei argētī talēta
trecenta sexaginta. et ex redditib⁹ alijs talenta
octoginta. Sup̄ hoc p̄mittēbat et alia centus
quingenta: si p̄tati ei⁹ p̄cederet gymnasium et
ephebiā sibi p̄stituere et eos q̄ in hierosolymis
erāt antiochenos scribere. Qd̄ cū rex anuiss; et
obtinuisset p̄ncipatū: statim ad gērilē ritum
cōtribules suos trāsferre cepit et amotis bis q̄
būanitatē cā iudeis a regib⁹ fuerāt cōstituta
p̄ iobem p̄rem eupolemi q̄ ap̄d romanos de
amicicia et societate funct⁹ est legatiōe legiti-
ma ciuiū iura destituēs praua iustituta sancie-
bat. Et em̄ ausus est sub ip̄a arce gymnasium cō-
stituere: et optimos q̄sq; ephebor⁹ i lupanaribus
ponere. Erat aut̄ hoc nō initiū s; incrementum
qdā et p̄fect⁹ gētilis et alienigene p̄uersatio-
nis. p̄pter ip̄ij et n̄ sacerdotis iasonis nefariū
et inauditū scel⁹ ita vt sacerdotes tā nō circa
altaris officia dediti eēt: s; p̄tēpto tēplo et sa-
crificijs neglectis festinarēt p̄ticipes fieri: pale-
stre et p̄bitiōis ei⁹ iniuste: et i exercitijs disci-
et patrios qdē honores nihil b̄ntes grecas
gl̄ias optimas arbitrabant. Quaz gr̄a p̄iculo-
sa eos p̄tētiō hēbat: et eor⁹ iustituta emulaban-
tur: ac p̄ oīa bis p̄siles esse cupiebāt. q̄s hostes
et pemptores habuerāt. In leges em̄ diuinā
impie agere impune nō cedit: s; hoc t̄ps sequi
deklarabit. Tū aut̄ quinquēnalis agon tyro ce-
lebraret et rex p̄ns esset: misit iason facinoro-
sos ab hierosolymis v̄tros peccatores portan-
tes argentī didrachmas trecentas in sacrifici-
cium herculis: q̄s postulauerunt bi qui appo-

tauerat ne in sacrificijs erogarent: qz nō oportet sed in alios sumptus eas deputari. Sed hec oblata sunt qdem ab eo q miserat in sacrificijs bercul' ppter pntes aut date sunt i fabri cam nauū trēremū. Misso aut in egyptū apollonio nesthei filio ppter pmates ptolemei philometoris regis. cū cognouisset antioch' alienū se a negocijs regni effectū ppris utilitatib' cōsulens pfect' inde venit ioppen et inde hierosolymā. Et magnifice ab iasone et ciuitate susceptus cū facularū luminib' et laudib' ingressus est: et inde in pbenicē exercitū puerit. Et post triennij tēpus misit iason menelaū suadicti simōis fratrem portante pecunias regi et de negocijs necessarijs rīsa platur. At ille cōmendat regi cū magnificasset faciē potestatis ei' in semetipz retorsit sumptū sacerdotiū supponēs iasoni talenta argenti trecenta. Ac ceptisqz a rege mandatis venit: nihil qdez habens dignū sacerdotio: animos vō crudelis tyranni: et fere belue irā gerens. Et iason qdem q pprūm fratrem captiuauerat. ipse decept' p fugus in ammaniten expulsus est regionem. Menelaus aut pncipatum qdez obrinuit: de pecunijs vero regi pmissis nihil agebat: cū exactio nem faceret sostrates q arci erat pposit'. Naz ad hunc exactio vectigalius ptimebat. quā ob causam vtriqz ad regē sunt euocati. Et menelaus amor' est a sacerdotio succedēte lysimachō fratre suo. sostrat' autē plat' est cyprijs. Et cū hec agerent cōtigit tharsenses et mallothas seditionē mouere: eo q antiochi regis cōcubis nedono essent dati. Festinanter itaqz rex venit sedare illos relicto suffecto vno ex comitibus suis andronico. Itat' aut menela' accepit se se tēpus oportunū. aurea quedā vasa et templo furat' donauit andronico et alia vēdiderat tyro et pyricinas ciuitates. Qd cū certissime cognouisset onias arguebat euz ipse in loco tuto se ptinens antiochie secu' daphnez. Cū menelaus accedēs ad andronicū: rogabat vt oniam interficeret. Qui cū venisset ad oniaz: et datis dextris cū iureiurādo: quis esset ei suspectus suassisset de asilo pcedere. statim euz pemit nō verit' iusticiā. Ob quā causam nō solū iudei: s; etiā aliē qz nationes indignabantur et moleste ferebant de nece tantī viri iniusta. Sed regressum regem de cilicie locis adierunt iudei apud antiochiaz simul et greci: querentes de iniqua nece onie. Cōstristat' ita est anio antiochus ppter onia et flex' ad miam lachrymas fudit: recordat' defuncti sobrietate et modestiā Accensiqz animis andronicū purpura exutus p totā ciuitatē iubet circūduci: et in eodē loco i quo in onia impietate pmisserat sacrilegū vira puari: dño illi pdignā retribuēte penā. Mult' aut sacrilegij in templo a lysimachō cōmissis menela' p silio et diuulgata fama: cōgregata ē multitudo aduersum lysimachū multo iā auro exportato. Turbis aut insurgentib' et animis irā repletis: lysimach' armat' fere trib' milib'

iniquis manib' vti cepit: duce quodā tyranno etate pariter et demētia pucto. Sed vt intellexerunt conatū lysimachi. alij lapides. alij fustes validos arripere. quidā vero cinerē in lysimachū iacere. Et multi quidē vulnerati. quidā aut et pstrati: omīs vero in fugam cōuersi sunt. Ipsum etiā sacrilegū sec' erariū interfecerunt. De his ergo cepit iudiciū aduersus menelaum agitari. Et cū venisset rex tyrū ad ipm negociū detulerūt missi tres viri a senioribus. Et cum suparetur menela': pmissit ptolemeo multas pecunias dare ad suadendū regi. Itaqz ptolemens in qdam atrio positum quasi refrigerandi gratia regē adiit et deduxit a snia: et menelaū qdem vniuersē malicie reū criminibus absoluit. miseros aut q etiā si apd scythas causam dixissent: innocentes iudicarent: eos morte dānauit. Eito ergo in iustā penā dederit q p ciuitate et pplo et sacris vasis causam psecuti sunt. Quāobzē tyrū q indignati erga sepulturā eoz liberatissimi eriterūt. Menela' aut ppter eoz q in potentia erant auariciam permanebat in potestate: crescēs in malicia ad infidias ciuium.

E. S. De signis celestib' factis in birl'm. de morte iasonis psecutoris ciuiū antioch' persequens iudā. pplo occiso tēplū spoliavit doctore menelao et cetera. q nō ppter locū gentem sed solū ppter gentes dñs elegit. Antioch' rediens antiochia reliqt pfect' iudeoz psecutores. Iubet appolloniū oēs iudeos occidere mulieres et iuuenes vendere. Judas machabeus more ferarū vixit in deserto. **E. A. V.**

Eodem tēpore antiochus secundaz pfectionem parauit in egyptū. Cognouit aut p vniuersam hierosolymoz ciuitatē videri dieb' qdraginta p aera eqtes discurrentes auratas stolas bñtes et hastas. quasi cohortes armatas: et cursus equorū p ordines digestos: et cōgressiōes fieri quomīnus et scrutoz mot' et galeatorū multitudinem gladijs districtis et teloz iact' et aureoz armorum splendorē. omnisqz generis loricarū. Quapropter oēs rogabant in bonū monstra cōverti. Sed euz falsus rumor exisset: tanqz vira excessiss' antioch'. assumpt' iason nō min' mille viris aggressus est ciuitatē repēte et ciuib' admirū pvolatib' ad vltimū apprehensa ciuitate menela' fugit in arcē. Jason vō nō pcebat i cede de ciuib' suis nec cogitabat pspere aduersus cognatos malū eē maximū arbitrans hostiū: et nō ciuiū se trophea capturū. Et pncipatū qdē nō obtinuit: finē vō infidiarū suaz p fionē accepit et pfug' iterū abiit i ammaniten. Ad vltimū i etitiū sui cōclusus ab aretha arab' tyranō fugiēs de ciuitate in ciuitatē. omibus odiosus vt refuga legū et execrabil' vt patrie et ciuiū hosti. i egyptū extrusus eū. et q multos de patria sua expulerat pgre perit lace demonas pfectus: qsi p cognatōe ibi refugium habiturus: et q insepultos multos abiecerat:

ipse et lamentat⁹ et insepultus abiicit: sepul-
tura neq; peregrinatus neq; patrio sepulchro
participas. His itaq; gestis suspicatur⁹ est rex so-
cietate deserturos iudeos: et ob hoc pfect⁹ et
egypto efferatis animis ciuitate qdē armis ce-
pit. Iussit autē militib⁹ interficere: nec pcre o-
curfantibus: et p domos ascendentes trucidare
Fiebāt ergo cedes inuenū ac seniorū et mulie-
rū et nato:um exterminia. virginūq; et puuloz
neces. Erāt autē toto triduo octoginta milia in-
terfecti. quadraginta milia uincti: nō min⁹ autē
venundati. Sed nec ista sufficiūt. Huius ē etiā
intrare templū vniuersa terra sancti⁹ menelao
ductore q legum r patrie fuit pditor. Et sceles-
tis manib⁹ sumens sanctavasa que ab alijs re-
gibus et ciuitatib⁹ erant posita ad ornatuz loci
et glia: cōrectabat indigne et cōtaminabat
Ita alienatus mēte antiochus nō cōsiderabat
q ppter petā habitatiū ciuitatē modicū de⁹ fu-
erat irat⁹ ppter qd et accidit circa locū despe-
ctio. Alioqn nisi contigisset eos multis peccat⁹
esse inuolutos: sicut beldodorus q missus est a
seleuco rege ad expoliandū erariū: etiā b statiz
adueniens flagellat⁹ et repulsus vtiq; fuisset
ab audacia. Verū nō ppter locū gentē. s; ppter
gentē locū de⁹ elegit. Adeoq; r ipse locus par-
ticeps fact⁹ est populū maloz: postea autē fiet so-
cius bonoz. r qui derelictus in ira dei omīpo-
tentis est: iterū in magni dñi recōciliatōe cum
summa gloria exaltabit. Igitur antioch⁹ mil-
le et octingentis ablati de tēplo talentis velo-
citer antiochiā regressus est existimans se pre-
superbia terrā ad nauigandum: pelag⁹ vero ad-
iter agendū deducturū ppter mentis elatōem
Reliquit autē ppositos ad asilgendā gentē: bie-
rosolimū quidē philippuz genere pbrige mo-
bus crudelior eo ipso a quo constitus ē. in gar-
zim autē andronicū et menelaū qui graui⁹ q ce-
teri iminebat ciuibus. Eūq; apposit⁹ ess; cōtra
iudeos: misit odiosum principē apolloniū cum
exercitu viginti et duob⁹ milibus: precipiens ei
omī pfecte etatis interficere: mulieres ac iuue-
nes vendere. Qui cū venisset hierosolimā pa-
cē simulās quieuit vsq; ad diem sanctū sabbati
et tūc feriatū iudeis arma capere suis pcepit
Omnesq; simul qui ad spectaculum pcesserāt
trucidauit: r ciuitatē eū armatis discurrens in
gentē multitudinē pemit. Judas autē machabe-
us qui decimus fuerat secesserat in desertū lo-
cū, ibiq; inter feras vitā in montibus cum suis
agebat. et feni cibo vescētes demorabant ne p-
ticipes essent quoinquinatōnis.

C. E. S. Misit rex vt iudei cōpellerentur a le-
ge dei: et cōtaminare tēplū. Tēplū lururia r cō-
messationib⁹ impletur. iudei ad idolorum sacri-
ficia coguntur. De passione duarum mulierum
cū infantib⁹ et eorum qui igne crusti sunt. In-
terponitur hic quedam exhortatio tribulatorū.

A de passione eleasar. **C. Cap. VI**
Ed nō post multuz tēporis misit rex se-
nē quēdā antiochenū qui compelleret

iudeos vt se transferrent a patrijs et dei legib⁹
cōtaminare etiā quod in hierosolimū erat tē-
plum et cognominare iouis olimpij et in gar-
zim: prout erant hi qui locum inhabitabant iou-
is hospitalis. Pessima autē et vniuersis grauis
erat maloz incurfio. Nam tēplū lururia et cō-
messationib⁹ erat pleniū: et scortantiū cū mere-
tricibus: sacratisq; edibus mulieres se vltro in-
gerebant: intro ferentes ea que non licebant.
Altare etiā pleniū erat illicitis que legibus pro-
hibebant. Neq; autē sabbata custodiebant: neq;
q; dies solēnes patrij fuabant. nec simpliciter
se qsq; iudeū cōfitebant. Ducebant autē cū ama-
ra necessitate in die natalis regis ad sacrificia
et cum liberi sacra celebrarent cogebant ede-
ra coronati libero circūire. Decretū autē erāt in-
primas ciuitates gentiliū suggerentib⁹ prolo-
meis vt pari modo et ipsi aduersus iudeos a-
gerēt vt sacrificarent: autē qui nollēt trāfire ad
instituta gētiliū interficerent. Erat ergo vides
re miserā. Due em mulieres delate sunt natos
suos circūdidisse q; ad vbera infantib⁹ suspen-
sis cū publice p ciuitatez circūduerissent: p mu-
ros pcepitauerūt. Alii vero ad primas coeūtes
spelūcas et latentē sabbati die celebrantes cum
indicati essent philippo. si amil succenti sunt eo
q verebant ppter religionē et obseruatiam: ma-
nu sibimet auriliū ferre. Obsecro autē eos qui
hunc libruz lecturi sunt ne abhorrescāt ppter ad-
uersos casus. sed reputēt ea q acciderunt nō ad
interitū sed ad correptōem esse generis nrī. Et
enim multo tpe nō finire peccatorib⁹ ex senten-
tia agere: s; statiz vltiones adhibere magni be-
nefici est iudiciū. Non em sicut in alijs nationi-
bus domin⁹ patientē expectat vt eas cū iudicij
dies aduenerit in plenitudine pctōz puniat: ita
et in nobis statuit vt peccatis nostris in finem
deuolutis: ita demū in nos vindicet: ppter quod
nunq; quidē a nobis miam suā amouet: corrip-
ens vero in aduersus pplm suum nō derelinqit
S; bec nobis ad cōmonitionē legētiū dicta
sunt paucis. Iā autē veniendū est ad narratōes
Igit eleazarus vnus de pmoib⁹ scribarū vir
etate puectus et vultu decorus aperto ore bi-
ans cōpellebatur carnē porcīnā manducare: at
ille gloriofissimā mortem magis q odibilē vtrā
complectēs voluntarie preibat ad supplitium.
Intuens autē quēadmodū oporteret accedere
patientē sustinēs destinauit nō admittere illici-
ta ppter vite amorē. Hi autē q astabant iniq; mi-
seratione cōmori ppter antiquā viri amicitiam
tollentes eum secreto rogabant afferrī carnes
quibus vesci ei licebat vt simularetur māduca-
se sicut rex imperauerat de sacrificij carnibus:
vt hoc facto a morte liberaretur: et propter ve-
terem viri amicitiam banc in eo faciebant bu-
manitatē. At ille cogitare cepit etatis ac senes-
cutis sue eminentiam dignam et ingenite no-
bilitatis caniciem: atq; a puero optime cōuer-
sationis actus. et fm sancte et adeo condite lei-
gis constituta. respondit cito dicens premissi se

velle in infernū. Nō em̄ etati nre dignū est in-
quit fingere. vt multi adolescētes arbitrat̄es
eleazar nonaginta annor̄ trāsisse ad vitā alie
nigenar̄: et ip̄i ppter meā simulationē et ppter
modicū corruptibilib̄ vite tps̄ decipiant: et p
hoc maculā atq; execrationē mee senectuti cō-
quiram. Nam et si in p̄nti tpe supplicis hoim̄
eripiar. sed manū oipotētis nec viū nec des-
funct̄ effugiā. Quāob̄re fortiter vitā exceden-
do senectute q̄dem dign̄ apparebo: adolescē-
tibus aut̄ exemplū forte relinquam: si p̄mpto
aio ac fortit̄ p̄ grauissimis ac sanctissimis legi-
bus honesta morte p̄fungar. His dictis p̄festi
ad supplicium trabebat. Hi aut̄ q̄ eū ducebāt et
pauloate fuerāt mitiores: in irā p̄uersi sunt p̄-
pter f̄mones ab eo dictos. q̄s illi p̄ arrogantiā
platos arbitrabant. Sed cū plagis p̄meref-
ingemuit et dixit. Dñe q̄ babes sc̄as sciam ma-
nifeste tu scis. q̄ cū a morte posses liberari. du-
ros corp̄is sustineo dolores: s̄m aiam p̄o p̄p̄-
timorem tuū libenter h̄ patior. Et iste q̄des h̄
modo vita decessit. nō solū iuuenib̄. sed et vni-
uerse genti memoriā mortis sue ad exemplum
virtutis et fortitudinis derelinquēs.

¶ E. S. De passione septē fr̄m et matr̄is eor̄.

Contigit aut̄ septē fr̄es vna **VII**
cū mre app̄bēnsos compelli a rege
edere s̄ fas carnes porcinas. flagr̄
et taureis cruciatos. Un̄ aut̄ et il-
lis q̄ erat p̄m̄ sic ait. Quid q̄ris et q̄d vis disce-
re a nob̄? Parati sum̄ mori maḡ q̄ p̄ias dei
leges p̄uaricari. Frat̄ itaq; rex iussit sartagi-
nes et ollas enneas succēdi. q̄bus statim succen-
sis iussit ei q̄ prior fuerat locutus amputari lin-
guam et cute capitis abstracta summas q̄ ma-
nus et pedes ei p̄scidi: ceteris eī fr̄atribus et
matre inspiciētib̄. Et cū iam p̄ oia inutilis fa-
ctus esset iussit ignē admoueri: et adhuc spiran-
tem toreri in sartagie. in q̄ cū diu cruciaret̄: ce-
teri vna cū matre inuicē hortabant̄ mori forti-
ter dicētes. Dñs deus aspiciet veritatē et p̄so-
labit̄ in nobis quēadmodū in p̄restatiōe can-
tica declarauit moyses. Et in suis suis p̄solabi-
tur. Mortuo itaq; illo primo hoc mō sequentē
deducebāt ad illudendū et cute capitis eī cuz
capillis abstracta interrogabāt si māducaret
p̄ius q̄ toto corpe p̄ mēbra singula puniretur
At ille r̄ndens patriavoce dixit. Nō faciā. Pro-
pter q̄d et iste sequenti loco primi tormēta susce-
pit: et in vltimo spū p̄stitit̄ sic ait. Tu q̄des sce-
lestissime in p̄ntivita nos p̄dis: sed rex mundi
defunctos nos p̄ suis legib̄ eterne vite resur-
rectiōe suscitabit. Post hūc tertī illudif̄: et lin-
guam postulat̄ cito p̄tulit et man̄ p̄stater ex-
tendit: et cū fiducia ait. E celo ista possideo. s̄
p̄pter dei leges nūc becipa despicio: qm̄ ab ip-
so me ea recepturū spero. Ita vt rex et q̄ cum
ip̄o erāt mirarent̄ adolescētis aium q̄ tāq̄ ni-
bil daret cruciat̄. Et hoc ita defuncto: q̄rtū ve-
rabant s̄l̄ torquētes. Et cū iam eēt ad mortē

fic ait. Potī est ab hoibus mort̄i datos sp̄e ex-
pectare a deo: iterū ab ip̄o resuscitādos. Tibi
em̄ resurrectio ad vitā nō erit. Et cū admouit̄
set q̄ntū verabāt eū. At ille respiciēs in eū dis-
xit. Pr̄atem inter hoies b̄ns cū sis corruptibil̄
facis q̄d vis. Noli aut̄ putare gen̄ n̄m a deo
esse derelictū. Tu aut̄ patiēter sustine et videb̄
magnā pr̄atem ip̄ius q̄l̄ter te et semē tuū tor-
quebit. Post hūc ducebāt tertū: et is mori inci-
piens sic ait. Noli frustra errare. Nos em̄ p̄p̄-
nosmetip̄os hoc patimur peccātes in deū nos-
trum et digna amiratiōe facta sunt in nob̄. Tu
aut̄ ne existimes tibi ip̄one futur̄ q̄d s̄ deū pu-
gnare temptaueris. Sup̄ modum aut̄ mir̄ mi-
rabilis et bonor̄ memoria digna q̄ p̄euntes se-
ptem filios sub vnī diei tpe cōspiciēs: bono
aio ferebat p̄pter sp̄em quā in deo habebat.
singulos illoz hortabat̄ voce patria fortiter re-
pleta sapia: et seminee cogitioni masculinū ani-
mum inserēs dixit ad eos. Nescio q̄l̄ter in vte-
ro meo apparuistis. Neq; em̄ ego sp̄m et aiam
donauī vobis et vitā: et singuloz mēbra si ego
ip̄a compegi. Sed em̄ mundi creator q̄ forma-
uit hois natiuitatem q̄q; oim̄ inuenit originē
et sp̄m vobis iterum cū m̄ia reddet et vitam si-
cut nūc vosmetip̄os despiciētis. p̄pter leges eī
Antiochus aut̄ cōtēni se arbitrat̄ simul et ex-
probrantis voce despecta: cū adhuc adolescen-
tio: sup̄esset: nō solum p̄bis hortabat̄: s̄ et cum
iuramēto affirmabat diuitem se et beatū factu-
rum et trāslatum a patriis legib̄ amicū habi-
turum: et res necessarias ei p̄biturū. Sed ad-
hec cuz adolescēs nequaq; inclinaret̄: vocauit
rex matrem et suadebat ei vt adolescēt̄ fieret
in salutem. Cū aut̄ multis eā verbis esset hor-
tatus. p̄misit suasurā se filio suo. Itaq; inclina-
ta ad illum irridēs crudelē tyrannū: ait patria
voce. Filii mi miserere mei q̄ te in vtero nouē
mēsis portauī et lac triēnio dedi et alui et in
etatem istā p̄duri. Peto nate vt aspicias ad ce-
lum et terrā et ad omia q̄ in eis sunt. et intelli-
gas q̄ et nihilo fecit illa deus et hoim̄ genus.
ita fiat vt nō timeas carnificē istum: s̄ dignū
fratribus tuis effect̄ p̄iceps suscipe mortē
vt in illa miseratiōe cū fratrib̄ tuis te recipiā
Eum bec illa adhuc diceret: ait adolescēt̄. Quē
sustinetis? Nō obedio p̄cepto regis. sed p̄-
cepto legis que data est nobis per moysen.
Tu vero qui inuētor omnis malicie factus es
in hebreos. non effugies manum dei. Nos em̄
pro peccatis nostris bec patimur. Et si nobis
propter increpationem et correptionē domin̄
deus noster modicum iratus est: sed iterū re-
conciliabitur seruis suis. Tu autem o celeste
omnium hominū flagitiosissime noli frustra
errolli vanis spebus in seruos eī inīamatus
Nōdum em̄ omnipotentis dei et omia inspiciē-
tis iudicium effugisti. Nam fratres mei modi-
co nunc dolore sustentato sub testamēto eter-
ne vite effecti sunt: tu p̄o iudicio dei iustas sup-
bie tue penas exolues. Ego autem sicut et fr̄es

D

E

F

B

Q

mei animam et corpus meum trado pro patris legibus invocans deum maturius genti nostre propitium fieri: teque cum tormentis et verberibus confiteri quod ipse est deus solus. In me vero et in fratribus meis desinet omnipotentis ira que super omnem gentem nostram iuste superducta est. Tunc rex accensus ira, in hunc super omnes crudelius desecuit, indigne ferens se derisum. Et hic itaque mundus obiit, per omnia in domino confidens, novissime autem post filios et matrem sumpta est. Ergo de sacrificiis et de nimis crudelitate satis dictum est.

C. S. De iuda machabeo mittit nicanor impius in iudeam contra iudeos, hostem iudeos ad constantiam. Nicanor cum suis vincit a iudeis. Nicanor solus fugit ad antiochum.

Antiochus vero machabeus et qui cum illo erant introibant latenter in castella: et convocantes cognatos et amicos: et eos qui primam ferant in iudaismo assumptores: eduxerunt ad se sex milia viros. Et invocabant dominum ut respiceret in populum quem ab omnibus calcabas: et miseretur templi quod contaminabas ab impiis. Misereferere etiam exterminio civitatis que esset illico conplananda: et vocem sanguinis ad se clamantis audiret. memoraret que iniquissimas mortes puulorum innocenti: et blasphemias nomini suo illatas, et indignaret super his. At machabeus congregata multitudine intolerabilis gentibus efficitur. Ira enim domini in misericordia conversa est. Et superveniens castellis et civitatibus improvisus succendebat eas et opportuna loca occupans non paucas hostium strages dabat. Maxime autem noctibus ad huiusmodi excursus ferebat et maxima virtutis eius ubique diffundebat. Videns autem philippus paulatim virum ad perfectum venire: ac frequenter res ei cedere, prospere ad ptolomeum ducem celesyrie et phenicis scripsit ut auxilium ferret regis negociis. At ille velociter misit Nicanorem patrocli de primoribus amicis, dabis ei de primitiis gentibus armatis non minus viginti milibus ut universum iudeorum genus deleret, adiuncto ei et Borgia viro militari: et in bellicis rebus experientissimo. Constituit autem nicanor regem ut tributum quod romanis erat dandum duo milia talentorum de captivitate iudeorum suppleret. Statimque ad maritimas civitates misit convocans ad coemptionem iudaicorum mancipiorum, permittens se nonaginta mancipia talento distracturum non respiciens ad vindictam que eum ab omnipotente esset consecutura. Judas autem ubi conperit: indicavit his que se cum erant iudeis Nicanoris adventum. Et quibusdam formidantes et non credentes dei iusticie in fugam pretebant, alij vero si que de his superarente bant simulque dominum deprecabantur ut eripet eos de impio nicanore que eos priusquam in comitum veniret viderat. Et si non propter eos propter testamentum tamen quod erat ad patres eorum, et propter invocationem sancti et magnifici nominis eius super ipsos. Convocatis autem machabeus septem milibus que cum ipso erant, rogabat ne hostibus reconciliarentur: neque metuerent iniqui eventum adversum se hostium multitudi-

ne, sed fortiter cederent ante oculos habentes contumeliam que loco sancto ab his iniuste esset illata itaque ludibrio habite civitatis iniuriam: ad huc etiam veterum instituta convulsa. Nam illi quibus de armis confidunt aut simul et audacia, nos autem in omnipotente domino qui potest et venientes adversum nos et universum mundum uno nutu delere confidimus. Ammonuit autem eos et de auxiliis dei que facta sunt erga pentes: et quod sub senacherib centum octogintaque milia perierunt et de filio quod eis adversus galathas fuit in babilonia: et omnibus ad rem ventum est macedonibus sociis hesitantibus: ipsi sex milia soli peremerunt centum viginti milia propter auxilium illis datum de celo: et beneficia per his plurima consecuti sunt. His verbis constantes effecti sunt: et prole gibus et patria mori parati. Constituit itaque fratres suos duces utriusque ordini simonem et iosephum et ionatham subiectis unicuique millenis et quingentenis: ad hoc etiam ab Esdra lecto illis sancto libro et dato signo adiutorij dei: in prima acie ipse dux commisit cum nicanore. Et facto sibi adiutore omnipotente: interfecerunt super novem milia hominum: maiorem autem partem exercitus nicanori vulneribus debilem factam fugere compulerunt. Pecunias vero eorum que ad emptionem ipsorum venerant sublatis ipsos usque: quaque persecuti sunt sed reversi sunt ora conclusi. Nam erat ante sabbatum: quam ob causam non perseveraverunt in sequentes. Arma autem ipsorum et spolia congregantes sabbatum: agebant benedictentes dominum: qui liberavit eos in isto die: mane initium stillans in eos. Post sabbatum vero debilibus et orphanis et viduis diviserunt spolia, et residua ipsi cum suis habuere. His itaque gestis et communiter ab omnibus facta obsecratione: misericordem dominum postulabant ut in fine servus suis reconciliaretur. Et ex his qui cum timotheo et bacchide erant contra se contendentes super viginti milia interfecerunt et munitiones excelsas obruerunt et preles predas diviserunt equam portionem debilibus pupillis et viduis: sed et senioribus facientes. Et cum arma eorum diligenter collegissent: omnia composuerunt in locis opportunis. Residua vero spolia hierosolymam detulerunt: et philarchem qui cum timotheo erat interfecerunt virum scelestum qui in multis iudeos afflicerat. Et cum epinichia aggeret in hierosolymis eos qui sacras sanuas incenderunt, i calisthenem cum in quoddam domicilium refugissent incidere: runt digna eis mercede pro impietatibus suis reddita. Facinorosissimum autem nicanorem que mille negociantes ad iudeorum venditionem adduxerat: bu miliarem auxilio domini ab his quos nullos existimaverat deposita veste glorie per mediterranea fugiens solus venit antiochiam summam in felicitate de interitu sui exercitus consecutus. Et qui promiserat romanis se tributum restituere de captivitate hierosolymorum: predicabat nunc precepto rem deum habere iudeos et ob id in invulnerabiles esse: eo quod sequerentur leges ab ipso constitutas.

¶ S. Antiochus apud pſipolim victus: p̄cu-
tit dñs antiochū plaga cuz pſequeretur iude-
os. Antiochus in penis positus egit penitētiā
de morte antiochi.

¶ La. IX

Eodem tpe antiochus in bonitate reuer-
tebat de pſide. Intrauerat em̄ in eaz
que dicit pſipolis et tēptauit expolia-
re tēplū et ciuitatē opprimere: s̄ mlti-
tudine ad arma cōcurrente in fugā uersi sunt. et
ita contigit antiochū post fugā turpit̄ rediret
Et cū uenisset circa eubatbanā recognouit que
erga nicanorē et timotheū gesta sunt. Elat̄ aut̄
in ira: arbitrabat se iniuriā illorū qui se fugau-
rāt posse in iudeos retorquere. ideoq̄ iussit agi-
tari currum suū sine intermissione agens iter
celesti eū iudicio purgente: eo q̄ ita superbe lo-
cutus est se venturum hierosolymas: et conge-
riem sepulchri iudeorum eam facturū. Sed qui
vniuersa conspiciat dñs isrl̄ percussit eum insa-
nabili et inuisibili plaga. Ut em̄ finiuit hunc ip-
sum sermonē: apprehendit eū dolor dirus visce-
rum et amara internorū tormēta. Et quidem
satis iuste quippe qui multis et nouis cruciatū
bus aliorū torserat viscera: licet ille nullo mo-
do a sua malicia cessaret. Sup̄ hoc autē supbia
repletus ignem spirās animo in iudeos et pre-
cipiens accelerari negociū. contigit illum im-
petu eū de curru cadere: et graui corporis col-
lisione mēbra uerari. Itq̄ qui sibi uidebat eti-
am fluctibus maris impare. supra humanū mo-
dum. superbia repletus: et montiuū altitudines
in statera appendere: nunc humiliatus ad ter-
rā in gestatorio portabat: manifestā dei virtu-
tē in semetipso contestans: ita ut de corpore im-
pū uermes scaturirēt. ac uiuētes in doloribus
carnes ei effluerent: odore etiā illi et fetore ex-
ercit̄ grauaret. Et qui paulo añ sidera celi con-
tingere se arbitrabat: eū nemo poterat p̄p̄t in
tolerantiā fetoris portare. Hinc igitur cepit ex
grauī superbia deduct̄: ad agnitiōē suū uenire
diuina amonitus plaga: per momenta singula
doloribus suis augmēta capientib̄. Et cū nec
ipse iam fetorē suū ferre possit: ita ait. Iustū
est subditū esse deo: et mortales non paria deo
sentire. Orabat aut̄ hic scelestus dñs a quo nō
esset miam cōsecuturus: et ciuitatē ad quā festi-
nās ueniebat: ut eā ad solū deduceret ac sepul-
chri cōgestorū faceret: nūc optat liberam redde-
re. et iudeos quos nec sepultura q̄dē se dignos
habiturum. sed ausibus ac feris diripiēdos tra-
diturum: et cum paruulis exterminaturum di-
xerat equales nunc atbensibus facturum
pollicetur: templum etiā sanctū q̄d prius ex-
pollauerat: optimis donis ornaturū et sc̄tā va-
sa multiplicaturū. et pertinētes ad sacrificia sum-
ptus de redditibus suis prestaturum: sup̄ bec
et iudeum se futurum. et omnem locum terre p̄
ambulaturum. et predicaturum dei p̄tētes. S̄
nō cessantibus dolorib̄ supuenerat enim in eū
iustum dei iudiciū. desperans scripsit ad iude-
os in hunc modum deprecationis epistolam

hec p̄tinētes. Optimis ciuib̄ iudeis: plurimaz
salutē et bñ valere. et eē felices: rex et p̄nceps an-
tiochū. Si bñ ualeatis et filij v̄ri et ex snia vob̄
cūcta sūt. maxias agim̄ grās. Et ego in infir-
mitate p̄stitur̄ v̄ri aut̄ memor benigne reuer-
sus de pſidis locis et in infirmitate graui appre-
bensus necessariū duxi p̄ cōi utilitate curā ha-
bere. nō desperās memetipm̄: s̄ spem multam
bñs effugiēdi infirmitatē. Respiciēs aut̄ q̄ et
pater mē q̄bus t̄pibus in locis superiorib̄ du-
cebat exercitū oñdit q̄ post se suscipet p̄ncipal-
tum: ut si q̄d p̄rium accideret: aut difficile nun-
ciaret. sciētes bi q̄ in regionib̄ erāt cui esset re-
rum summa derelicta nō turbarent. ad h̄ cōsi-
derās de p̄rio potētes q̄sq̄ et uicinos t̄pibus
insidiātes et euentū expectātes. designaui fi-
lium meū antiochū regē: quē sepe recurrēs in
superiora regna multis v̄ri cōmendabā: et scrip-
si ad eū q̄ subiecta sunt. Oro itaq̄ vos et peto
memores bñficiorū publice et p̄uatim et vniūsq̄
q̄ p̄seruet fidē ad me et ad filiū meū. Confido
em̄ eum modeste et humane acturū et sequētes
p̄positum meū: et cōem vobis fore. Igitur bo-
micida et blasphemus pessime p̄cussus: et ut ip-
se alios tractauerat. p̄gre in mōtib̄ misē-
rabili obitu uita funct̄ est. Transferēbat autē
corpus philippus collactaneus eius qui metu-
ens filium antiochi. ad ptolomeum philomes-
torem in egyptum abiit.

¶ S. Judas machabeus templū recepit et
hierlm̄. s̄ solēnitare celebrata cū ramis palma-
rum: antiochi filiū regnū obtinuit paternū. pro-
lomeus ueneno uitā finiuit. Borgias supat̄ est
p̄sequēs iudeos. Iudei idumeos supant p̄dis-
tores interficiētes. Timotheus est et fugat̄ ap-
paruerunt q̄nq̄ uiri de celo uenientes in auxi-
liū iudeorū. de timotheo et cetera occis̄. His ge-
stis iudei i hymnis et p̄fessionibus bñdicebāt
dñm qui magna fecit in israhel.

¶ La. X

Machabeus aut̄ et q̄ cū eo erat dño se-
p̄tegente templū q̄dē et ciuitatē re-
cepit. aras aut̄ q̄s alienigenē p̄ pla-
teas extruxerāt. itēq̄ delubra dño
litus est. Et purgato templo aliud altare fece-
runt. et de ignitis lapidib̄ igne cōcepto sacri-
ficia obtulerūt post biēniū: et incēsum et lu-
cernas et panes p̄positiōis posuerūt. Quibus
gest̄ rogabāt dñm p̄strati in t̄rā: ne amplius
talibus malis inciderēt. S̄ et si q̄n peccassent
ut ab ip̄o m̄itū corripere. et nō barbaris ac
blasphemis hoīb̄ traderēt. Qua die aut̄ tē-
plum ab alienigenis pollutū fuerat: p̄tigit ea-
dem die purificationē fieri uicesima et quinta
mēsis q̄ fuit cassen. Et cū leticia dieb̄ octo ege-
runt i modū tabernaculorū: recordātes q̄ ante
modicū t̄p̄is diē solēnem tabernaculorū in mō-
tibus et in spelūcis more bestiarū egerāt. p̄pter
q̄d t̄rfos et ramos uirides et palmas p̄ferebāt
ei. q̄ p̄sperauit mūdare locū suū. Et decreue-
runt cōi p̄cepto et decreto vniūser̄ genti iudeo-
rum omnibus annis agere dies istos. Et antio-
chū

chi quidem qui appellatur est nobilis vite excessus
 tra se habuit. Nunc autem de eupatore antiochi
 filio qui gesta sunt narrabimus: breuiter
 mala que in bellis gesta sunt. Hic enim suscepto re-
 gno constituit super negocia regni lysiam quendam
 phenicis et syrie militie principem. Nam ptolome-
 us qui dicebatur macer fuit: tenax erga iudeos
 esse constituit: et precipue propter iniquitatem que facta
 erat in eos et pacifice agere cum eis. Sed ob
 accusatus ab amicis apud eupatorem cum frequenter
 peccator audiret eo quod criprum creditam sibi a philo-
 metore deseruisset et ad antiochum nobilem trans-
 latus: etiam ab eo recessisset: veneno vitam finivit.
 Borgias autem cum esset durus locorum: assumptis adue-
 nis frequenter iudeos debellabat. Iudei vero
 qui tenebant oportunas munitiones fugatos ab
 hierosolymis suscipiebant: et bellare temptabant.
 Hi vero qui erant cum machabeo pro ordines do-
 minum rogantes ut esset sibi adiutor: impetum fece-
 runt in munitiones idumeorum multaqueque insisten-
 tes loca obtinuerunt occurrentes interimerunt. et
 oes simul non minus viginti quinque milibus truci-
 dauerunt. Quidam autem cum confugissent in duas tur-
 res valde munitas. oesque apparatus ad repugnandum
 habentes. machabeus ad eorum expugnationem relicto
 simone et iosepho. itaque zacheo eisque qui cum
 ipsis erant satis multis: ipse ad eas que amplius
 perurgebant pugnas conuersus est. hi vero qui cum
 simone erant cupiditate ducti a quibusdam qui
 in turribus erant suasi sunt pecunia et septuaginta
 milibus didrachmis acceptis dimiserunt quosdam
 effugere. Tunc autem machabeo nuntiatum est
 quod factum est principibus populi congregatis: accusauit
 quod pecunia fratres vendidissent aduersariis eorum di-
 missis. Hos igitur peccatores factos interfecit: et
 confestim duas turres occupauit. Armis autem
 ac manibus omnia prospere agendo in duabus munitionibus
 plusquam viginti milia peremit. Et timotheus
 qui prius a iudeis fuerat superatus pro uocato exercitu
 pegrine multitudinis et congregato equatu asiano
 aduenit quasi armis iudeorum captus. Machabeus
 autem et qui cum ipso erant appropinquante illo depre-
 cabant dominum caput terra aspicientes: liberosque cili-
 tris percincti: ad altaris crepidinem puoluti: ut si-
 bi propitii: inimici autem eorum esset inimici: et aduer-
 sariis aduersarent: sicut lex dicit. Et ita pro orationem
 sumptis armis longinqua de ciuitate procedentes
 et primi hostibus effecti resederunt. Prius autem
 solis ortu utriusque miserunt isti quidem victoriae et
 speritatis sponsores cum virtute dominum habentes: illi autem
 ducem belli animi habebant. Sed cum uehemens pugna
 esset apparuerunt aduersariis de celo viri quinque
 in equis frenis aureis decorati ducatum iudeis presta-
 tes et quibus duo machabeum medius habentes armis
 suis circumseptum incolumem seruabant: in aduersarios
 autem tela et fulmina iaciebant: et cecitate confusi
 et repleti perturbatone cadebant interfecti sunt
 autem viginti milia quingenti et octo sexcenti
 timotheus vero confugit in gazaram presidium munitum
 cui pererat cereas. Machabeus autem et qui cum eo
 erant letantes obsederunt presidium diebus quattuor.

At hi qui intulerant loci firmitate confisi super modum
 maledicebant: et similes nephandos iactabant. Sed
 cum dies quinta illucesceret: viginti iuuenes et
 his qui cum machabeo erant accessi animis propter blas-
 phemiam viriliter accesserunt ad muros: et feroci
 animo incedentes ascendebant: sed et alii simili-
 liter ascendentes turres: portaque succedere ag-
 gressi sunt: atque ipsos maledictos viuos concre-
 mare. Per continuam autem biduum presidio vastato
 timotheum occultantem se in quodam reptum loco pe-
 merunt et fratrem illum ceream et apolophanem occide-
 runt. Quibus gestis in hymnis et confessionibus benedi-
 cebant dominum qui magna fecit in israel: et victoria de-
 dit illis.

C. L. S. Conatus lysias expugnare iudeos et sacerdotum
 facere venale singulis annis. Mittitur a deo iudeis episcopus in veste candida in adiu-
 torium. Lysias in fugam uersus cum iudeis qui
 rit habere amicitiam mittens eis epistolam. De pacti-
 onibus antiochi et romanorum cum iudeis. XI

Sed pro post tempore lysias procurator regis
 et propinquus negotiorum propositus graui-
 ferens de his qui acciderant. congregatis
 octoginta milibus et equatu uniuersove-
 niebat aduersum iudeos existimans se ciuitatem
 quidem captam gentibus habitaculum facturum. templum
 pro in pecunie quantum sicut cetera delubra gen-
 tibus habiturum: et per singulos annos venale sacer-
 dotum nusquam recogitans dei preteritum: sed mente ef-
 frenatus in multitudinem perditum et in milibus equorum
 et in octoginta elephatis confidebat. Ingressus autem
 iudeam et appropinquans bethsure que erat in angusto
 loco ab hierosolyma inuallo quinque stadiorum il-
 lud presidium expugnabat. Ut autem machabeus et qui
 cum eo erant: cognouerunt expugnari presidium: cum fle-
 tu et lachrymis rogabant dominum: et ois turba simul
 ut bonum angelum mitteret ad salutem israel. Et ipse
 pro machabeo sumptis armis ceteros adhorta-
 tus est simul secum periculum subire et ferre auxilium fra-
 tribus suis. Tunc propter prompto animo procederet hie-
 rosolymis: apparuit procedens eos equis in veste can-
 dida: armis aureis hastam vibrans. Tunc omnes simul
 benedixerunt misericordie dominum: et quatuordecim animis: non
 solus homines: sed et bestias ferocissimas et muros
 ferreos parati penetrare. Ibant igitur prompti
 de celo habentes adiutorem et miserant super eos dominus
 Leonus autem more impetu irruentes in hostes prostra-
 uerunt ex eis undecim milia perditum: et equum
 mille sexcentos. uniuersos autem in fugam proterunt.
 plures autem ex eis vulnerati nudi euaserunt. Sed et ipse
 lysias turpiter fugiens euasit: et quia non incensa-
 tus erat: secus ipse reputans factam erga se dimi-
 nutionem: et intelligens iustos esse hebreos: omnipotentis
 dei auxilio nitentes: misit ad eos promissum se
 presenturum: oibusque iusta sunt: et regem impulsurum ad
 misericordiam fieri. Annuit autem machabeus pro ceteris
 oibus utilitati consulens. Et quicumque machabeus scrip-
 psit lysie de iudeis: ea res processit. Nam erant scrip-
 te iudeis epistola lysia siquidem hunc modum continen-
 tes. Lysias populo iudeorum salutem iohes et abessalon
 qui missi fuerant a uobis tradentes scripta pro

stulabant ut ea q̄ p̄ illos significabant: imple-
rem. Quocūq; igit̄ regi potuerūt p̄ferri: expo-
sui: et q̄ res p̄mittebat: cōsensi. Si igit̄ in nego-
cijs fidem p̄seruaueritis: et deinceps bonorū
vob̄ cā eē temptabo: de ceteris aut̄ per singla
verba mādaui et istis et his q̄ a me missi sunt
colloq̄ vobiscū. Bñ valete. Anno cētesimo qua-
dragesimo octauo mēsis dioscori die vicesima
et q̄rta. Reḡ aut̄ epl̄a ista p̄tinebat. Rex ātio-
chus lysie fratri salutē. P̄re n̄ro inter deos trās-
lato nos volētes eos q̄ sūt ī regno n̄ro sine tu-
multu agere et reb̄ suis adhibere diligentiam
audiuim⁹ iudeos nō p̄sensisse p̄ri meo ut trās-
ferret̄ ad ritū grecorū: s; tenere velle suū istitu-
tū ac p̄p̄tea postulare a nob̄ p̄cedi sibi legitima
sua. Volētes igit̄ hāc q̄ gentē q̄etam eē statuē-
tes iudicauim⁹ tēplū restitui illis ut agerēt p̄s
suorū maiorū p̄suetudinē. Bñ igit̄ feceris: si mise-
ris ad eos et dexterā dederis ut cognita n̄ra vo-
luntate bono aio sint et vtilitatib⁹ p̄p̄rijs des-
māt. Ad iudeos n̄o regis epl̄a talis erat. Rex
antioch⁹ senatui iudeorū et ceteris iudeis salutē
Si valetis sic estis ut volum⁹ s; et ip̄i bñ vale-
mus. Adist̄ nos menela⁹ dicēs velle vos descē-
dere ad v̄ros q̄ sūt ap̄d nos. His igit̄ q̄ p̄meāt
v̄s ad diē tricesimū mēsis randici: dam⁹ dex-
tras securitatē: ut iudaicis vtant̄ cibis et legib⁹
suis sicut et p̄us. et nemo eorū v̄llo mō molesti-
am patiat̄ d̄ bis q̄ p̄ ignorantia gesta sūt. Mis-
mus aut̄ et menelaū q̄ vos alloq̄tur. Valete. an-
no cētesimo q̄dragesimo octauo randici mēsis
q̄ntadecia die. Miserūt aut̄ etiā romani epl̄as
tra se bñtes. Quint⁹ mēni⁹ et tit⁹ manili⁹ legati
romanorū p̄plo iudeorū salutē. De bis q̄ lysias
cognat⁹ regis p̄cessit vob̄: et nos p̄cessim⁹: d̄ q̄
bus aut̄ ad regē iudicauit referendum: p̄festi
aliquē mittite diligentius inter vos p̄ferentes
ut decernam⁹ sicut cōgruit vobis. Nos em̄ an-
tiochiam accedimus. Ideoq; festinate rescri-
bere ut nos q̄ sciam⁹ cuius estis voluntatis.
Bñ valete. Anno centesimo q̄dragesimo octa-
uo q̄ntadecima die mensis randici

C. S. Joppite dolo occiderūt iudeos ducē
tos bos vindicauit iudas. d̄ arabū viris deu-
ctis. Timothe⁹ a iuda expugnat⁹ et viu⁹ dimisit
tur p̄pter fr̄m salutē. de pl̄ijs iude machabēi:
pugnat iudas cū gorgia q̄ fugiēte exercitu ei⁹
fugā. Occisi sunt iudei q̄ donaria idolorū aspor-
tauerūt sub tunicis. de sacrificio p̄ defunctis
oblato. de spe resurrectionis.

Ca. XII
Is factis pactionib⁹ lysias p̄gebat
ad reges: iudei aut̄ agriculture ope-
ram dabāt. Sed hi q̄ refederant ti-
motheus et apollini⁹ gennei fili⁹: s; et hieronym⁹ et demophon sup̄b⁹ et nicanor cy-
p̄iarches nō sinebāt eos ī silentio agere et q̄ete.
Joppite n̄o tale q̄ddam flagitiū p̄petrarunt:
rogauerūt iudeos cū q̄bus habitabant ascēdere
scaphas q̄s parauerāt cū vxorib⁹ et filijs quasi
nullis inimicicis inter eos subiacētib⁹. Sed
cōe itaq; decretū ciuitatis: et ip̄is acq̄escētibus

pacisq; cā nibil suspectū hñtib⁹: cū in altum
p̄cessissent submerserūt nō minus ducentos.
Quā crudelitātē iudas ī sue gētis boies scām
ut cognouit p̄cepit vir⁹ q̄ erāt cū ip̄o: et inuoca-
to iusto iudice deo. venit aduersus interfectores
fratrū et portū q̄dē nocte succēdit scaphas ex-
ussit: eos aut̄ q̄ ab igne refugerāt gladio pemit
Et cū h̄ ita egiss; discessit q̄si iterū reuesur⁹ et
vniuersos ioppitas eradicatur⁹. s; cū cogniss; et
eos q̄ erāt iāntē velle pari mō facē habitantib⁹
secū iudeis iāntē q̄ nocte supuenit et portū cū
nauib⁹ succēdit: ita ut lumē ignis apperet hie
rosolymis ab stadijs ducētis q̄dragita. Inde
cū iā abissent nouē stadijs et iter facerēt ad ti-
motheū: p̄miserūt cū eo arabes q̄nq; milia vi-
ri et eq̄tes q̄ngētī. Lūq; pugna valida fieret et
auxilio dei p̄spe cessiss;: residui arabes victi pe-
tebāt a iuda dextrās sibi dari: p̄mittētes se pa-
scua daturōs: et ī ceteris p̄futuros. Iudas aut̄
arbitrat⁹ ve ī mltis eos vtilēs p̄misit pacem:
dextrisq; acceptis discessere ad tabnacula sua.
Aggressus ē aut̄ et ciuitatē q̄ndā firmā. p̄tib⁹
murisq; circūseptā q̄ a turb̄ habitabat gētū p̄mi-
scuaz. cui nom̄ caspbin. hi n̄o q̄ itus erāt p̄fidēs
tes ī stabilitate muroz appatu alimoniarū re-
missius agebāt maledictis laceſcentes iudas et
blasphemātes et loq̄ntes q̄ fas nō est. Macha-
be⁹ aut̄ inuocato maḡ mūdi p̄ncipe q̄ sine arie-
tib⁹ et machinis p̄p̄u iesu p̄cipitavit hiericho
irruit ferociter muris et capta ciuitate per dñi
voluntatē innūerabiles cedēs fecit: ita ut ad-
iacens stagnū stadiorū duorū latitudis sanguie
interfectoz fluere vident̄. Inde discesserūt sta-
dia septingēta q̄ngēta et venerūt ī tharacha
ad eos: q̄ dicunt̄ tibianei iudeos. et timotheus
q̄des in illis locis nō cōp̄benderūt: nulloq; ne-
gocio p̄fecto regressus est relicto ī q̄dā loco fir-
missimo p̄sidio. Dositbe⁹ aut̄ et sosipat⁹ q̄ erant
duces cū machabeo p̄merūt a timotheo reli-
ctos ī p̄sidio decē milia viros. At machabe⁹
ordinatis circū se ser̄ milib⁹ et p̄stitutis p̄ cobor-
tes: aduers⁹ timotheū p̄cessit hñtē secū cētū vi-
ginti milia peditū: eq̄tūq; duo milia q̄ngentof
Cognito aut̄ iude aduētū timothe⁹ p̄misit mu-
lieres et filios et reliquū apparatū ī p̄sidio q̄d
carmō d̄. Erat em̄ iexpugnabile et accessu diffi-
cile p̄p̄ loco angustias. Lūq; cobors iude p̄-
ma appuisset timor hostib⁹ icussus ē ex p̄ntia
dei q̄ vniuersa p̄spicit. et in fugā n̄ sūt altus ab
alio ita ut magis a suis deſcerent: et gladio
suoz ictib⁹ debilitaret̄. Iudas aut̄ vebem̄ inf-
instabat puniēs p̄phanos et p̄strauit ex eis tri-
ginta milia virozum. Ip̄e vero timothe⁹ inci-
dit in partes dositbei et sosipatris et multis p̄-
cibus postulabat ut viu⁹ dimitteret: eo q̄ mul-
torum ex iudeis parentes haberet ac fratres
quos morte eius decipi eueniret. Et cum fidē
dedisset restitutum se eos p̄m p̄stitutum ille-
sum cum dimiserunt propter fratrum salutem
Iudas autem regressus est ad carmon inter-
fectis viginti quinque milibus. Post hoz fugam

B

L

Josue. vi. c

D

et necesse mouit exercitū ad effron ciuitatē munitā in qua multitudo diuersarū gentiū habitabat et robusti iuuenes p̄ muris consistentes fortiter repugnabant. In hac autē machine multe: et telorum erat apparatus. Sed cū omnipotēte inuocassent. q̄ potēte sua vires hostiū confringit: ceperūt ciuitatē: et ex eis q̄ intus erant viginti quinq̄ milia prostrauerūt. Inde ad ciuitatē scytharū abierunt: q̄ ab hierosolymis sexcentis stadiis aberat. Contestantibus autē his q̄ apud scythopolitas erant iudeis q̄ benigne ab eis haberent. et temporibus infelicitatis q̄ modeste secū egerint gratias agentes eis. et exhortati etiā de cetero erga gentem suam benignos eē. venerūt hierosolymā die solēni septimanarū instāte. Et post pentecostē abierūt cōtra gorgiā p̄positū idumee. Exiuit autē cū peditibus tribus milibus et equis quadringentis. Quibus congressis contigit paucos ruere iudeorum. Dositheus vero quidam de bacchenoribus eques vir fortis gorgiā tenebat: et cū vellet illū cape viuū: eques quidē de thracibus irruit in eū: bumerūq̄ eius aperuit: atq̄ ita gorgias effugit in maresa. At illis q̄ cū esdrin erant diutius pugnātibus et fatigatis inuocauit iudas dñs adiutorē et ducē belli fieri: incipiēs voce patriā et cū hymnis clamorē extollēs fugā gorgie militibus incussit. Judas autē collecto exercitu veniit in ciuitatē odollā. Et cū septima dies supue niret s̄m̄ consuetudinē purificati in eodē loco sabbatū egerūt. Et sequenti die venit cū suis iudas vt corpora prostratorū tolleret: et cū parētibus poneret in sepulchris paternis. Inuenerūt autē sub tunicis interfectorum de donariis idolorū que apud iamniā fuerūt. a quibus lex prohibet iudeos omnibus q̄ manifestū factū est ob hanc causam eos corruisse. Quis itaq̄ benedixerūt iustū iudiciū domini q̄ occulta fecerat manifestat. Atq̄ ita ad preces cōuersi rogauerunt vt id qd̄ factus erat delictū obliuioni traderet. At vero fortissimus iudas hortabatur populum seruare se sine peccato sub oculis videntes q̄ facta sunt p̄ peccatis eorum qui prostrati sunt. Et facta collatione duodecim milia drachmas argenti misit hierosolymas offerri pro peccatis mortuorum sacrificiū: bñ et religiose de resurrectōe cogitans. Nisi em̄ eos qui ceciderāt resurrecturos speraret: superfluum videret et vanū orare p̄ mortuis. Et q̄ considerabat q̄ bñ q̄ cū pietate dormitōne acceperant optima bñerēt repositā grā. Scitā q̄ et salubris ē cogitatio p̄ defunctos orare vt a peccatis soluantur.

E. S. Venit antiochus cōtra iudeā. Menelaus p̄uaticator occidit. Occidit iudas in castris antiochi quattuor milia et maximū elephatorū. Antiochus victus tradidit iude ptolomaidem. Ptolomaidem egre ferētes lysias alloquitur.

XIII

Anno ceteresimo quadragesimonono cognouit iudas antiochū eupatorē venire cū multitudine aduersus iudeas et cū eo lysia p̄curatorē et p̄positū negotiorum secū habentē peditū centū decem milia. et equitum quinq̄ milia. et elephates viginti duos

currus cum falcebus trecetos. Commisit autem se illis et menelaus: et cum multa fallacia decabatur antiochū nō p̄ patrie salute. sed sperans se constitui in principatum. Sed rex regū suscitauit animos antiochi in peccatō: et suggerēte lysia hūc esse causam omnium malorum: iussit vt eis eō consuetudo apprehensus in eodē loco necari. Erat autē in eodē loco turris quinquaginta cubitorum aggestū vndiq̄ hinc cineris. Hec prospectum habebat in preceps. Inde in cinerē deici iussit sacrilegū omnibus eū appellētibus ad interitū. Et tali lege p̄uaticatorē legis contigit mori nec terre dare Menelaū. Et quidē satis iuste. Nam q̄ multa erga arā dei delicta commisit. cuius ignis et cinis erat sanctus. ipse in cineris morte dānatus est. Sed rex mēte effrenatus veniebat nequior se patre suo iudeis ostensurus. quibus iudas cognitis precepit populo vt die ac nocte dñs inuocaret et sicut sp̄ et nūc adiuuaret eos. quippe qui lege et patria sanctorū templo p̄uari vererent. ac populum quod nup̄ paululū respirasset ne fineret blasphemis rursus nationibus subdi. Omnibus itaq̄ simul id faciētibus et petentibus a dño miam cū fletu et seinijs p̄ tridū cōtinuū prostrati: hortatur eos iudas vt se preparent. Ipse vero cū senioribus cogitauit priusq̄ ret admoueret exercitū ad iudeā et obtineret ciuitatē etire: et dñi iudicio committere exitū rei. dans itaq̄ potēte omnino deo mīsericordiam creatori: et hortatur suos vt fortiter dimicarent et vsq̄ ad mortē p̄ legibus templo. ciuitate. patria et ciuib⁹ starent circa modū exercitū constituit. Et dato signo suis dei victorie. iuuenibus fortissimis electis nocte aggressus anulā regiā in castris interfecit viros quattuordecim milia et maximus elephatorū cū his q̄ suppositi fuerāt. Summo metu ac perturbatione hostiū castra replētis: rebusq̄ prospere gestis: abierūt. Hoc autē factus est die illucescēte adiuuante eū dñi protectione. Sed rex accepto gustu audacie iudeorum. arte difficultatē locorum temptabat: et betrsure q̄ erat iudeorum p̄sidiū munitū castra admouebat. sed fugabatur impingebatur. minorabatur. His autē q̄ int⁹ erant iudas necessaria mittebat. Et nūciauit autē miseriam hostibus rodochus quidam de iudaeo exercitu q̄ requisitus comprehensus est et cōclusus. Inter rū rex sermonē habuit ad eos q̄ erāt in betrsuris detra dedit. accepit. abiit. commisit cū iudas: superat⁹ est. Ut autē cognouit rebellasse philippū antiochie q̄ relic⁹ erat sup̄ negocia: mēte p̄sternat⁹ iudeos de p̄cā subditusq̄ eis. iurat de omnibus q̄ iustū visum est. et recōciliat⁹ obtulit sacrificiū. honorauit templū et munera posuit. maxime ad gerrenos ducē et principē. Ut autē venit ptolomaidā: grauiter ferebāt ptolomēses antiochie cōuentionē indignātes ne forte sedes irruerent. Tunc ascendit lysias tribunali et exposuit rōem et populum sedauit regressusq̄ ē antiochiā et hoc mō regis p̄fectio et reditus p̄cessit.

E. S. Demetrius rex suggestionē alchimī in iudeā misit iudeos mittēs nicanorē ad interficiendū

Dent. vii. d

B

xi

2

eadem: nicanor cum simone decertat: iungit paces et soluit: et cape iudam vult. Judas effugit manus nicanoris: omnia nicanor sacerdotibus ut sibi tradant iudam vincitum. De razia et animi eius constantia.

Capitulum XIII

Sed post triennium tempus cognouit iudas et quod cum eo erant demetrius seleuci cum multitudine valida et nauibus per portum tripolis ascendisse ad loca opportuna et tenuisse regiones aduersus antiochum et eius ducem lysiam. Alcimus autem quidam qui summus sacerdos fuerat: sed voluntarie coinquatus est temporibus admisionis considerans nullo modo sibi esse salutem neque accessus ad altare: venit ad regem demetrium cetero summo quinquagesimo anno offerens ei coronam auream et palmam super bec et talos quod templi esse videbantur. Et ipsa quod die siluit. Tempus autem opportunum demetrii sine nacti conuocatus a demetrio ad consilium et interrogatus quibus rebus et consiliis iudei niterentur. Ipsi qui dicuntur assidei iudeorum quibus pestis. Judas machabeus bella nutrit et seditioes mouet nec patitur regnum esse quietum. Nam et ego defraudatus pentum gloria: dico autem summo sacerdotio. huc veni. primo quidem utilitatem regis fidem suas. secundo autem etiam civibus consulens. Nam illorum prauitate uniuersum genus nostrum non minime ueritas: sed oro bis singulis o rex cognitis et regionibus et generi secundum humanitatem tuam promulgata omnibus prospice. Nam quod diu superest iudas impossibile est pacem esse negociis. Talibus autem ab hoc dictis et ceteri amici hostiliter se habentes aduersus iudam: inflamauerunt demetrium. Qui statim nicanorem propositum elephatorum ducem misit in iudeam: datis mandatis ut ipsum quidem iudam caperet uinum eos pro quod cum illo erant dispergeret: et constitueret alcimum maximum templi summum sacerdotem. Tunc greges qui de iudea fugerant iudam. segregati se nicanori miscebant: miserias et clades iudeorum prosperitates rerum suarum existimantes. Audito itaque iudei nicanoris aduentu et conuentu nationum: conspersi terra rogabant eum qui populum suum constituit: ut in eternum custodiret: quique suam portiones signis euidentibus protegisset. Imperante autem duce statim inde mouerunt. conueneruntque ad castellum dessau. Simon vero frater iude commiserat cum nicanore: sed conterritus est repentino aduentu aduersariorum. nicanor tamen audiens virtutes comitum iude et animi magnitudinem: quam pro patria certaminibus habebant. sanguine iudicum facere metuebat. quod obrem promissit possessionem et theodotium et matthiam: et ut darent detras atque acciperent. Et cum diu de his consilium ageretur et ipse durus ad multitudinem retulisset: omnium una fuit sententia amicitiam annuere. Itaque diem constituerunt qua secreto inter se agerent et singulis selle prolate sunt et posite. Precepit autem iudas armatos esse locis opportunis ne forte ab hostibus repente mali aliquid occideretur. Et congruum colloquium fecerunt. Morabatur autem nicanor hierosolymis: nihilque iniue agebat. gressus turbarum que con-

gregate fuerant dimisit. Habebat autem iudam semper ex anio: et erat viro inclinatus. Rogauitque eum ducere utroque: filiosque procreare. Nuptias fecit: quere egit: ceterosque uiuebant. Alcimus autem videns charitatem illorum ad inuicem et puertioes: uent ad demetrium et dicebat nicanores rebus alienis assentire. Judasque regni insidiatore successorem sibi destinasse. Itaque rex eraspar et pessimis bui criminationibus irritatus scripsit nicanori dicens: grauius quod se ferre de amicitie puertioe iubere tamen machabeum citius uictum mittere antiochiam. Quibus cognitis nicanor osternabatur et grauius ferebat: in ea que puenerat irrita faceret: nihil lesus a viros: sed quod regi resistere non poterat: oportunitate obseruabat que preceptum proficeret. At machabeus uides secum austeri agere nicanorem: et consuetum occursum feroci exorbentem: intelligens non ex bono esse austeritatem istam paucis suorum congregatis occultauit se a nicanore. Ad cum ille cognouit fortiter se a viro puentum uenit ad maximam et scripsit templum: et sacerdotibus solitas hostias offerentibus: iussit sibi tradi uirus: quibus cum iuramento dicentibus nescire se ubi esset: quod querebat: extendens manum ad templum iurauit dicens. Nisi iudam mihi uinctum tradideritis: istud dei panem in planicie deducam et altare effodiā et templum hoc libero patri. consecrabo. Et his dictis abiit. Sacerdotes autem prendentes manum in celum inuocabant eum qui spiritus pugnatore: eum gregis ipsorum habere dicentes. Tu domine uniuersorum qui nulli indiges: uoluiti templum bitatiois tue fieri in nobis. Et nunc scire scitorem omnium domine serua ieternum ipollutam domum istam que nup mutata est. Razias autem quodam d senioibus ab hierosolymis delatus est nicanori. vir amator ciuitatis et bene audies qui per affectum: per iudeorum appellabat. Hic multis temporibus pertinētie propositum tenuit in iudaismo: corpusque et animam tradere contempsit pro pseueretia. Uoles autem nicanor manifestare odium quod habebat in iudeos misit milites quingentos ut eum comprehenderent. Putabat enim si illum decepsisset: sese dade iudeis maximam illaturum. Turbis autem irruere in domum eius et ianuam diruere: atque ignem adinuenere cupientibus: cum iam comprehenderet gladio se petijt: eligens nobilitatem mori potius quam subditis fieri per totibus: et natales suos indignis iniuriis agi. Sed cum per festinationem non certo ictu plagam dedisset: et turbe iter hostia irruerent: recurrēs audacter ad murum precipitauit semetipsum uiriliter in turbas: quibus uelociter locum dantibus casui eius: uent per mediam ceruicem. Et cum ad huc spiraret accessus animo surrexit: et cum sanguis eius magno fluxu deflueret et grauissimis uulneribus esset saucius cursu turbam pertransijt et suas super quadam petram pruptam et iam exanguis effectus. completus itestina sua utrisque manibus. precit super turbas inuocans dominatorem uite ac spiritus. ut habet illi iterum redderet atque ita uita defunctus est.

¶ C. S. Nicanor blasphematur. Judas ornat suos non clypeis sed simonibus optimis apparuerunt. Onias et hieremias habent dicitur. hic est frater amia.

tor. Tradidit hieremias iude gladium aureum in manus sibi a deo missum. quod maximus timor erat pro sanctitate templi. Manibus pugnautes cordibus orabant nicanor cum trigintaque milibus occidit. Caput eius cum manibus abscisa in buris deferuntur lingua eius particulatim diuisa aures datur.

A **D**icanor autem ut coperit iudam esse **XXV** in locis samarie cogitavit cum omni impetu die sabbati committere bellum. Iudeis vero qui illum per necessitatem sequabantur dicentibus: ne ita ferociter et barbaramente feceris sed honorem tribue diei sanctificationis et honora eum qui uniuersa conspicit. At ille infelix interrogauit si est potens in celo qui imperauit agi die sabbatorum. et respondens illis: est dominus uirtus ipse in celo potens qui iussit agi septimam diem. At ille ait. et ego potens sum super terram qui impero sumi arma et negocia regis impleri. Tamen non obtinuit ut consilium proficeret. Et nicanor quidem cum summa superbia erectus cogitauerat eum tropheum statuere de iuda. Machabeus autem semper confidebat cum omni spe auxilium sibi a domino affuturum et hortabatur suos ne formidaret ad aduentum nationum sed in mente haberet adiutoria sibi facta de celo: et nunc sperarent ab omnipotente sibi affuturam uictoriam. Et allocutus eos de lege et prophetis ammonens etiam am certamina que fecerant prius promptiores constituit eos. Et ira animis eorum erectis simul ostendebat gentium fallaciam: et iuramentorum perurinationem. Singulos autem illorum armauit non clypei et haste munitione. sed sermonibus optimis et exhortationibus exposito digno fide somnio: per quod uersos letificauit erat autem hominum uisus. Omnia qui fuerat summus sacerdos uirum bonum et benignum uerecundum uisum: modestum moribus: et eloquio decorum: et qui a puero in uirtutibus exercitatus sit manus prendentem: orare pro omni populo iudeorum post hoc apparuisse et alium uirum erate et gloria mirabilem: et magni decoris habitudinem circa illum confidentem pro omnia dixisse. Hic est fratrum amator et populi israel. hic est qui multum orat pro populo et uniuersa sancta ciuitate hieremias propheta dei. Extendisse autem hieremiam dextram et dedisse iude gladium aureum dicentem. Accipe sanctum gladium munus a deo: in quo deiciet aduersarios populi mei israel. Exhortatus itaque iude sermonibus bonis ualde de quibus extolli posset impetus et animi iuuenum confortari: statuerunt dimicare et confingere fortiter ut uirtus de negociis iudicaret: eo quod ciuitas sancta et templum periclitarentur. Erat enim pro uxoribus et filiis: itaque pro fratribus et cognatis minor sollicitudo: maximum uero et primum pro sanctitate timor erat templi: sed et eos qui in ciuitate erant non minima sollicitudo habebat pro his qui congressuri erant et iam cuius omnis speraret iudicium futurum hostesque adessent atque exercitus erat ordinatus: bestie equesque oportuno loco compositi considerans machabeus aduentum multitudinis et apparatum uariarum armorum ac ferocitatem bestiarum extendens manum in celum prodigia facientem dominum inuocauit: qui non sine armo-

rum potentiam. sed prout ipsi placet dat dignis uictoriam. Dixit autem inuocans hoc modo. Tu domine qui misisti angelum tuum sub ezechia rege iuda: et interfecisti de castris semacherib centum octogintaque milia: et nunc dominator celorum mitte angelum tuum bonum ante nos in timore et tremore magnitudinis brachii tui ut metuatur qui cum blasphemis ueniunt aduersus sanctum populum tuum. Et hic quidem ita porauit. Nicanor autem et qui cum ipso erant cum tubis et canticis admonebant. Judas uero et qui cum eo erant inuocato deo per orationes congressi sunt manu quidem pugnautes: sed et dominum cordibus orantes prostrauerunt non minus trigintaque milia presentia dei magnifice delectati. Quibus cessassent et cum gaudio rediret cognouerunt nicanorem ruisse cum armis suis. Facto itaque clamore et perturbatione suscitata patriarum uoce omnipotentem dominum benedicebant. Precepit autem iudas qui per omnia corpore et animo mori pro ciuibus patriarum erat caput nicanoris et manu cum humero abscisam hierosolimam proferrere. Quo cum uenisset uocatis contribulibus et sacerdotibus ad altare accersit: et eos qui in arce erant. Et omni capite nicanoris et manu nequissima quam extenderat contra domum sanctam omnipotentis dei magnifice gloriatur est. Linguam etiam impiam nicanoris proficisam iussit particulatim aures dari: manum autem demerit contra templum suspensam. Omnes igitur celi benedixerunt dominum dicentes: benedictus qui locum suum incommutatum seruauit. Suspendit autem nicanoris caput in summa arce ut euidenter esset et manifestum signum auxilii dei. Itaque omnes ceteri consilio decreuerunt nullo modo diem istum absque celebritate preterire: habere autem celebritatem tertiamdecima die mensis adar. que dicitur uoce syriaca pridie mardochei die. Agis his erga nicanorem gestis: et ex illis reprobis ab hebreis ciuitate possessa: ego quod in his factam finem sermonis. Et siquidem bene et ut historie competit hoc et ipse uelim: si autem minus digne: concedendum est mihi. Sicut enim uinum semper bibere aut semper aquam contrarium est: alteri autem utri delectabile: ita legentibus si semper tractus sit sermo: non erit gratus. hic ergo erit consumatus.

Explicit secundus liber Machabeorum.

Incipit epistola beati Hieronymi ad Damasum papam in quattuor euangelistas.

Beatissimo pape Damaso Hieronymus. Nouum opus me facere cogis ex ueteri. ut post exemplaria scripturarum toto orbe dispersa quasi quodam arbitrio sedeant: et quod inter se uariant que sint illa que cum greca consentiant ueritate decernant. Pius labor. sed periculosa presumptio. iudicare de ceteris ipsum ab omnibus iudicandus senis mutare linguam et canescentem mentem ad iustitiam retrahere puulorum. Quis enim doctus uel indoctus: cum in manus uolumen assumpserit: et a salina quam semel imbibit uiderit discrepare quod lectat: non statim erumpat in uocem me falsarium me clamans esse sacrilegum: qui audeat aliquid in ueteribus libris addere. mutare. corrigere. Aduersus

quā inuidiā duplet causa me cōsolat. qd̄ et tu q̄ summ⁹ sacerdo es: fieri iubes. ⁊ verū nō eē qd̄ variat etiam maledicorū testimoniō cōprobat. Si em̄ latinis exemplaribus fides est adhibēda: respōdeant quibus tot sunt exemplaria pene quot codices. Sin autē veritas est querēda de pluribus. cur non ad grecas originē reuertētes ea que vel a viciosis interpretibus male edita vel a presumptoribus imperitis emēdāta peruersius. vel a librarīs dormitātib⁹ aut ad dita sunt aut mutata corrigim⁹. Nec vero ego de veteri disputo testamēto. quod a septuaginta senioribus in grecam linguam versum tertio gradu ad nos vsq; peruenit. Non quero quid aquila: quid symachus sapiant. quare theodotion inter novos et veteres mediū incedat. Sit illa vera interpretatio: quam apostoli probauerunt. De nouo nunc loquor testamēto qd̄ grecum esse non dubium est. excepto apostolo mattheo. qui primus in iudea euangelium christi hebraicis litteris edidit. hoc certe cum in nostro sermone discordat et diuersos riuulorū trames ducit: vno de fonte querendus est. Premitto eos codices quos a luciano et hesitio nūcupatores paucorum hominū asserit peruersa contentio: quibus utiq; nec in veteri instrumēto post septuaginta interpretes emēdare quid licuit. nec in nouo profuit emendasse: cum multarum gentium linguis scriptura ante translata doceat falsa esse que addita sunt. Igitur hec presens prefatiuncula pollicetur quattuor tantum euangeliā: quorum ordo est iste. Matthe⁹ Marcus. Lucas. Iohānes. codicū grecorū emēdata collatione: sed veterū que nec multū a lectionis latine consuetudine discrepant: ita calamo imperauimus vt his tantum que sensum videbantur mutare: correctis. reliqua manere pateremur vt fuerant. Canones quoq; quos Eusebius cesariensis episcopus alexandrinus secutus ammonium in decem numeros ordinauit: sicut in greco habetur expressimus. q̄ si q̄s de curiosis voluerit nosse que in euangelijs vlt eadem vel vicina vel sola sint: eorū distinctio ne cognoscat. Magna siquidem hic in nostris codicibus error inoleuit: dum quod in eadem re alius euangelista plus dixit: in alio q̄ minus putauerint: addiderunt. vel dum eundem sensum alius aliter expressit ille qui vnū e quattuor primū legerat. ad eius exemplum ceteros q̄ estimauerit emendandos. Unde accidit vt apud nos mixta sint omnia. et in Marco plura luce atq; Matthei. Rursus in Mattheo plura iohānis ⁊ marci. ⁊ in ceteris reliquorū q̄ in alijs propria sunt inueniant. Eū itaq; canones legeris qui subiecti sunt cōfusionis errore sublato: et si milia omnium scies. et singulis sua queq; restitues. In canone primo cōcordant quattuor: mattheus marcus lucas iohannes. In secundo tres. mattheus marcus lucas. In tertio tres. mattheus lucas iohannes. In quarto tres. mattheus marcus iohannes. In quinto duo.

mattheus lucas. In sexto duo mattheus marcus. In septimo duo matthe⁹ iohānes. In octauo duo. Lucas marcus. In nono duo. lucas iohānes. In decimo propria vnusq; q̄ nō habentur in alijs ediderunt. Singulis vero euangelijs ab vno incipiēs vsq; ad finē librorū dispar numerus accrescit. Hic nigro colore p̄scriptor sub se bz alium et minio discolorē numerū q̄ ad decem vsq; p̄cedens indicat: prior nūerus in quo sit canone req̄rend⁹. Eū ergo apto codice. verbigra. Ille siue illud capitulū scire volueris cuius canonis sit: statim et subiecto nūero doceris. ⁊ recurrēs ad p̄ncipia in q̄bus canonus est distincta p̄geries: eodēq; statim canone et titulo frontis iuēto: illū que q̄rebas nūerum eiusdē euangeli⁹ q̄ ⁊ ipse et inscriptiōe signat inuenies atq; e vicino ceterorū tramitib⁹ inspectis: quos nūeros e regione habeāt adnotabis et cum scieris recurrēs ad volumina singulorū et sine mora reptis numeris quos aū signaueras reperies ⁊ loca in quib⁹ vel eadē vel vicina dixerūt Opto vt in christo valeas ⁊ memineris mei papa beatissime.

Incipit alius prologus.

Dixeres fuisse q̄ euangeliā scripserunt. Lucas euangelista testatur dicens. Quoniam quidē multi cognati sunt ordiāse narrationem rerū q̄ in nobis complete sunt sicut tradiderūt nobis qui ab initio ip̄i viderūt sermones et mīstrauerūt ei: ⁊ p̄seuerētia vsq; ad p̄ns tēpus monimēta declarāt: q̄ a diuersis autorib⁹ edita diuersarū heresum fuere p̄ncipia. vt est illud iuxta egyptios. et Thomam. et Mattheiā. et Bartholomeū: duodecim q̄ apostolorū. ⁊ basilidis atq; apollinis ac reliquorū: quos enumerare longissimū est. cum hec tm̄ in p̄sentiarum necesse sit dicere: extitisse quosdā q̄ sine spiritu et gr̄a dei conati sunt magis ordinare narrationem: q̄ hystorie terere veritatē. Quibus iure pōt illd̄ p̄pheticū coaptari. Ne q̄ p̄p̄tāt de corde suo. q̄ ambulāt post sp̄m suum q̄ dicūt. Hec dicit dñs: et domin⁹ nō misit eos. De quibus et saluator in euangeliō Iohānis loquitur. Quēs qui ante me viderūt: fures fuerūt et latrones. Qui venerūt: non qui missi sunt. Ipse em̄ ait. Veniebāt et ego nō mittebā eos. Inuentibus p̄sumptio temeritatis. in missis obsequium seruitutis est. Ecclesia autē q̄ dñi voce supra petram fundata est. quā introduxit rex in cubiculum suū ⁊ ad quā p̄ foramen descētionis occulte misit manus suam similis dānule binnuloq; ceruorū quattuor flumina paradisi instar eructuans q̄ttuor ⁊ angulos et ānulos bz per quos quasi arca testamenti ⁊ custos legis dñi lignis mobilib⁹ vebit. Prim⁹ oim matthe⁹ est publicanus cognomēto leui. q̄ euangelium in iudea hebreo sermone edidit ob eorū vel maxime causam q̄ in iesum crediderāt ex iudeis: et

Ezech. xii. a

Ioba. r. b

Matth. vii. b

Prologus in euāgelistas

neq̄ legis umbra secedente euāgelij veritatem suabant. Secundus Marcus: interpretis apli petri. et alexandrine ecclesie primus eps: q̄ dñm quidē saluatorem ipse nō vidit: sed ea que audierat magistrū pdicantes in tanta fide magis gestoz narrauit q̄ ordinē. Tertius Lucas medicus natione syrus antiochenus: cuius laus i euāgelio: q̄ et ipse discipul' apli pauli in achaje bythinieq; partib' volumen cōdidit: q̄dam alius repetens vt et ipse in pbemio cōfitef audita magis q̄ visa describēs. Ultimus Jobānes apostolus et euāgelista que iesus amauit plurimū. q̄ super pect' dñi recubens purissima doctrinaz fluuenta potauit. et qui solus de cruce meruit audire. Ecce mater tua. Is cuz esset in asia: et iam tunc hereticoz semina pullularēt cherintibi et hebionis et ceteroz qui negāt christus in carne venisse. quos et ipse in epla sua antichristos vocat: et apostolus paulus frequēter pcutit. coactus est ab oibus pene tūc asie epis et multarum ecclesiaz legationib' de diuinitate saluatoris altius scribere et ad ipm. vt ita dicam. dei pbum nō tam audaci q̄ felici temeritate pumperē: vt ecclesiastica narrat bystoria cum a fratribus cogeref vt scriberet. ita facturum se respōdisse. si in dicto ieiunio in cōe omnes deū deprecarent. Quo expleto: reuelatione saturatus in illud pbemium celo veniens eructauit. In principio erat verbum et verbum erat apud deū. et deus erat pbum. hoc erat in principio apud deū. Hec igit' quattuor euangelia multo ante pdicta ezechielis q̄ volumē pbat: in quo prima visio ita cōterit. Et in medio similitudo q̄ttuor animalium et vult' eoz. Facies boīs et facies leonis et facies vituli et facies aquile. Prima boīs facies mattbeū significat q̄ q̄si de boie exorsus est scribere. Liber generationis iesu christi filij dauid filij abraā. Secūda Marcum. in quo vox leonis in heremo rugientis audif. Vox clamātis in deserto parate vias dñi: rectas facite semitas ei'. Tertia vituli. que euangelistam lucam a zacharia sacerdote sumpsisse inuitus pfigurat. Quarta Jobānem euāgelistam. qui assumptis pēnis aq̄le et ad altiora festinans d' verbo dei disputat. Cetera que sequunt' in eundem sensum proficiunt. Crura eorum recta et pēnati pedes: et q̄ cunq; spiritus ibat: ibant: et nō reuertebantur et dorsa eorum plena oculis: et scintille ac lampades in medio discurrentes. et rota in rota. et in singulis quattuor facies. Un' et apocalipsis Jobānis post expositiones vīginti quattuor seniorum qui tenētes cytharas et psalteria adorantes agnum dei introducit fulgura atq; tonitrua. et septem spiritus discurrentes et mare vitreum. et quattuor animalia plena oculis dicens. Animal primū simile leoni. et secundū simile vitulo. et tertium simile homini. et quartum simile aquile volanti. Et post paululum. Plena inquit erant oculis et requiē nō habebant die ac nocte dicētia. Sanctus sanct' san-

ctus dñs deus omnipotens. qui erat et qui est et qui venturus est. Quib' cūctis perspicue ostēditur. quattuor debere tm euangelia suscipi. et oīs apocripboz nentias. mortuis magis bereticis q̄ ecclesiasticis viuīs canendas.

¶ Sequitur prologus in Mattbeum.

Mattbeus cū primo pdicasset euāgelium in iudea. volēs transire ad gētes prim' euāgelium scripsit hebraice. qd fratribus a q̄bus ibat ad me mōsam reliq̄t. Sicut em̄ necesse fuit ad cōfirmationē fidei euāgelium pdicare. sic et extra bereticos scribi. Cuz aut' plures euāgelium scripsissent: q̄ttuor tm habent autoritatis testimonius. qz p q̄ttuor mūdi ptes fidē nūciāt trinitas et sūt q̄si q̄ttuor rote in q̄driga dñi quevebit eum p pdicationē euāgelij. et genus humanū quadrifida morte pemptū: eoz erat pdicatione viuificandū. vñ et alioz euāgelia deciderūt nec recepta sunt. qz nolebant p̄finituz numerū cassari. ppter virtutē sacramēti. Designantur etiam euāgeliste q̄ttuor figuris q̄ nō sunt de ceptorie sed iocūdi misterij sibi conscie. Mattbeus in boie intelligit. qz circa humanitatem xpi p̄ncipaliter immorāf. Marcus in leone. qz agit de resurrectione. Lucas in vitulo: agēs de sacerdotio. Jobānes in aq̄lia scribēs sacramenta diuinitatis. Christus p̄o que describūt homo fuit de virgine nat'. vitulus in immolatione. Leo in resurrectione. Aquila in ascensione. Vel in homie humanitas. In vitulo sacerdotium. In leone regnum. In aquila exprimitur diuinitatis sacramentum.

¶ Incipit argumentum in euāgelium s̄m Mattbeum.

Mattbeus et iudea sicut in ordie primus ponif. ita euāgelium in iudea primus scripsit. cuius vocatio ad dominum et publicanis actibus fuit duorum in generatione xpi p̄ncipia p̄sumēs vnus cui' prima circūcisio in carne: alterius cuius s̄m cor electio fuit. Et vtrisq; em̄ patribus xps. Sicq; quater denario numero trifoliter posito p̄ncipium a credendi fide in electionis temporis porrigens: et ex electioe vsq; in trāsmigratiōis diē dirigēs atq; i trāsmigratiōis diē vsq; in xpm definitēs. decursam aduētus dñi ostēdit generationē vt nūero satisfaciēs et xpi. et se qd eēt ostēderet: et dei in se opus mōstrās. etiā i his quoz gen' posuit: xpi opantis a p̄ncipio testimoniū nō negaret. Quarus oim rex xps: ordo. nūerus. dispositio vel ratio qd fidei necessariū est. deus xps est: qui factus est muliere. factus sub lege. natus ex virgine. passus in carne. oia in cruce fixit: vt triūphant ea in semetipso resurgens in corpore: et patris nomē in patrib' filio. et filij nomē patri restitens in filijs. sine p̄ncipio sine fine: ostēdens vnū se cum patre esse: qz vnus est. In quo euāgelio vtile est desiderantibus deus. sic prima vel media vel perfecta cognoscere. vt et vocatio

nem apostoli et opus euangelij et dilectiones dei in carne nascentis per vniuersa legentes intelligant: atq; id in eo in quo reprobati sunt et apprehendere appetunt. recognoscant. Nobis enim in hoc studio argumenti fuit. et fidem facere rei tradere et operantis dei intelligendam diligenter esse disponentes a querentibus non tacere.

Explicit argumentus. Incipit euangelium Matthei.

De generationibus patrum quadraginta duorum. de distinctione generationis eiusdem. de generatione christi. quod desponsata erat maria ioseph. quod angelus apparuit ioseph volenti dimittere eam: ipse saluum faciat populum suum. Ioseph accepit conjugem suam. Capitulum I

Iber genera

tionis Iesu christi filij dauid: filij abraam. Ab abraam genuit isaac. isaac autem genuit iacob. Iacob autem genuit iudam et fratres eius. iudam autem genuit phares et zarah de thamar. Phares autem genuit esron:

esron autem genuit aram. Aram autem genuit aminadab: aminadab autem genuit naason. Naason autem genuit salmon. salmon autem genuit boos de rab. Boos autem genuit oheb et rut: oheb autem genuit iesse. Iesse autem genuit dauid regem. dauid autem rex genuit salomonem et ea que fuit vrsie. Salomon autem genuit roboam. roboam autem genuit abia. Abia autem genuit asa: asa autem genuit iosaphat. Iosaphat autem genuit iozabab: iozabab autem genuit oziam. Ozias autem genuit ioatban: ioatban autem genuit achas. Achas autem genuit ezechiam: ezechias autem genuit manassin: manasses autem genuit amon. Amon autem genuit iosias. iosias autem genuit iechoniam et fratres eius in transmigracione babilonis. Et post transmigracionem babilonis iechonias genuit salatbiel: salatbiel autem genuit zorobabel. Zorobabel autem genuit abiud: abiud autem genuit eliachim. Eliachim autem genuit azor: azor autem genuit sadoch. Sadoch autem genuit achim: achim autem genuit eliud. Eliud autem genuit eleazar: eleazar autem genuit matthan. Matthan autem genuit iacob: iacob autem genuit ioseph virum marie. de qua natus est iesus qui vocatur christus. Omnes itaque generationes ab abraam usque ad dauid generationes quattuordecim. et a dauid usque ad transmigracionem babilonis: generationes quattuordecim. et a transmigracione babilonis usque ad christum: generationes quattuordecim. Christi autem generatio sic erat. Cum esset desponsata mater iesu maria ioseph: antequam ueniret inuenta est in utero beate de spiritu sancto. Ioseph autem vir eius cum esset iustus

et nollet eam traducere: voluit occulte dimittere eam. Hec autem eo cogitare: ecce angelus domini apparuit in somnis ioseph: dicens. Ioseph fili dauid nolli timere accipere maria coniugem tuam. Quod enim in ea natum est: de spiritu sancto est. Pariet autem filium: et vocabis nomen eius iesum. Ipse enim saluum faciet populum suum a peccatis eorum. Hoc autem totum factum est: ut adimpleret quod dictum est a domino per prophetas dicentem. Ecce virgo in utero habebit et pariet filium: et vocabis nomen eius emanuel: quod est interpretatum nobiscum deus. Eturgens autem ioseph a somno fecit sicut preceperat ei angelus domini: et accepit coniugem suam: et non cognoscebat eam donec peperit filium suum primogenitum: et vocauit nomen eius iesum.

Magi cum muneribus veniunt: et ioseph ab angelo per visum admonitus cum puero et matre eius in egyptum fugit: infantes interficiuntur. regressio iesu christi ex egypto.

Quam natum esset iesus in betheleem iudee diebus herodis regis: ecce magi ab oriente venerunt hierosolimam: dicentes. Tibi est qui natus est rex iudeorum: vidimus enim stellam eius in oriente: et venimus adorare eum. Audiens autem herodes rex turbatus est: et omnes hierosolyma cum illo. Et congregans omnes principes sacerdotum et scribas populi sciscitabat ab eis ubi christus nascere solent. At illi dixerunt ei. In betheleem iudee. Sic enim scriptum est per prophetam. Et tu betheleem terra iuda: nequaquam minima es in principibus iuda. Et te enim exiet dux qui reget populum meum israel. Tunc herodes clam vocatis magis: diligenter didicit ab eis tempus stelle que apparuit eis. et mittens illos in betheleem: dixit. Ite et interrogate diligenter de puero: et cum inueneritis renunciate mihi. ut et ego veniens adore eum. Qui cum audissent regem abierunt. Et ecce stella quam viderant in oriente antecedebat eos usque dum veniens staret super ubi erat puer. Videntes autem stellam gaudentes gaudio magno valde. Et intrantes domum inuenerunt puerum cum maria matre eius: et prostrantes adorauerunt eum: et apertis thesauris suis obtulerunt ei munera: aurum: thuris: et myrrham. Et responso accepto in somnis ne rediret ad herodem: per aliam viam reuersi sunt in regionem suam. Qui cum recessissent. Ecce angelus domini apparuit in somnis ioseph dicens. Surge et accipe puerum et matrem eius et fuge in egyptum: et esto ibi usque dum dicam tibi. Futurum enim est: ut herodes querat puerum ad perdendum eum. Qui surgens accepit puerum et matrem eius nocte et secessit in egyptum. Et erat ibi usque ad obitum herodis: ut adimpleret quod dictum est a domino per prophetam dicentem. Ex egypto vocavi filium meum. Tunc herodes videns quoniam illusus esset a magis iratus est valde: et mittens occidit omnes pueros qui erant in betheleem: et in omnibus finibus eius a bimatu et infra semper tempus quod exquirat a magis. Tunc adimpletum est quod dictum est per hieremiam prophetam dicentem. Vox in rama audita est: ploratus et ululatus multus: rachel plorans filios suos et noluit consolari: quia non sunt. Defuncto autem herode. ecce angelus domini apparuit

D

Esa. vii. c

Ca. II

Jobis. vii. f
Mich. vi. a

B

C

Osee. xi. a

Hiere. lii. g
et. xxxi. c
Ibren. i. a

D

Zu. iii. e
Job. i. a
Gen. xxi. a
Gen. l. i. b
Gen. xxv. d
Gen. xxxv. g
Gen. l. iii. d
Gen. l. i. a

Reg. vii. f
Gen. l. i. b
Reg. xi. g
Gen. l. i. b

Gen. l. i. c

Gen. l. i. a

Gen. l. i. a

In somnis ioseph in egypto: dicens. Surge et accipe puerum et matrem eius: et vade in terram israel. Defuncti sunt enim qui querebant aiam pueri. Qui surgens accepit puerum et matrem eius: et venit in terram israel. Audiens autem quod archelaus regnaret in iudea pro herode patre suo timuit illo ire: et ammonitus in somnis secessit in partes galilee. Et veniens habitavit in civitate que vocatur nazareth: ut adimpleretur quod dictum est per prophetas: quoniam nazareus vocabitur.

C. S. De baptismo iohannis in iordane. et de christi baptismo.

Ca. III

In diebus autem illis venit iohannes baptista predicans in deserto iudee: et dicens. Penitentiam agite: appropinquabit enim regnum celorum. Hic est enim

de quo dictum est per esaiam prophetam: dicentem. Vox clamantis in deserto parate vias domini: rectas facite semitas eius. Ipse autem iohannes habebat vestimentum de pilis camelorum: et zonam pelliceam circa lumbos suos. Esca autem eius erat locuste et mel silvestre. Tunc eribat ad eum bethersa et ois iudea. et omnis regio circa iordanem: et baptizabantur ab eo in iordane poenitentes peccata sua. Videns autem multos phariseorum et saduceorum venientes ad baptismum suum: dixit eis. Progentes viperarum. quis demonstrabit vobis fugere a ventura ira. Facite ergo fructum dignum poenitentiae. Et ne velitis dicere in vobis: patrem habemus abraham. Dico enim vobis: quoniam potens est deus de lapidibus istis suscitare filios abrae. Jam enim securis ad radices arborum posita est. Omnis ergo arbor que non facit fructum bonum excidetur: et in ignem mittetur. Ego quidem baptizo vos in aqua in poenitentiam. qui autem post me venturus est: fortior me est: cui non sum dignus calciam menta portare. Ipse vos baptizabit in spiritu sancto et igni. Tunc venturum in manu sua: et per mundabit aream suam: et congregabit triticum in horreum suum. paleas autem buret igni inextinguibili.

Tunc venit iesus a galilea in iordanem ad iohannem ut baptizaretur ab eo. Iohannes autem prohibebat eum dicens. Ego a te debeo baptizari. et tu venis ad me. Respondens autem iesus dixit ei. Sine modo. Sic enim decet nos implere omnem iustitiam. Tunc dimisit eum. Baptizatus autem iesus confestim ascendit de aqua. Et ecce aperti sunt ei caeli: et vidit spiritum dei descendentem sicut columbam: et venientem super se. Et ecce vox de caelis dicens. Hic est filius meus dilectus: in quo mihi complacuit.

C. S. Iesus post ieiunium quadraginta dierum et quadraginta noctium temptatus a diabolo. petrum et andream et iacobum et iohannem piscatores convocavit et circumiens galileam varios languores hominum curat.

Ca. IIII

Tunc iesus ductus est in desertum a spiritu: ut temptaretur a diabolo: et cum ieiunasset quadraginta diebus et quadraginta noctibus. postea esuriit. Et accedens temptator: dixit ei. Si filius dei es: dic ut

lapides isti panes fiant. Qui respondens dixit. Scriptum est. Non in solo pane vivit homo: sed in omni verbo quod procedit de ore dei. Tunc assumpsit eum diabolus in sanctam civitatem: et statuit eum super pinnaculum templi: et dixit ei. Si filius dei es mitte te deorsum. Scriptum est enim quod angelis suis mandavit de te et in manibus tuis tollent te: ne forte offendas ad lapidem pedem tuum. At illi iesus rursus. Scriptum est. Non temptabis dominum deum tuum. Iterum assumpsit eum diabolus in montem excelsum valde: et ostendit ei omnia regna mundi et gloriam eorum: et dixit ei. Hec omnia tibi dabo: si cadens adoraveris me. Tunc dicit ei iesus. Vade satana. Scriptum est enim. Dominum deum tuum adorabis: et illi soli servies. Tunc reliquit eum diabolus. et ecce angeli accesserunt et ministrabant ei. Tunc autem audisset iesus quod iohannes traditus esset: secessit in galileam: et relicta civitate nazareth. venit et habitavit in civitate capharnaum maritima in finibus zabulon et neptalim: ut adimpleretur quod dictum est per esaiam prophetam. Terra zabulon et terra neptalim. via maris trans iordanem galilee gentium populus qui ambulabat in tenebris vidit lucem magnam: et sedentibus in regione umbrae mortis lux orta est eis. Exinde cepit cepit iesus predicare et dicere. Penitentiam agite. Appropinquabit enim regnum celorum. Ambulans autem iesus intra mare galilee: vidit duos fratres. simonem qui vocatur petrus: et andream fratrem eius mittentes retes in mare. Erant enim piscatores. Et ait illis. Venite post me: et faciam vos fieri piscatores hominum. At illi continuo relictis retibus secuti sunt eum. Et procedens inde vidit alios duos fratres iacobum zebedei. et iohannem fratrem eius in nave cum zebedeo patre eorum reficientes retibus suis: et vocavit eos. Illi autem statim relictis retibus et patre secuti sunt eum. Et circumibat iesus totam galileam docens in synagogis eorum et predicans evangelium regni: et sanans omnem languorem et omnem infirmitates in populo. Et abiit opinio eius in totam syriam: et obtulerunt ei omnes male habentes varios languoribus et tormetibus opprobiosos: et qui demonia habebant et lunaticos et paralyticos: et curavit eos. Et secute sunt eum turbae multe de galilea et decapoli: et de bethersa: et de iudea: et de trans iordanem.

C. S. Beatitudinis et cetera mandata: et de homicidio: de oblatione: de adulterio: de oculo vel manu eruenda: uxorem nisi ob adulterium dimittendam: de iuramentis: de oculo: et de inimicis diligendos: de elemosinis. Ca. V

Videns autem iesus turbas: ascendit in montem: et cum sedisset: accesserunt ad eum discipuli eius: et aperiens os suum docebat eos: dicens. Beati pauperes spiritu: quoniam ipsorum est regnum celorum. Beati mites: quoniam ipsi possidebunt terram. Beati qui lugent: quoniam ipsi consolabuntur. Beati qui esuriunt et sitiunt iustitias: quoniam ipsi saturabuntur. Beati

H. Lu. iij. a Jobis. i. a

Esai. xl. a Mar. i. a Lu. iij. a Jobanis. i. c Mar. i. a B Lu. iij. a Jobis. iij. e Lu. iij. b I. xxij. d

E I. vij. e Mar. i. a Lu. iij. c Jobis. i. d

Act. i. a Lu. iij. d D Mar. i. a Lu. iij. d Jobis. i. d

H Mar. i. a Lu. iij. a

[Marginal notes on the right side of the page, including references to other parts of the Bible and commentary.]

Et misericordes: quoniam ipsi misericordiam consequentur. Beati mundo corde: quoniam ipsi deum videbunt. Beati pacifici: quoniam filii dei vocabuntur. Beati qui persecutores patiantur propter iustitiam: quoniam ipsorum est regnum celorum. Beati estis cum maledixerint vobis homines et persecuti vos fuerint: et dixerint omne malum aduersum vos: mercedem propter me. Gaudeate et exultate: quoniam merces vestra copiosa est in celis. Sic enim persecuti sunt prophetas qui fuerunt ante vos. Nos estis sal terre. Quod si sal euauerit: in quo saliet? Ad nihilum valet ultra: nisi ut mittatur foras: et calculetur ab hominibus. Nos estis lux mundi. Non potest ciuitas abscondi supra montem posita: neque accendunt lucernam: et ponunt eam sub modio. sed super candelabrum: ut luceat omnibus qui in domo sunt. Sic luceat lux vestra coram hominibus: ut videant opera vestra bona: et glorificent patrem vestrum qui in celis est. Nolite putare quoniam veni soluere legem aut prophetas. Non veni soluere: sed adimplere. Amen quippe dico vobis. donec transeat celum et terra: soluta vnum aut aperit vnum non preteribit a lege: donec omnia fiant. Qui ergo soluerit vnum de mandatis istis minimis: et docuerit sic homines: minimum vocabitur in regno celorum: qui autem fecerit et docuerit: hic magnus vocabitur in regno celorum. Dico autem vobis: quoniam nisi abundauerit iusticia vestra plus quam scribarum et phariseorum non intrabitis in regnum celorum. Audistis quod dictum est antiquis: non occides: qui autem occiderit: reus erit iudicio. Ego autem dico vobis: quoniam omnis qui irascitur fratri suo: reus erit iudicio. Qui autem dixerit fratri suo racha: reus erit concilio. Qui autem dixerit fatue: reus erit gehenne ignis. Si ergo offeris munus tuum ad altare: et ibi recordatus fueris: quod frater tuus habet aliquid aduersum te: relinque ibi munus tuum ante altare: et vade prius reconciliari fratri tuo: et tunc venies offeres munus tuum. Esto consentiens aduersario tuo cito dum es cum eo in via: ne forte tradat te aduersarius iudici: et iudex tradat te in carcerem mittaris. Amen dico tibi: non exies inde donec reddas novissimum quadrante. Audistis quod dictum est antiquis: non mechaberis. Ego autem dico vobis: quoniam omnis qui viderit mulierem ad concupiscendum eam: iam mechatus est eam in corde suo. Quod si oculus tuus dexter scandalizat te: erue eum et proice abs te. Expedi tibi ut pereat vnum membrum tuorum quod totum corpus tuum mittatur in gehennam ignis. Et si dextera manus tua scandalizat te: abscide eam et proice abs te. Expedi tibi ut pereat vnum membrorum tuorum quod totum corpus tuum eat in gehennam. Dicitur est autem. quicumque dimiserit uxorem suam: det ei libellum repudii. Ego autem dico vobis: quia omnis qui dimiserit uxorem suam: et cepta fornicationis causa: facit eam mechari. Et qui dimissam duxerit: adulterrat. Iterum audistis: quod dictum est antiquis: non periurabis: reddes autem domino iuramenta tua. Ego autem dico vobis: non iurare omnino: neque per celum: quia thronus dei est. neque per terram: quia scabellum est pedum eius. neque per hierosolimam: quia ciuitas est magni regis: neque

per caput tuum iuraueris: quoniam non potes vnum capillum albu facere aut nigrum. Sic autem primo versus est: non non. quod autem bis abundantius est: a malo est. Audistis quod dictum est. oculo pro oculo. dente pro dente. Ego autem dico vobis non resistere malo. sed si quis te percussit in dextram maxillam tuam: prebe illi et alteram. et ei qui vult tecum in iudicio contendere et tunicam tuam tollere. dimitte ei et pallium. et quod cum te angustauerit mille passus: vade cum illo et alia duo. Qui autem petit a te: da ei. et volenti mutare a te ne auertaris. Audistis quod dictum est: diliges proximum tuum: et odio habebis inimicum tuum. Ego autem dico vobis: diligite inimicos vestros benedicite his qui oderunt vos. et orate pro persecutoribus et calumniatoribus vestris: ut sitis filii patris vestri qui in celis est: qui solem suum oriri facit super bonos et malos: et pluit super iustos et iniustos. Si enim diligitis eos qui vos diligunt: quam mercedem habebitis? Nonne et publicani hoc faciunt? Et non salutaueritis fratres vestros tantum quod amplius faciatis. Nonne et ethnici hoc faciunt? Estote ergo vos perfecti sicut et pater vester celestis perfectus est.

C. S. O ieiunium de thesauro in celum lucernam corpis esse oculum. et non posse duobus dominis seruire. nec cogitandum de esca et vestimento. volatilibus agris: et sollicitudine diei.

Ca. VI

A tendite ne iustitiam vestram faciatis coram hominibus ut videamini ab eis. alioquin mercedem non habebitis apud patrem vestrum qui in celis est. Cum ergo facis elemosinam noli tuba canere ante te: sicut hypocrite faciunt in synagogis et in vicis ut honorificentur ab hominibus. Amen dico vobis: receperunt mercedem suam. Tu autem faciente elemosinam. nesciat sinistra tua quod faciat dextera tua. ut sit elemosyna tua in abscondito. et pater tuus qui videt in abscondito reddet tibi. Et cum oratis non eritis sicut hypocrite qui amant in synagogis et in angulis platearum stare orare. ut videantur ab hominibus. Amen dico vobis receperunt mercedem suam. Tu autem cum oraueris intra in cubiculum tuum. et clauso ostio: ora patrem tuum in abscondito. et pater tuus qui videt in abscondito reddet tibi. Orantes autem nolite multum loqui: sicut ethnici faciunt. Putant enim quod in multiloquio suo exaudiantur. Nolite ergo assimilari eis. Scit enim pater vester quod opus sit vobis: antequam petatis eum. Sic ergo vos orabitis: Pater noster qui es in celis. Sanctificet nomen tuum. Adueniat regnum tuum. Fiat voluntas tua: sicut in celo et in terra. Panem nostrum supersubstantialem da nobis hodie. Et dimitte nobis debita nostra: sicut et nos dimittimus debitoribus nostris. Et ne nos inducas in temptationem: sed libera nos a malo. Amen. Si enim dimiseritis hominibus peccata eorum: dimittet et vobis pater vester celestis delicta vestra. Si autem non dimiseritis hominibus nec pater vester dimittet vobis peccata vestra. Cum autem ieiunatis: nolite fieri sicut hypocrite tristes. Exterminant enim facies suas: ut pareant hominibus ieiunantes. Amen dico vobis: quod receperunt mercedem suam. Tu autem

Jaco v. e
Exod. xxi. c
Deut. xxi. d
Luc. vi. d

B
Leuit. xix. c
Luc. vi. e

Luc. vi. e

A
I. t. iij. a

B

Luc. xi. a

Mat. xi. d

I. xviij. d

L

cam ieiunas unge caput tuum. et faciem tuam la-
 ua: ne videaris hominibus ieiunans: sed patri tuo
 qui est in abscondito: et pater tuus qui videt in abscon-
 dito reddet tibi. Nolite thesaurizare vobis thesau-
 ros in terra: ubi erugo et tinea demolitur et ubi
 fures effodiunt et furantur. Thesaurizate autem
 vobis thesauros in celo: ubi nec erugo nec tinea
 demolitur: et ubi fures non effodiunt nec furantur.
 Ubi est thesaurus tuus: ibi est cor tuum. Luce-
 rna corporis tui est oculus tuus. Si oculus tuus
 fuerit simplex: totum corpus tuum lucidum erit. Si
 autem oculus tuus fuerit nequam: totum corpus tuum
 tenebrosum erit. Si ergo lumen quod in te est: te-
 nebre sunt. ipse tenebre quate erunt. Nemo potest
 duobus dominis servire. Aut enim unum odio habe-
 bit et alterum diliget. aut unum sustinebit: et alter
 contemnat. Non potestis deo servire et mammoni.
 Ideo dico vobis. ne solliciti sitis anime vestre
 quod manducetis neque corpus vestro quod induamini.
 Nonne anima plus est quam esca: et corpus plus quam ve-
 stimentum? Respiciite volatilia celi que non serunt
 neque metunt: neque congregant in horrea et pat-
 ter celestis pascit illa. Nonne vos magis pluris
 estis illis? Quis autem vestrum cogitans potest adijcere
 ad staturam suam cubitum unum. Et de vestimen-
 tis quod solliciti estis. Considerate lilia agri quomodo
 crescunt. Non laborant neque nent. Dico autem vobis
 quoniam nec salomon in omni gloria sua cooper-
 tus est sicut unum ex istis. Si enim fenulum agri quod
 hodie est et cras in clibanum mittitur deus sic ves-
 tit: quanto magis vos modice fidei. Nolite ergo
 solliciti esse dicentes. quid manducabimus? aut quid
 bibemus: aut quo operiemur. Hec enim omnia gen-
 tes inquirunt. Scit enim pater vester quia his om-
 nibus indigetis. Querite ergo primum regnum
 dei et iustitiam eius: et hec omnia adiacent vobis.
 Nolite ergo solliciti esse in crastinum. Crastinum
 enim dies sollicitus erit sibi ipsi. Sufficit diei ma-
 licia sua.
 ¶ **C. S.** Non esse iudicandum de festuca et trabe
 in oculo. de margaritis autem porcos non esse ponendas.
 petendum. querendum: et pulsandum. de pseudo-
 prophetis. quod non omnis qui dicit mihi domine domine in-
 trabit in regnum celorum. de domo edificata supra
 petram vel arenam.

¶ **Luce. VII**
Nolite iudicare et non iudicabimini
 nolite condemnare et non condemnabimini
 In quo enim iudicio iudicaveritis:
 iudicabimini: et in qua mensura mens-
 si fueritis: remer. ierit vobis. Quid autem vides fe-
 stucam in oculo fratris tui: et trabem in oculo
 tuo non vides? Aut quomodo dicis fratri tuo. frater
 sine eijciam festucam de oculo tuo. et ecce trabe
 est in oculo tuo? Hypocrita eijcere primum trabem
 de oculo tuo: et tunc videbis eijcere festucas de
 oculo fratris tui. Nolite sanctum dare canibus: ne-
 que mittatis margaritas vestras ante porcos.
 ne forte conculcent eas pedibus suis: et canes con-
 versum dirupant vos. Petite et dabit vobis. que-
 rite et invenientis: pulsate et aperiet vobis. Omnis

enim qui petit accipit. et qui querit inuenit: et pul-
 santi aperiet. Aut quis est ex vobis homo quem si pe-
 tuerit filius suus panem. nunquam lapidem porriget
 ei. Aut si piscem petierit: nunquam serpentem porri-
 get ei. Si ergo vos cum sitis mali. nostis bona
 data dare filiis vestris. quanto magis pater vestri
 qui in celis est dabit bona petentibus se. Omnia er-
 go quocumque vultis ut faciant vobis homines: et vos fa-
 cite illis. Hec est enim lex et prophetarum. Intrate per
 angustam portam: quia lata porta et speciosa via est
 que ducit ad perditionem: et multi sunt qui intrant per
 eam. quia angusta porta et ardua via est que ducit
 ad vitam: et pauci sunt qui inveniunt eam. Atten-
 dite a falsis prophetis qui veniunt ad vos in vestibus
 ovium: intrinsecus autem sunt lupi rapaces. A fructibus eorum cognoscetis eos. Nunquam
 colligunt de spinis uvas aut de tribulis ficus.
 Sic omnis arbor bona fructus bonos facit: mala
 autem arbor malos fructus facit. Non potest autem
 arbor mala bonos fructus facere: neque arbor bo-
 na malos fructus facere. Omnis arbor que non fa-
 cit fructum bonum excidetur. et in ignem mittetur.
 Igitur ex fructibus eorum cognoscetis eos. Non
 omnis qui dicit mihi domine domine intrabit in regnum
 celorum. sed qui facit voluntatem patris mei qui in ce-
 lis est: ipse intrabit in regnum celorum. Multi di-
 cent mihi in illa die: domine domine nonne in nomine tuo
 prophetavimus: et in nomine tuo demonia eiecimus:
 et in nomine tuo virtutes multas fecimus: et
 tunc confitebor illis. quia nunquam novimus vos. Discedi-
 te a me omnes qui operamini iniquitatem. Omnis enim
 ergo qui audit verba mea hec et facit ea. assumi-
 labitur viro sapienti qui edificavit domum suam
 supra petram. et descendit pluvia et venerunt
 flumina. et flauerunt venti. et irruerunt in do-
 mum illam et non cecidit. Fundata enim erat
 super petram. Et omnis qui audit verba mea
 hec et non facit ea. similis erit viro stulto qui edi-
 ficavit domum suam super arenam. et descendit
 pluvia et venerunt flumina et flauerunt venti. et ir-
 rueunt in domum illam et cecidit. et fuit ruina eius
 magna. Et factum est cum consummasset iesus
 verba hec. ammirabantur turbe super do-
 ctrina eius. Erat enim docens eos sicut pote-
 statem habens. et non sicut scribe eorum et phari-
 risei.

¶ **C. S.** Descendens de monte leprosum mun-
 dat. puerum centurionis paralyticum curat. so-
 crum petri a febris liberat. de plurimis cur-
 raris. et scribe volenti se sequi dicit. non habe-
 re filium hominis ubi caput suum reclinet. at-
 que ut alius relicto patris corpore sequatur pre-
 cepit. in nauem eum dormientem excitant disci-
 puli ut tempestatem sedaret. et in terra gera-
 senorum demonia eiecit.

¶ **Luce. VIII**
Quis autem descendisset iesus de monte secu-
 te sunt eum turbe multe: et ecce leprosus
 veniens adorabat eum dicens. Domine si
 vis potes me mundare. Et extendens iesus ma-
 nus tetigit eum: dicens. volo mundare. Et conse-

stam mundata est lepra ei. Et ait illi Iesus. Vis de nemini dixeris. sed vade ostende te sacerdoti. et offer munus tuum quod precepit moyses in testimoniis illis. Cum autem introisset capharnaum accessit ad eum centurio rogans eum et dicens. Domine puer meus iacet in domo paralyticus et male torquetur. Et ait illi Iesus. Ego veniam et curabo eum. Et respondens centurio ait. Domine non sum dignus ut intres sub tectum meum: sed tamen dico verbo et sanabitur puer meus. Nam et ego homo sum sub potestate constitutus his sub me milites et dico huic vade: et vadit. et alio venit: et venit. et seruo meo factus est. Audientes autem Iesus miratus est. et sequentibus se dixit. Amen dico vobis: non inveni tantam fidem in israel. Dico autem vobis: quia multi ab oriente et occidente venient et recubent cum abraam et isaac et iacob in regno celorum: filii autem regni eiciantur in tenebras exteriores. Ibi erit fletus et stridor dentium. Et dixit Iesus centurioni. vade et sicut credidisti fiat tibi. Et sanatus est puer et illa hora. Et cum venisset Iesus in domum petri vidit socrum eius iacentem et febricitantem. et tetigit manum eius et dimisit eam febris. et surrexit et ministrabat eis. Vespere autem facto obtulerunt ei multos demonia habentes: et eiciebat spiritus verbo et omnes male habentes curavit: ut adimpleret quod dictum est per esaiam prophetam: dicentes. Ipse in firmitates nostras accepit: et egrotationes nostras portavit. Videns autem Iesus turbas multas circum se: iussit discipulis ire trans fretum. Et accedens unus scriba ait illi. Magister sequar te quocumque ieris. Et dicit ei Iesus. Ulpes foueas habent: et volucres celi nidus: filii autem hominis non habent ubi caput suum reclinet. Alii autem de discipulis eius ait illi. Domine permitte me prius ire et sepelire patrem meum. Iesus autem ait illi. Sequere me: et dimitte mortuos sepelire mortuos suos. Et ascendente eo in nauiculam: secuti sunt eum discipuli eius: et ecce motus magnus factus est in mari ita ut nauicula operiretur fluctibus. Ipse vero dormiebat. Et accesserunt ad eum discipuli eius: et suscitauerunt eum dicentes. Domine: salua nos perimur. Et dicit eis Iesus. Quid timidi estis modice fidei. Tunc surgens imperauit ventis et mari: et facta est tranquillitas magna. Porro homines mirati sunt dicentes. Qualis est hic quia venti et mari obediunt ei. Et cum venisset Iesus trans fretum in regionem gerasenorum: occurrerunt ei duo habentes demonia de monumentis ercuntes seui nimis: ita ut nemo posset transire per viam illam. Et ecce clamauerunt dicentes. Quid nobis et tibi Iesu fili dei? Venisti hic ante tempus torqueri nos. Erat autem non longe ab illis grex multorum porcorum pascens. Demones autem rogabant eum dicentes. Si eicis nos hinc: mitte nos in gregem porcorum. Et ait illis. Ite. At illi ercuntes abierunt in porcos. Et ecce magno impetu abiit totus grex per preceptum in mare: et mortui sunt in aquis. Pastores autem fingerunt: et venientes in ciuitatem nunciauerunt hec omnia: et de his qui demonia habuerunt. Et ecce tota ciuitas exiit ob-

uiam Iesu: et viso eo rogabant eum ut transiret a finibus eorum. **C. S.** Ubi paralyticus lectum fert. Mattheum uocat: ac phariseis murmurantibus de iussu publicanorum dicit non esse opus sanis medicum. discipulis iohannis interrogantibus quare non ieiunarent discipuli eius: parabolam ponit panis scissure et utris et vini. filiam principis mortuam dux vadit suscitare: mulierem a pressuio liberat: cecis oculi aperiantur: surdum et mutum demonium eiciat. et in principe demoniorum id facere dicit. **Ca. IX**

Et ascendens Iesus in nauiculam trans fretum: et venit in ciuitatem suam. Et ecce offerebant ei paralyticum iacentem in lecto. Videns autem Iesus fidem illorum: dixit paralytico. Confide fili: remittuntur tibi peccata tua. Et ecce quidam de scribis dixerunt intra se. Hic blasphemiat. Et cum vidisset Iesus cogitationes eorum dixit. Ut quid cogitatis malum in cordibus vestris. Quid est facile dicere: dimittuntur tibi peccata tua: an dicere. surge et ambula. Ut autem sciatis quia filii hominis habet potestatem in terra dimittendi peccata: tunc ait paralytico. Surge tolle lectum tuum: et vade in domum tuam. Et surrexit et abiit in domum suam. Videntes autem turbe timeuerunt. et glorificauerunt deum qui dedit potestatem hominibus. Et cum transiret inde Iesus vidit hominem sedentem in teloneo: mattheum nomine. Et ait illi. sequere me. Et surgens secutus est eum. Et factum est discubente eo in domo: ecce multi publicani et peccatores venientes discubebant cum Iesu et discipulis eius. Et videntes pharisei dicebant discipulis eius. Quare cum publicanis et peccatoribus manducat magister vester. At Iesus audiens ait. Non est opus valentibus medicus: sed male habentibus. Eritis autem discite quid est misericordia volo: et non sacrificium. Non enim veni vocare iustos sed peccatores. Tunc accesserunt ad eum discipuli iohannis dicentes. Quare nos et pharisei ieiunamus frequenter: discipuli autem tui non ieiunant. Et ait illis Iesus. Numquid potest filii sponsi lugere quod diu cum illis est sponsus. Veniet autem dies cum auferet ab eis sponsus: et tunc ieiunabunt. Nemo autem imittit commissuram panis nudis in vestimentum veteri. Tollit enim plenitudinem eius a vestimento: et peior scissura fit. Neque mittunt vinum novum in utres veteres. Alioquin rumpuntur utres et vinum effunditur: et utres pereunt. Sed vinum novum in utres novos mittunt: et ambo conseruantur. Hec illo loquente ad eos. ecce princeps vnus accessit et adorabat eum: dicens. Domine: filia mea modo defuncta est: sed veni impone manum tuam super eam et viuet. Et surgens Iesus. seqbatur eum et discipuli eius. Et ecce mulier que sanguis fluxum patiebatur duodecim annis accessit retro et tetigit fimbriam vestimenti eius. Dicebat enim intra se. Si tetigero tamen vestimentum eius: salua ero. At Iesus conuersus et videns eam: dixit. Confide filia: fides tua te salua fecit. Et salua facta est mulier ex illa hora. Et cum venisset Iesus in domum.

Luc. vii. a
Luc. vii. b
Luc. vii. c
Luc. vii. d
Luc. vii. e
Luc. vii. f
Luc. vii. g
Luc. vii. h
Luc. vii. i
Luc. vii. j
Luc. vii. k
Luc. vii. l
Luc. vii. m
Luc. vii. n
Luc. vii. o
Luc. vii. p
Luc. vii. q
Luc. vii. r
Luc. vii. s
Luc. vii. t
Luc. vii. u
Luc. vii. v
Luc. vii. w
Luc. vii. x
Luc. vii. y
Luc. vii. z

Mar. ii. a
Luc. v. d
Jobis. v. a
Mar. ii. b
Luc. v. e
Mar. ii. b
Luc. v. f
Mar. ii. c
Luc. v. f
Mar. ii. c
Osee. vi. c
i. xii. a
Mar. ii. c
Luc. v. f
Mar. v. c
Luc. vii. f
Mar. v. c
Luc. vii. f
Mar. v. c
Luc. vii. f
Mar. v. c

principis: et vidisset turbas et turbam tumultuantem: dicebat. Recedite non est enim mortua puella: sed dormit. Et deridebant eum. Et cum eiecta esset turba intrauit: et tenuit manum eius et dixit. Puella surge. Et surrexit puella: et erexit fama haec in vniuersam terram. Et transeunte inde se subsequuti sunt eum duo ceci clamantes: et dicentes. Misere nostri fili dauid. Cum autem venisset domum: accesserunt ad eum ceci. et dicit eis iesus. creditis quia hoc possum facere vobis: dicunt ei. Utique domine. Tunc tetigit oculos eorum: dicens. Secundum fidem vestram fiat vobis. Et aperti sunt oculi eorum. Et comminatus est illis iesus: dicens. Videte ne quis sciat. Illi autem eruntes difsamauerunt eum in tota terra illa. Egressus autem illis ecce obtulerunt ei hominem mutum demonium habentem. et eiecto demonio locutus est mutus et mirate sunt turbe dicentes. Numquam appuuit hic in israel. Pharisei autem dicebant. In principe demoniorum eicit demones. Et circumibat iesus omnes ciuitates et castella docens in synagogis eorum et predicans euangelium regni. et curans omnes languores et omnem infirmitatem. Videns autem turbas miseratus est eis. quia erant verati et iacentes sicut oves non habentes pastorem. Tunc dicit discipulis suis. Messis quidem multa. operarii autem pauci. Rogate ergo dominum messis ut mittat operarios in messem suam.

¶ L. S. Duodecim apostolos promittit cum omni doctrina ac dicit: quod non venit pacem mittere in terra sed gladium

A **E**t conuocat duodecim discipulos suos. X ddit illi potestatem spirituum immundorum ut eiceret eos et curaret omnes languores et omnem infirmitatem. Duodecim autem discipulorum nomina sunt haec. Primus simon qui dicitur petrus. et andreas frater eius philippus et bartholomeus. iacobus zebedei et iohannes frater eius. thomas et mattheus publicanus. et iacobus alphi et thaddeus. simon cananeus et iudas scarioth. qui et tradidit eum. Hos duodecim misit iesus precipiens eis et dicens. In via gentium ne abieritis: et in ciuitates samaritanorum ne intraueritis: sed potius ite ad oues quae praeserunt domus israel. Eritis autem predicantes dicentes: quia appropinquabit regnum celorum. Infirmos curate. mortuos suscite. leprosos mundate. demones eicitis: gratis accepistis: gratis date. Nolite possidere aurum neque argentum neque pecunias in zonis vestris. Non peram in via neque duas tunicas neque calceamenta neque saccam. Dignus est enim operari cibo suo. In quacumque enim ciuitate aut castello intraueritis: interrogate quis in ea dignus sit. et ibi manete donec creatis. Intrantes autem in domum: salutate eam: dicentes. Pax huic domui. Et si qui de fuerit domus illa dignus: veniet pax vestra super eam. si autem non fuerit dignus: pax vestra reuertetur ad vos. Et quicumque non receperit vos: neque audierit sermones vestros: excutite puluerem de pedibus vestris. Amen dico vobis: tolerabilius erit tibi terere solum et gomorem in die iudicii quam illi ciuitati. Ecce ego mitto vos sicut oves in medio

luporum. Estote ergo prudentes sicut serpentes: et simplices sicut colubae. Cauete autem ab hominibus: et in synagogis suis: et in domibus: et ad praesides: et ad reges: ducemini propter me: in testimonium illis et gentibus. Eum autem tradentes: nolite cogitare quomodo aut quid loquamini. Dabit enim vobis in illa hora quod loquamini. Non enim vos estis qui loquamini: sed spiritus patris vestri qui loquitur in vobis. Tradet autem frater fratrem in mortem: et pater filium: et insurgent filii in parentes et morte eos afficient et erit odio omnium hominum propter nomen meum. Qui autem te pseuerauerit usque in finem habebit salutem. Eum autem persequetur vos in ciuitate ista: fugite in aliam. Amen dico vobis: non consummabitur ciuitas israel donec veniat filius hominis. Non est discipulus super magistrum. nec seruus super dominum suum. Sufficit discipulo ut sit sicut magister eius: et seruo sicut dominus eius. Si patrem familias beelzebub vocauerunt: quomodo magister domesticos eius. Ne ergo timueritis eos. Nihil enim est operum quod non reuelent. et occultum quod non scias. Quod dico vobis in tenebris: dicite in lumine: et quod in aure auditis: predicate super tecta. Et nolite timere eos qui occidunt corpus: animam autem non possunt occidere: sed potius timeate eum qui potest et animam et corpus perdere in gehennam. Nonne duo passeret assere veniunt? Et vnus ex illis non cadet super terram sine patre vestro. vestri autem capilli capitis omnes numerati sunt. Nolite ergo timere: multis passeribus meliores estis vos. Dies ergo qui confitebitur me coram hominibus: confitebor: et ego eum coram patre meo qui in celis est. Qui autem negauerit me coram hominibus: negabo et ego eum coram patre meo qui in celis est. Nolite arbitrari: quia venerim pacem mittere in terram. Non veni pacem mittere: sed gladium. Veni enim separe boiem aduersus patrem suum: et filiam aduersus matrem suam: et nurum aduersus socrum suam: et inimici hominis domestici eius. Qui amat patrem aut matrem plus quam me: non est me dignus. Et qui amat filium aut filiam super me: non est me dignus. Et qui non accipit crucem suam et sequitur me: non est me dignus. Qui inuenit animam suam perdet illam. et qui perdidit animam suam propter me: inueniet eam. Qui recipit vos: me recipit. et qui me recipit: recipit eum qui me misit. Qui recipit propheta in nomine prophete: mercedem prophete accipiet. Et qui recipit iustum in nomine iusti mercedem iusti accipiet. Et quicumque potum dederit vni ex minimis istis: calicem aquae frigidae tantum in nomine discipuli. Amen dico vobis non perdet mercedem suam.

¶ L. S. Iohannes de carcere ad Iesum. et Iesus de iohanne ad turbas loquitur: atque increpat ciuitates quae penitentiam non egerunt. Confessio Iesu ad patrem: et iugum domini leue esse.

Et factum est cum consummasset Iesus: precipiens duodecim discipulis suis transiit inde ut doceret et predicaret in ciuitatibus eorum. Iohannes autem cum audisset in vinculo opera christi: mittens duos de discipulis suis: ait illi. Tu es qui venturus es: an alium expectamus? Et respondens Iesus: ait illis. Eritis renunciate iohanni qui audistis et vidistis. Ceci vident: claudi ambulat: leprosi mundantur: surdi audiunt: mortui re-

Matth. 23. 24. 25. 26. 27. 28. 29. 30. 31. 32. 33. 34. 35. 36. 37. 38. 39. 40. 41. 42. 43. 44. 45. 46. 47. 48. 49. 50. 51. 52. 53. 54. 55. 56. 57. 58. 59. 60. 61. 62. 63. 64. 65. 66. 67. 68. 69. 70. 71. 72. 73. 74. 75. 76. 77. 78. 79. 80. 81. 82. 83. 84. 85. 86. 87. 88. 89. 90. 91. 92. 93. 94. 95. 96. 97. 98. 99. 100.

no thesauro pferit bona. Et malus homo de ma-
lo thesauro pferit mala. Dico autem vobis. qm
ostie verbū ociosum quod locuti fuerint hoies
reddent rōem de eo in die iudicij. Er verbis em
tuis iustificaberis: et et verbis tuis cōdēnabe-
ris. Tunc responderunt ei qdā de scribis et pba-
ris: dicentes. Magister volum⁹ a te signum
videre. Qui respōdens: ait illis. Generatio ma-
la et adultera signum querit: et signum nō da-
bitur ei nisi signū iōne ppbete. Sicut enim fu-
it iōnas in ventre ceti tribus diebus et tribus
noctibus: sic erit filius hominis in corde terre
tribus diebus et tribus noctibus. Utrūq; nūc
te surgent in iudicio cum generatione ista: et cō-
dēnabunt eam: qz penitentiā egerunt in p̄dica-
tione iōne. Et ecce plusq̄ iōna hic. Regina au-
stri surget in iudicio cum generatione ista: et cō-
dēnabit eam: qz venit a finibus terre audire sa-
pientias salomonis. Et ecce plusq̄ salomon hic.
Cum autem immundus spūs exierit ab hoie
ambulat per loca arida querens requiem et nō
inuenit. Tunc dicit. Reuertar in domū meam
unde exiit. Et veniens inuenit eā vacantē sco-
pis mūdātā et ornātā. Tunc vadit et assumit
septem alios spūs secum nequiores se et intrā-
tes habitant ibi: et fiunt nouissima hominis il-
lius peiora p̄iorib⁹. Sic erit et generatiōi huic
peissime. Adhuc eo loquēte ad turbas: ecce ma-
ter eius et fratres stabat foris: querentes loqui
ei. Dixit autē ei quidā. Ecce mater tua et fratres
tui foris stant q̄rentes te. At ipse respōdens di-
centi sibi: ait. Que est mater mea: et q̄ sunt fra-
tres mei? Et extendens manum in discipulos
suos: dixit. Ecce mater mea et fratres mei. Qui
cūq; em fecerit voluntatem patris mei q̄ in cel-
est: ipse meus frater soror et mater est.

C. S. Sedens in nauicula iesus turbis pa-
bolas exponit. I. seminātis semē centesimum se-
ragesimū et tricesimum. de zizania et tritico et
grano sinapis: a fermento abscondito in farina
et evoluit discipulis parabolas zizaniorū. pabo-
las de thesauro in agro: et bona margarita. de
rbete in mare misso. propbetam in patria sua si-
ne honore esse.

C. XIII
In illo die exiens iesus de domo sede-
bat secus mare. Et congregate sunt
ad eum turbe multe: ita vt in nauicu-
lā ascendēs sederet: et omnis turba sta-
bat in litore: et locutus est eis multa in pabol-
dicens. Ecce exiit qui seminat seminare. Et dū
seminat: quedam ceciderunt secus vias: et vene-
run volucres celi et comederunt ea. Alia autez
ceciderunt in petrosa: vbi non habebant terrā
multam: et cōtinuo exorta sunt: qz non hēbant
altitudinē terre. Sole autem orto estuauerunt
et qz non habebant radicem aruerunt. Alia au-
tem ceciderunt in spinas: et creuerunt spine et
suffocauerunt ea. Alia autē ceciderunt in terrā
bonā: et dabant fructū. aliud centesimum. Ali-
ud seragesimū. Aliud tricesimū. Qui bz aures
audiendi: audiat. Et accedētes discipuli dixerunt

ei. Quare in parabolis loqueris eis? Qui respō-
dens ait illis. Quia vobis datum est nosse my-
sterium regni celoz: illis autez non est datum.
Qui enim habet dabit ei et abundabit. q̄ autē
nō bz: et qd bz auferet ab eo. Jō in parabol⁹ lo-
quor eis: qz videntes nō vident: et audiētes nō
audiūt: neq; intelligūt: et adimpleret in eis pro-
pheta esaiē: dicentis. Auditū audietis et non
intelligētis: et videntes videbitis et nō videbitis.
Incrassatum est em cor ppli huius et auribus
grauiter audierūt: et oculos suos clauserunt ne
quideant oculis: et auribus audiat et corde in-
telligant: et cōuertant et sanē eos. Uestri autez
beati oculi qz vidēt: et aures vestre qz audiunt.
Amē q̄ppe dico vobis: qz multi ppbete et iusti
cupierūt videre q̄ videris et non viderūt: et au-
dire q̄ auditis et nō audierunt. Vos ergo audis-
te parabolā seminantis. Omnis q̄ audit p̄bū res-
gni et nō intelligit: venit malus et rapit qd semi-
natū est in corde eius. hic est q̄ secus viā semina-
tus est. Qui autē super petrosa seminat⁹ est: hic
est q̄ verbis audit: et cōtinuo cū gaudio accipit
illud. Nō bz autem in se radicē: s; est t̄p̄alis. Fa-
cta autem tribulatione et p̄secutiōe p̄p̄t d̄bum
cōtinuo scandalizat. Qui autē seminat⁹ ē in spi-
nis hic est q̄ verbum dei audit: et sollicitudo se-
culi istius et fallacia diuitiarum suffocat verbū
et sine fructu efficit. Qui vero in terrā bonam
seminat⁹ est hic est q̄ audit p̄bū et intelligit: fru-
ctum affert: et facit aliud qdē centesimum. aliud
aut seragesimū. aliud vero tricesimū. Aliam
pabolā p̄posuit illis dicēs. Sile factū ē regnū
celoz: hōi q̄ seminauit bonū semē in agro suo.
Luz autez dormirēt hoies: venit inimicus eius
et sup̄seminauit zizania in medio tritici: et abiit.
Luz aut creuisset herba et fructū fecisset: tūc appa-
ruerūt et zizania. Accedentes autez serui patris
familias: dixerūt ei. Dne nōne bonum semē se-
minasti in agro tuo? Uñ ergo habet zizania? Et
ait illis. Inimicus hō hoc fecit. Serui autē di-
xerunt ei. Vis: imus et colligim⁹ ea. Et ait. Nō.
Ne forte colligētes zizania eradicētis simul et
tritici. Sinite vtraq; crescere vsq; ad messes: et
in tpe messis dicā messorib⁹. Colligite p̄mus zi-
zania et alligate ea in fasciculos ad cōburēdnz:
tritici aut cōgregatē in horreum meum. Al-
iam pabolā p̄posuit eis: dicēs. Sile est regnū
celoz grano synapis. qd accipiens hō seminauit
in agro suo. qd mīmū qdē est oibus seminibus
Luz aut creuerit: maius est oibus olerib⁹: et fit
arbor: ita vt volucres celiveniāt et habitēt in ra-
mis eius. Alia pabolā locut⁹ est eis. Sile ē res-
gnū celoz fermento qd acceptū mulier absō-
dit in farine satis tribus: donec fermentatus ē
totum. Decoia locut⁹ est iesus in pabolis ad
turbas et sine pabolis nō loq̄bat eis vt imple-
ret qd dictum erat p̄ ppbetā: dicentem. Ap̄iā
in pabolis os meum: eructuabo absōdita a cō-
stitutiōe mundi. Tunc dimissis turbis venit in
domum et accesserunt ad eum discipuli eius: di-
centes. Ediffere nobis pabolā zizaniorū agri

Mar. viij. b
Lu. xi. b
Deut. xxxij. c
Lu. xi. d
Ione. ij. a
D
Ione. iij. b
Lu. xi. d
iij. Reg. r. a
ij. Para. it. a
Lu. xi. c
Mar. iij. d
Lu. viij. c
Mar. iij. a
Lu. viij. a
Lu. viij. a
Mar. iij. a
Lu. viij. a
E
Mar. iij. a
Lu. viij. a
E
Mar. iij. a
Lu. viij. a

Mar. iij. d
Lu. viij. a
Deut. xxxij. c
Lu. xi. d
Ione. ij. a
D
Ione. iij. b
Lu. xi. d
iij. Reg. r. a
ij. Para. it. a
Lu. xi. c
Mar. iij. d
Lu. viij. c
Mar. iij. a
Lu. viij. a
Lu. viij. a
E
Mar. iij. a
Lu. viij. a
E
Mar. iij. a
Lu. viij. a

Qui respondens ait. Qui seminat bonus semē est filius hominis. Ager autē est mundus. Bonū vero semen: hi sunt filij regni. Zizania autē filij sunt nequā. Inimicus autem qui seminavit ea est diabolus. Messis vero consummatio seculi est. Messores autem angeli sunt. Sicut ergo colliguntur zizania: et igni comburuntur: sic erit in consummatione seculi. Mittet filius hominis angelos suos et colligent de regno eius omnia scandala: et eos qui faciunt iniquitates et mittent eos in caminū ignis. Ibi erit fletus et stridor dentium. Tunc iusti fulgebūt sicut sol in regno patris eorum. Qui habet aures audiēdi: audiat. Simile est regnum celorum thesauro abscondito in agro: quem qui invenit homo abscondit: et pregandio i. l. vadit et vendit vni versa que habet et emit agrum illum. Iterum simile est regnum celorum homini negociatori: qui renti bonas margaritas. Inventa autem vna preciosa margarita: abiit et vendidit omnia que habuit: et emit eam. Iterum simile est regnum celorum sagene misse in mare et ex omni genere piscium cōgreganti. Quā cum impleta esset educentes et secus litus sedentes. elegerunt bonos in vasa: malos autē foras miserunt. Sic erit in cōsummatione seculi. Erībūt angeli et separabūt malos de medio iustorum: et mittēt eos in caminū ignis: ibi erit fletus et stridor dentium. Intellexistis hec omnia? Dicūt ei. Etiam. At illis. Ideo omnis scriba doctus in regno celorum similis est homini patri familias qui profert de thesauro suo noua et vetera. Et factū est cū cōsummasset iesus parabolā istas: transiit inde. Et veniens in patriam suā docebat eos in synagogis eorum: ita vt mirarent et dicerēt. Unde huic sapientia hec et virtutes? Nonne hic est fabri filius? Nonne mater eius dicitur maria: et fratres eius iacobus et ioseph et simon et iudas. et sorores eius nonne omnes apud nos sunt? Unde ergo huic omnia ista? Et scandalizabantur in eo. Iesus autē dixit eis. Nō est ppbeta sine honore nisi in patria sua et in domo sua. Et non fecit ibi virtutes multas propter incredulitatem illorum.

¶ De iohannis capite in disco: et quos panibus et duobus piscibus in quinque milia virorum. Iesus supra mare ambulat: et petrum mergentem apprehendit. et in terra genesar multos languores curat. Ca. XIII

In illo tempore audiuit herodes tetrarcha famam iesu: et ait pueris suis. Hic est iohannes baptista: ipse surrexerit a mortuis: et ideo virtutes operatur in eo. Herodes enim tenuit iohannem et alligavit eum: et posuit in carcerem propter herodiam uxorem fratris sui. Dicebat enim illi iohannes. Non licet tibi habere eam. Et volens illum occidere timuit populum. quia sicut prophetam eum habebant. Die autem natalis herodis: saltavit filia herodias in medio et placuit herodi. Unde cum iuramento polli-

citus est ei dare: quodcumque postulasset ab eo. At illa premonita a matre sua. da mihi inquit hic in disco caput iohannis baptiste. Et contristatus est rex. propter iuramentum autē et eos qui pariter recubebat. iussit dari. Misitque et decolavit iohannem in carcere. Et allatum est caput eius in disco. et datum est puelle. et illa attulit matri sue. Et accedentes discipuli eius tulerunt corpus eius et sepelierunt illud. et venientes nunciaverunt iesu. Quod cum audisset iesus secessit inde in naviculam. in locum desertum seorsum. Et cum audisset turbe secute sunt eum pedestres de civitatibus. Et exiens vidit turbam multam. et misertus est eis et curavit languidos eorum. Vespere autē facto accesserunt ad eum discipuli eius dicentes. Desertus est locus. et hora iam preterijt. dimitte turbas: ut euntes in castella emant sibi escas. Iesus autem dixit eis. Nō vobis necesse ire. date illis vos manducare. Responderunt ei. Non habemus hic nisi quinque panes et duos pisces. Qui ait eis. Asserte mihi illos huc. Et cum iussisset turbam discubere super fenum. acceptis quinque panibus et duobus piscibus. aspiciens in celum benedixit et fregit et dedit discipulis panes. discipuli autem turbis. Et manducaverunt omnes et saturati sunt. Et tulerunt reliquias duodecim cophinos fragmentorum plenos. Manducantium autē fuit numerus quinque milium virorum. exceptis mulieribus et parvulis. Et statim compulit discipulos ascendere in naviculas. et pcedere eum trans fretum donec dimitteret turbas. Et dimissa turba. ascendit in montem solus orare. Vespere autē facta solus erat ibi. Navicula autē in medio mari iactabatur fluctibus. Erat enim contrarius ventus. Quarta autē vigilia noctis. venit ad eos ambulans supra mare. Et videntes eum supra mare ambulantem. turbati sunt dicentes. quia fantasma est. Et pro timore clamaverunt. Statimque iesus locutus est eis dicens. Nō habete fiduciam. ego sum. nolite timere. Respondens autē petrus dixit. Domine si tu es. iube me ad te venire super aquas. At ipse ait. Veni. Et descendens petrus de navicula ambulabat super aquam ut veniret ad iesum. Videns vero ventum validum timuit. Et cum cepisset mergi. clamavit dicens. Domine saluum me fac. et continuo iesus extendens manum apprehendit eum. et ait illi. Modice fidei quare dubitasti? Et cum ascendisset in naviculam cessavit ventus. Qui autē in navicula erant. venerunt et adoraverunt eum dicentes. Vere filius dei es. Et cum transiret assent venerunt in terras genesar. et cum cognovissent: eorum viri loci illius. miserunt in universam regionem illam. et obtulerunt ei omnes male habentes. et rogabant eum ut vel fimbriam vestimenti eius tangerent. Et quicumque tetigerunt salvi facti sunt. ¶ De manibus lavandis. et de his que dore exeunt. quia conquinant. non que intrant in hominem filiam mulieris syropbenisse a demone curat. et secus mare galilee claudos cecos et mutos sanat. de septem panibus et paucis piscibus quattuor milia hominum satiauit. Ca. XV

spo. iij. d

f

b

1. iij. b
1. xv. c

Mar. vi. a
Luc. iij. d
Job. vi. e

Mar. vi. a
Luc. iij. d
Job. vi. f

Mar. vi. b
Luc. ix. d
Mar. vi. c
Luc. iij. d

Mar. vi. b
Luc. ix. d
Mar. vi. c
Luc. iij. d

Mar. i. b

Luc. ix. b
Job. vi. a

Mar. vi. e
Luc. ix. b
Joban. vi. a

Mar. vi. f

Luc. v. c
1. vi. b
Joban. ix. b

Mar. vi. g

Mar. vi. g
Luce. v. d

1. ij.

Mattheus

Mat. vii. b

Tunc accesserunt ad eum ab hierosolymis scribe et pharisei dicentes: Quare discipuli tui transgrediuntur traditiones seniorum? Non enim lauant manus suas cum panem manducant. Ipse autem respondens ait illis. Quare et vos transgredimini mandatum dei propter traditionem vestram? Nam deus dicit: Honorifica patrem et matrem. et qui maledixerit patri vel matri: morte moriatur. Vos autem dicitis: qui cum quis dixerit patri vel matri: immo quodcumque est ex me tibi proderit et non honorificabit patrem suum aut matrem suam: et irritum fecistis mandatum dei propter traditionem vestram: Hypocrite: bene propheta ait de vobis esaias dicens: Populus hic labijs me honorat cor autem eorum longe est a me. Sine causa autem colunt me: docentes doctrinas et mandata hominum. Et convocatis ad se turbis: dixit eis. Audite et intelligite. Non quod intrat in os coinquinat hominem. sed quod procedit ex ore hoc coinquinat hominem. Tunc accedentes discipuli eius dixerunt ei. Scis quia pharisei auditore verbo hoc scandalizati sunt? At ille respondens ait. Omnis plantatio quam non plantavit pater meus celestis eradicabitur. Sinite illos ceci sunt: et ducuntur in foveam. Respondens autem petrus: dixit ei. Ediffere nobis parabolam istam. At ille dixit illi. Adhuc et vos sine intellectu estis. Non intelligitis: quia omne quod in os intrat in ventrem vadit et in secessum emittitur. Que autem procedunt de ore de corde exeunt: et ea coinquinant hominem. De corde enim exeunt cogitationes male: homicidia: adulteria: fornicationes: furta: falsa testimonia: blasphemie. Hec sunt que coinquinant hominem. Non lotis autem manibus manducare non coinquinat hominem. Et egressus inde iesus secessit in partes tyri et sydonis. Et ecce mulier chanaanica a finibus illis egressa: clamavit dicens ei. Misere mei domine fili david. filia mea male a demonio veratur. Qui non respondit ei verbum. Et accedentes discipuli eius rogabant eum dicens. Dimitte eam: quia clamat post nos. Ipse autem respondens ait. Non sum missus nisi ad oves que perierunt domus israel. At illa venit et adoravit eum: dicens. Domine adiuva me. Qui respondens ait illi. Non est bonum sumere panem filiorum et mittere canibus. At illa dixit. Etiam domine. Nam et catelli edunt de micis que cadunt de mensa domini: sed non. Tunc respondens iesus ait illi. Mulier magna est fides tua: fiat tibi sicut vis. Et sanata est filia eius et illa hora. Et cum transisset inde iesus: venit secus mare galilee: et ascendens in montem sedebat ibi. Et accesserunt ad eum turbe multe: blinde secum mutos: cecos: claudos: debiles et alios multos. et proiecerunt eos ad pedes eius: et curavit eos: ita ut turbe mirarentur videntes mutos loquentes: claudos ambulantes: cecos videntes. et magnificabant deum israel. Iesus autem convocatis discipulis suis: dixit illis. Misereo: turbe: quia triduo iam perseverant mecum: et non habent quod manducet. Et dimittere eos

Mat. vii. b

Mat. vii. b

Mat. vii. b

Mat. vii. b

Mat. vii. b

Mat. vii. b

Mat. vii. b

Mat. vii. b

Mat. vii. b

Mat. vii. b

Mat. vii. b

ieiunos nolo: ne deficient in via. Et dicit eis discipuli. Unde ergo nobis in deserto panes tantos ut saturemus turbam tantam? Et ait illis iesus. Quot habetis panes? At illi dixerunt. Septem. et paucos pisciculos. Et precepit turbe ut discernerent super terram. Et accipiens septem panes et pisces et gratias agens fregit et dedit discipulis: et discipuli dederunt populo: et comederunt omnes: et saturati sunt. Et quod superfuit de fragmentis tulerunt septem sportas plenas. Erant autem qui manducaverunt quattuor milia hominum: et tra parvulos et mulieres. Et dimissa turba ascendit in nausculam: et venit in fines magedan.

XVI De signo iohanne prophete: de fermento phariseorum: de episcopatu petri que increpat. ac dicit crucem suam tollere debere unumquemque qui velit dominum sequi. et dicit non visuros quosdam mortem donec videant filium hominis in regno venire.

Et accesserunt ad eum pharisei et saducei temptatores: et rogaverunt eum ut signum de celo ostenderet eis. At ille respondens ait illis. Facto vespere: dicitis. serenum erit. rubicundus est enim celum. Et mane: hodie tempestas: rutilat celum. Faciem ergo celi iudicare non potestis: signa autem temporum non potestis. Generatio mala et adultera signum querit et signum non dabitur ei nisi signum iohanne prophete. Et relicti illis abiit. Et cum venissent discipuli eius trans fretum: obliti sunt panes accipere. Qui dicit illis. Intuemini: et cavete a fermento phariseorum et saduceorum. At illi cogitabant inter se: dicens. Quia panes non accepimus. Sciens autem iesus: dixit. Quid cogitatis inter vos modice fidei: quia panes non habetis. Nondum intelligitis: neque recordamini quoniam panum et quoniam milium hominum: et quot copiosos sumpsistis? Neque septem panum et quattuor milia hominum et quot sportas sumpsistis? Quare non intelligitis: quia non de pane dixi vobis: cavete a fermento phariseorum et saduceorum. Tunc intellexerunt: quia non dixerat cavendum a fermento panum: sed a doctrina phariseorum et saduceorum. Venit autem iesus in partes cesarie philippi et interrogabat discipulos suos: dicens. Quem dicunt homines esse filium hominis? Ad illi dixerunt. Alii iohannem baptistam. alii autem helyam. alii vero hieremiam: aut unum ex prophetis. Dicit illis iesus. Vos autem quem me esse dicitis. Respondens simon petrus dicit. Tu es christus filius dei vivi. Respondens autem iesus dixit ei. Beatus es simon bariona: quia caro et sanguis non revelavit tibi: sed pater meus qui in celis est. Et ego dico tibi. quia tu es petrus et super hanc petram edificabo ecclesiam meam et porte inferi non prevalebunt adversus eam. Et tibi dabo claves regni celorum. Et quodcumque ligaveris super terram: erit ligatum et in celis. et quodcumque solveris super terram erit solutum et in celis. Tunc precepit discipulis suis ut nemini dicerent: quia ipse esset iesus christus. Et inde cepit iesus ostendere discipulis suis: quod oporteret eum ire hierosolymam. et multa pati a

Mat. vii. b

Mat. vii. b

Mat. vii. b

Mat. vii. b

Mat. vii. b

Mat. vii. b

Mat. vii. b

Mat. vii. b

Mat. vii. b

Mat. vii. b

Mat. vii. b

Mat. vii. b

Mat. vii. b

Mat. vii. b

Mat. vii. b

Mat. vii. b

Zu. xvij. b

Mar. it. e
Zu. it. c

Mar. it. e
Zu. it. f

Mar. it. f
Zu. xvij. a

Mar. it. f
s. v. e

Mar. it. g

Zu. tit. b
Zu. xv. a

Zu. xvij. a

tem vram. Amen quippe dico vobis. si habueritis fidem sicut granum synapis: dicetis monti huic: transfer hic: et transferet: et nihil impossibile erit vobis. Hoc autem genus non efficit: nisi per orationem et ieiunium. Et conversus ait eis in galilea: dixit illis iesus. Filius hominis tradendus est in manus hominum et occident eum: et tertia die resurget. Et tristatissimi vehementer: et convenissent capbarnaum: accesserunt qui didrachmam accipiebant ad petrum: et dixerunt ei. Magister vestrum non solvit didrachmam: ait etiam. Et cum intrasset in domum pervenit eum iesus dicens. Quid tibi videtur symon? Reges terre a quibus accipiunt tributum vel censum a filiis suis: an ab alienis? et ille dixit. Ab alienis. Dixit illi iesus. Ergo liberi sunt filii. Ut autem non scandalizemus eos vade ad mare: et mitte hamum. et eum piscem qui primus ascenderit tolle. Et aperto ore eius inveniens staterem: illum sumens. da eis pro me et te.

De humilitate pueri: de manu et pede et oculo erudendo. nec contemnendos pueros quorum angelos facie patris in celis semper videre testatur. Corruptio fratrum: quod indulgeri debeant alterutrum usque septuagies septies. de eo qui proferunt propter denarios centum suffocat.

Illa hora accesserunt discipuli ad iesum: dicens. Quis putas maior est in regno celorum? Et advocans iesus puulum statuit eum in medio eorum. et dixit. Amen dico vobis nisi pueri fueritis et efficiamini sicut puuli: non intrabitis in regnum celorum. Quicumque ergo humiliaverit se sicut puulus iste maior est in regno celorum. Et qui susceperit unum paruulum tale in nomine meo me suscepit. Qui autem scandalizaverit unum de pusillis istis qui in me credunt. expedit ei ut suspendatur mola asinaria in collo eius. et dimergatur in profundum maris. Ne in modo ab scandalis. Necessesse est enim ut veniant scandala. Verumtamen ve homini pro quem scandalizaverit. Si autem manus tua vel pes tuus scandalizat te. abscide eum et proice abs te. Bonum est tibi ad vitam ingredi debile vel claudum: quam duas manus vel duos pedes habentem mitti in ignem eternum. Et si oculus tuus scandalizat te: erue eum et proice abs te. Bonum tibi est unum oculum habentem in vitam intrare: quam duos oculos habentem mitti in gehennam ignis. Videte ne contemnatis unum ex his pusillis. Dico enim vobis. quia angelis eorum in celis semper vident faciem patris mei qui in celis est. Venit enim filius hominis salvare quod perierat. Quid vobis videtur. Si fuerint alicui centum oves et erraverit una ex eis: nonne relinquit nonagintanovem in montibus et vadit querere eam que erravit. et si contigerit ut inveniatur eam. Amen dico vobis: quia gaudet super eam magis quam super nonagintanovem que non erraverunt. Sic non est voluntas ante patrem vestrum qui in celis est: ut pereat unus de pusillis istis. Si autem peccaverit in te frater tuus vade et corripe eum inter te ipsum solum. Si te audierit: lucratus eris fratrem tuum. Si autem te non audierit. adhibe tecum adhuc

ik ij

senioribus et scribis et principibus sacerdotum: et occidi et tertia die resurget. Et assumens eum petrus cepit increpare illum dicens. Absit a te domine non erit tibi hoc. Qui conversus dixit petro. Uade post me satanas. scandalum es mihi. quia non sapiens ea que dei sunt: sed ea que hominum. Tunc iesus dixit discipulis suis. Si quis vult post me venire abneget semetipsum: et tollat crucem suam et sequatur me. Qui voluerit animam suam salvam facere: perdet eam. Qui enim autem perdidit animam suam propter me: inveniet eam. Quid enim prodest homini si universum mundum lucret: anime vero sue detrimentum patiat? Aut quam dabit commutationem pro anima sua? Filius enim hominis venturus est in gloria patris sui cum angelis suis: et tunc reddet unicuique secundum opera eius. Amen dico vobis. sunt quidam de his stantibus qui non gustabunt mortem. donec videant filium hominis venientem in regno suo.

In monte cum moyses et beliam apparet: et vox de celo ad eum: inde descendentes beliam tam fuisse et non esse susceptum manifestat. puerum lunaticum sanat: et de fide ut granum synapis docet. de staterem. de ore piscis.

Et post dies sex assumpsit iesus petrum et iacobum et iohannem fratrem eius: et duxit illos in montem excelsum secretum et transfiguratus est ante eos. Et respiciens facies eius sicut sol: vestimenta autem eius facta sunt alba sicut nix. Et ecce apparuerunt illis moyses et elias cum eo loquentes. Respondens autem ait petrus dixit ad iesum. Domine: bonum est nos hic esse: si vis faciamus hic tria tabernacula. tibi unum. moysi unum. et helie unum. Adhuc eo loquente ecce nubes lucida obstravit eos. Et ecce vox de nube: dicens. Hic est filius meus dilectus in quo mihi bene complacuit: ipsum audite. Et audientes discipuli ceciderunt in faciem suam: et timuerunt valde. Et accessit iesus et tetigit eos: dixitque eis. Surgite et nolite timere. Levantes autem oculos suos neminem viderunt nisi solum iesum. Et descendentes illis de monte precepit iesus: dicens. Nemi dixeritis visionem: donec filius hominis a mortuis resurgat. Et interrogaverunt eum discipuli: dicens. Quid ergo scribe dicunt quod beliam oporteat prope venire? At ille respondens: ait eis. Helias quidam venturus est et restituet omnia. Dico autem vobis. quia belias iam venit: et non cognoverunt eum sed fecerunt in eo quecumque voluerunt. Sic et filius hominis passurus est ab eis. Tunc intellexerunt discipuli quia de iohanne baptista dixisset eis. Et cum venisset ad turbam accessit ad eum homo genibus prostratus ante eum: dicens Domine miserere filio meo quia lunaticus est: et male patitur. Nam sepe cadit in ignem: et crebro in aquas. Et obtulit eum discipulis tuis: et non potuerunt curare eum. Respondens autem iesus ait. O generatio incredula et perversa: quisque ero vobiscum. Usque quando parvos? Afferte huc illum ad me. Et increpavit illum iesus: et exiit ab eo demonium: et curatus est puer et illa hora. Tunc accesserunt discipuli ad iesum secreto: et dixerunt. Quare nos non potuimus eicere illum? Dixit illis iesus. Propter incredulitatem vestram. Amen quippe dico vobis. si habueritis fidem sicut granum synapis: dicetis monti huic: transfer hic: et transferet: et nihil impossibile erit vobis. Hoc autem genus non efficit: nisi per orationem et ieiunium. Et conversus ait eis in galilea: dixit illis iesus. Filius hominis tradendus est in manus hominum et occident eum: et tertia die resurget. Et tristatissimi vehementer: et convenissent capbarnaum: accesserunt qui didrachmam accipiebant ad petrum: et dixerunt ei. Magister vestrum non solvit didrachmam: ait etiam. Et cum intrasset in domum pervenit eum iesus dicens. Quid tibi videtur symon? Reges terre a quibus accipiunt tributum vel censum a filiis suis: an ab alienis? et ille dixit. Ab alienis. Dixit illi iesus. Ergo liberi sunt filii. Ut autem non scandalizemus eos vade ad mare: et mitte hamum. et eum piscem qui primus ascenderit tolle. Et aperto ore eius inveniens staterem: illum sumens. da eis pro me et te.

Mar. xij. d
Zu. tit. c
s. r. d
Zu. xvij. g
Ro. ij.
Mar. it. a
Zu. it. d
Mar. it. a
Zu. it. d
Mar. it. b
Zu. it. c
Mar. it. c
Zu. it. c
Mar. it. c
Zu. it. c

ij. Cor. xii. a
E

Job. xx. e

Lu. xvii. a

D

Mar. xi. d
s. vi. b

Mar. i. a

Ben. i. d
Ben. ii. d
Eph. v. g
i. Cor. vi. d
Deu. xxiii. a
s. v. e
Mar. i. a
B

vnū vel duos vt in ore duoz vel triū testiū stet
omne verbū: q̄ si nō audierit eos: dic ecclie. Si
autē ecclesiam nō audierit: sicut et ethnicus
et publicanus. Amē dico vobis. q̄cūq; alligaueritis
super terrā. erūt ligata et in celo. et quecūq;
solueritis sup̄ terrā: erūt soluta et in celo. Itē
rū dico vobis: q̄ si duo ex vobis cōsenserint su-
per terrā de omni re quācūq; petierint fiet illis
a patre meo qui in celis est. Ubi enim sunt duo
vel tres cōgregati in noīe meo: ibi sum in me-
dio eoz. Tūc accedens petrus ad eū: dixit. Dñe
quotiens peccabit in me frat̄ me? et dimittā ei?
Usq; septies? Dicit illis iesus. Non dico tibi vsq;
septies: sed vsq; septuagiessepties. Nō assī-
milatū est regnū celoz hominū regi. qui voluit
rōem ponere cū seruis suis. Et cū cepisset rōem
ponere: oblat̄ est ei vnus qui debebat ei decem
milia talenta. Cū autē nō haberet vñ redderet
iussit eū dñs ei venūdari et vxorem ei et filios
os et omnia q̄ habebat et reddi. Procidens autē
seruus ille. orabat eū dicens. Patientiā habe in
me. et omnia reddā tibi. Misert̄ autē dñs serui
illi dimisit eū. et debitū dimisit ei. Egressus autē
seruus ille. inuenit vnū de cōseruis suis. qui de-
bebat ei cētū denarios. et tenēs. suffocabat eū
dicens. Redde ad̄ debes. Et procidens cōseru-
eius. rogabat eū dicens. Patientiā habe in me. et
omnia reddā tibi. Ille autē noluit. sed abiit et mi-
sit eū in carcerē donec redderet debitū. Uiden-
tes autē cōserui eius que fiebāt. cōtristati sunt
valde. et venerūt et narrauerūt dño suo. oīa que
facta fuerant. Tūc vocauit illū dñs suus et ait
illi. Serue nequā. oē debitū dimisi tibi qm̄ ro-
gasti me. Nōne ergo oportuit et te misereri cō-
serui tui. sicut et ego tui miserus sum. Et irat̄
dñs eius tradidit euz tortorib;. quoadusq; red-
deret vnūuersum debitū. Sic et pater me⁹ cele-
stis faciet vobis. si nō remiserit vnusquisq; fra-
tri suo de cordibus vestris.

C. L. S. Uxorem nō debere dimitti: et de eunu-
chis infandos nō esse arcendos a bñdictōe: di-
uitē difficile introire in regnū celoz: et cētuplū
recepturū q̄ omib; renunciat. **Cap. XIX**

E factū est cū cōsummasset iesus ser-
mones istos migravit a galilea et ve-
nit in fines iudee trans iordanē: et se-
cute sunt eum turbe multe: et curant
eos ibi. Et accesserūt ad eum pharisei tēptātes
eū: et dicētes. Si licet boī dimittere vxorē suam
quācūq; ex causa. Qui respondens: ait eis. Nō
legistis. q̄ q̄ fecit boīez ab initio masculū et fe-
minā fecit eos. Et dixit. Propter hoc dimittet
homo patrē et matrē: et adherēbit vxorī sue. et
erunt duo in carne vna. Itaq; iā non sunt duo
sed vna caro. Qd̄ ergo deus cōiungit. hō non se-
paret. Dicit illi. Quid ergo moyses mādauit
dari libellū repudiij et dimittere? Ait illis. Qm̄
moyses ad duriciā cordis vestri pmisit vobis di-
mittere vxores vestras: ab initio autē nō fuit sic

|| Dico autē vobis: q̄ quicūq; dimiserit vxorē suā
nisi ob fornicationē: et aliam duxerit: mechaf.
Et q̄ dimissam duxerit: mechaf. Dicunt ei discipuli
pulli eius. Si ita est causa boīs cum vxore: non
etpedit nubere. Qui dicit illis. Non omnis cap-
uit verbū istud: sed quibus datū. Sunt enim er-
nuchi qui de matris vtero sic nati sunt. et sunt
eunuchi qui facti sunt ab hoīb; et sunt eunū-
chi qui seipsos castrauerunt ppter regnū cel-
loz. Qui potest capere: capiat. Tūc oblati sunt
ei paruuli. vt manus eis imponeret et oraret.
Discipuli autē increpabant eos. Iesus vero ait
eis. Sinite paruulos et nolite eos prohibere ad
me venire. talitū est enim regnū celoz. Et cū im-
posuisset eis manus abiit inde. Et ecce vnus ac-
cedens: ait illi. Magister bone: qd̄ boni factas
vt habeā vitā eternā? Qui dicit ei. Quid me in-
terroges de bono. Unus est bonus de⁹. Si autē
vis ad vitā ingredi: serua mandata. Dicit illi
Que? Iesus autem dicit. Non homicidiū faci-
es. non adulterabis. Nō facies furtū. nō falsus
testimoniū dices. Honora patrē tuum et matrē
diligēs primum tuū sicut teipsum. Dicit illi ado-
lescēs. Omnia hec custodisti a iuuetute mea. qd̄
aduc mibi deest? Ait illi iesus. Si vis pfectus
esse: vade et vende omnia que habes et da pau-
peribus: et habebis thesaurū in celo: et veni se-
quere me. Cum audisset autē adolescens verbū
abiit tristis. Erat enim habens multas possessio-
nes. Iesus autē dicit discipulis suis. Amē dico
vobis. q̄ diues difficile intrabit in regnū ce-
loz. Et iterū dico vobis. Facilius est camel-
lum per foramē acus transire: q̄ diuitē intrare
in regnū celoz. Auditis autē his discipuli. mi-
rabant̄ valde: dicentes. Quis ergo poterit sal-
uus esse? Aspiciens autē iesus dixit illis. Apud
homines hoc impossibile est: apud deū autem
omnia possibilis sunt. Tunc respondens petr-
dixit ei. Ecce nos reliquimus omnia et secuti
sumus te. Quid ergo erit nobis? Iesus autem
dicit illis. Amen dico vobis. q̄ vos q̄ secuti estis
me in regeneratione cum sederit filius homis
in sede maiestatis sue. sedebitis et vos super se-
des duodecim iudicantes duodecim tribus is-
rael. Et omnis qui reliquerit domum vel frēs
aut sorores: aut patrē aut matrē aut vxorem
aut filios aut agros propter nomen meum: cē-
tuplum accipiet: et vitā eternam possidebit.
Multi autem erunt primi: nouissimi: et nouis-
simi primi.

C. L. S. Primos nouissimos fieri: parabola op-
erarioz in vineam conductoruz. de filiis ze-
bedei: et de primis accubitis cene. de duob; ce-
cis secus viā sedentibus. **Cap. XX**

Simile est regnū celoz boī patrifamī-
lias: q̄ exiit primo mane cōducere opa-
rios in vineā suā. Cōuentione autē fa-
cta cum operariis et denario diurno.
misit eos in vineam suam. Et egressus circa bo-

qm̄ abū dabit iniquitas: refrigescet charitas ml̄
 torum. Qui aut̄ pseuerauerit vsq; in finem: b̄
 saluus erit. Et p̄dicabit hoc euangeliz regni
 in vniuerso orbe in testimonium oibus gētib; et tūc
 veniet p̄summatio. Cum ergo videritis abomiatio-
 nē desolationis q̄ dicta est a dante
 le p̄beta stantē in loco sancto, q̄ legit̄ intelli-
 gat. Tūc q̄ in iudea sūt fugiant ad mōtes, et q̄
 in tecto nō descēdat tollere aliqd̄ de domo sua
 et q̄ in agro nō reuertat̄ tollere tunicam suam
 ¶ Ue aut̄ p̄gnantibus et nutrientib; in illis die-
 bus. Orate aut̄ vt non fiat fuga v̄ra in hyeme
 vel sabbato. Er̄it em̄ tunc tribulatio magna: q̄
 lis nō fuit ab initio mūdi vsq; modo: neq; fiet
 ¶ Et nisi breuitati fuissent dies illi: nō fieret sal-
 ua om̄is caro: sed p̄pter electos breuiabuntur
 dies illi. Tūc si q̄s vobis dixerit, ecce h̄ est ch̄s-
 tus aut̄ illic: nolite credere. Surgēt em̄ pseu-
 do ch̄risti et pseudo p̄betae: et dabūt signa ma-
 gna et p̄digia, ita vt in errorem inducant̄ si fie-
 ri pōt̄ etiam electi. Ecce p̄dixi vobis. Si q̄ di-
 xerint vob; ecce in deserto est, nolite exire, ec-
 ce impenetrabilis: nolite credere. Sicut enim
 fulgur exiit ab oriente et paret vsq; in occiden-
 tem, ita erit et aduētus filij hoīs. Ubicūq; fue-
 rit corpus: illuc p̄gregabunt̄ et aq̄le. Statim au-
 tem post tribulationē dier̄ illor̄ sol obscurabi-
 tur: et luna nō dabit lumē suum. et stelle cadēt
 de celo: et p̄tutes celoz̄ p̄mouebunt̄ et tunc pas-
 rebit signū filij hoīs in celo. Et tūc plangent
 om̄s tribus terre et videbūt filium hoīs veniens-
 tem in nubib; celi cū virtute multa et maiesta-
 te. Et mittet angelos suos cū tuba et voce ma-
 gna: et p̄gregabunt electos eius a q̄ttuor ven-
 tis a summis celoz̄ vsq; ad terminos eoz̄. Ab
 arbore aut̄ ficis discite parabolā: cū iam ramus
 eius tener fuerit et folia nata: scitis q; prope
 est estas. Ita et vos cū videritis hec oia scito-
 te q; p̄pe est in ianuis. Amen dico vobis: q; n̄
 preteribit generatio hec donec oia fiant. Celi
 et terra trāsbunt: v̄ba aut̄ mea nō p̄teribunt.
 De die aut̄ illa et hora nemo scit: neq; angeli ce-
 lozum nisi solus pater. Sicut aut̄ in dieb; noe
 ita erit: et aduētus filij hoīs. Sicut em̄ erāt in
 diebus ante diluuiū comedentes et bibentes
 nubentes et nuptim tradentes. vsq; ad eū diē
 quo intrauit noe in arcam: et nō cognouerunt
 donec venit diluuiū et tulit om̄s, ita erit et ad-
 uent; filij hoīs. Tunc duo erunt in agro: vnus
 assumef; et vn; relinquet. Due molētes in mo-
 la vna assumef; et vna relinq̄tur. Duo in lecto,
 vnus assumef; et vn; relinquet. Vigilate ergo
 q; nescitis q̄ hora dñs vester ventur; sit. Illud
 aut̄ scitote qm̄ si sciret paterfamilias qua hora
 fur venturus esset: vigilaret vtiq; et nō sineret
 p̄fodi domū suam. Ideo et vos estote parati:
 q; qua nescitis hora filius hominis ventur; est
 ¶ Quis putas est fidelis seruus et prudēs quez
 cōstituit dñs supra familiā suam, vt det illis ci-
 bum in tpe. Beatus ille seruus quē cū venerit
 dñs eius inuenerit sic facientē. Amen dico vob

qm̄ super oia bona sua constituet eū. Si autēz
 dixerit malus p̄nus ille in corde suo: moras fa-
 cit dñs meus venire, et ceperit p̄cutere cōser-
 uos suos, māducat aut̄ et bibat cū ebriosis ve-
 niet dñs serui illius in die qua nō sperat, et bo-
 ra qua ignorat: et diuidet eum partēq; et p̄o-
 net cum hypocritis. Illic erit fletus et stridor
 dor̄ dentium.

¶ L. S. De decem virginibus: de talentis: de
 ouibus a dextis et bedis a sinistris: de operib;
 eorum.

Ca. XXV

Tunc simile erit regnū celoz̄ decem
 virginibus: q̄ accipientes lampades
 suas exierūt obuiā sp̄so et sp̄se.
 Quinq; aut̄ ex eis erāt fatue: et q̄n-
 q; prudentes. Sed quinq; fatue acceptis lam-
 padibus nō sumpserunt oleū secum. Prudentes
 vero acceperunt oleū in vasis suis cū lāpadib;
 ¶ Hora aut̄ faciente sp̄so: dormitauerūt oēs
 et dormierunt. Media aut̄ nocte clamor factus
 est: ecce sp̄sus venit, exite obuiam ei. Tūc sur-
 rerunt om̄s virgines ille: et ornauerūt lāpas-
 des suas. Fatue aut̄ sapientib; dixerūt, Date
 nobis de oleo v̄ro: q; lampades n̄re extinguun-
 tur. R̄sponderunt prudentes: dicētes, Ne forte non
 sufficiat nobis et vob; ite potius ad vendentes
 et emite vobis. Dum autēz irent emere: venit
 sponsus et q̄ parate erant intrauerūt cum eo
 ad nuptias: et clausa est ianua. Nouissimē vero
 veniūt et reliq; virgines: dicētes, Dñe dñe ape-
 ri nobis. At ille r̄spondens ait, Amen dico vobis
 nescio vos. Vigilate itaq; q; nescitis diē neq;
 horam. Sicut em̄ hō p̄gre p̄fiscicens vocauit
 suos suos: et tradidit illis bona sua. Et vni de-
 dit q̄nq; talenta, alij aut̄ duo alij vero vñū. vñi
 cuiq; s̄m p̄p̄tam virtutē: et p̄fectus est statim.
 Abiit aut̄ q̄ q̄nq; talenta acceperat: et opatus est
 in eis: et lucratus est alia q̄nq;. Similiter qui
 duo acceperat: lucratus est alia duo. Qui aut̄ vñū
 acceperat, absens fodit in terrā: et abscondit pecu-
 niam dñi sui. Post multū vero t̄pis venit dñs
 suoz̄ illor̄: et posuit rōnem cū eis. Et accedens
 q̄ quinq; talenta acceperat: obtulit alia q̄nq; ta-
 lenta: dicēs, Dñe q̄nq; talenta tradidisti mihi
 ecce alia q̄nq; sup̄lucratus sum. At illi dñs ei;
 Euge serue bone et fidelis: q; sup̄ pauca fuis-
 ti fidelis, sup̄ multa te constituam intra in gau-
 dium dñi tui. Accessit autēz et qui duo talen-
 ta acceperat: et ait, Dñe duo talenta tradidisti
 mihi: ecce alia duo lucratus sum. At illi domi-
 nus ei; Euge serue bone et fidelis, q; sup̄ pau-
 ca fuis- ti fidelis: super multa te p̄stituam, intra
 in gaudium dñi tui. Accedens aut̄ et q̄ vñū
 talentum acceperat: ait, Dñe scio q; homo du-
 rus es: metis vbi nō seminasti: et congregas
 vbi nō sparsisti: et timens abi; et abscondi talen-
 tum tuū in terra. Ecce babes quod tuū est. R̄s-
 pondens autēz dñs eius dixit ei, Serue male et
 piger: sciebas quia meto vbi non semino: et cō-
 grego vbi non sparsi. Oportuit ergo te cōmit-
 tere pecuniam meam numularijs: et veniens

S. r. c
 Mar. xij. b
 Roma. r. c
 Act. ij. b
 Mar. xij. b
 Dan. xij. g
 Mar. xij. b
 Luc. xxi. d
 Mar. xij. b
 Lu. xvij. g
 Mar. xij. b
 Lu. xxi. e
 Mar. xij. c
 Mar. xxi. a
 Luc. xvij. e
 Mat. xij. c. g
 Lu. xvij. e
 Lu. xvij. c
 Lu. xvij. g
 Job. ij. c
 Mar. xij. c
 Lu. xxi. e
 Mar. xij. d
 Mar. xij. c
 Lu. xij. f
 Mar. xij. b
 Lu. xxi. f
 Lu. xvij. f
 B. vi. b
 Lu. xvij. g
 Mar. xij. d
 Luc. xij. e
 Lu. xvij. e
 Lu. xvij. e
 Apoc. vi. d

Mar. xij. b
 Mar. xij. c
 Lu. xvij. e
 Mar. xij. d
 Mar. xij. f
 Mar. xij. g
 Mar. xij. h
 Mar. xij. i
 Mar. xij. j
 Mar. xij. k
 Mar. xij. l
 Mar. xij. m
 Mar. xij. n
 Mar. xij. o
 Mar. xij. p
 Mar. xij. q
 Mar. xij. r
 Mar. xij. s
 Mar. xij. t
 Mar. xij. u
 Mar. xij. v
 Mar. xij. w
 Mar. xij. x
 Mar. xij. y
 Mar. xij. z

Lu. xii. b
Mat. xii. c
Lu. xii. e

ego recepissim vtiq; qd meū est cū vsura. Tol
lite itaq; ab eo talentū: et date ei q̄ habet decē
talenta. Omī em̄ habenti dabit̄ et abūdabit. ei
aut̄ q̄ nō habet. et qd̄ videt̄ habere auferet̄ ab
eo. Et inutile seruū eijcite in tenebras exterio
res illis erit fletus et stridor dentium. Cū aut̄ ve
nerit filius hominis in maiestate sua. et omīs an
geli cū eo. tunc sedebit sup̄ sedē maiestatis sue
et cōgragabūtur ante eū omīs gentes et separa
bit eos ab inuicē: sicut pastor segregat oues ab
bedis. Et statuet oues q̄dem a dextris. bedos
aut̄ a sinistris. Tūc dicet rex his q̄ a dextris ei
erūt. Venite bñdicti patris mei possidete pa
raturū vobis regnū a cōstitutione mūdi. Esu
riui ei et dedistis mibi māducare. Sitiui et de
distis mibi bibere. Hospes eram et collegistis
me. Nudus. et operuistis me. Infirmus. et visita
stis me. In carcere erā et venistis ad me. Tūc
respondebunt ei iusti dicentes. Dñe qñ te vidi
mus esurientem et pauimus. sitientē et dedim⁹
tibi potum. Quādo autē te vidim⁹ hospitem et
collegimus te. aut nudū et cooperuim⁹ te. aut
quādo te vidim⁹ infirmū: aut in carcere et veni
mus ad te. Et respondens rex dicet illis. Amē
dico vobis q̄ dñi fecistis vni de his fratrib⁹ me
is minimis: mibi fecistis. Tunc dicet et his q̄ a
sinistris erūt. Discedite a me maledicti i ignē
eternū: qui paratus ē diabolo et angelis eius.
Esuriui em̄ et nō dedistis mibi māducare. Si
tiui et nō dedistis mibi potū. Hospes erā et nō
collegistis me. Nudus. et nō operuistis me. In
firmus et in carcere. et nō visitastis me. Tunc
respondebūt: et ipsi dicentes. Dñe qñ te vidi
mus esurientem: aut sitientem: aut hospitem:
aut nudus: aut infirmū: aut in carcere et nō mi
nistrauimus tibi. Tūc respondebit illis: dicēs.
Amen dico vobis q̄ dñi nō fecistis vni de mio
ribus his: nec mibi fecistis. Et ibunt hi in sup
plicium eternū. iusti aut̄ in vitā eternam.

Lu. vii. d
Lu. xii. f

Job. v. c

Mat. xii. a
Lu. xii. a
Job. x. g

Mat. xii. a

C. S. De iudeorū cōsilio. de cōprehēdendo ie
sum. de muliere q̄ vnguento pfudit̄ iesum. iu
das p̄miū petit vt tradat iesum. cenans de iu
da traditore suo ad discipulos loq̄tur. oblatio
eius. petro dicit q̄ ter abnegaturus euz esset.
Orationes iesu ad patrē. iudas iesum in oscu
lo tradit. et petrus auriculā seruo abscidit. Ie
sus falsis testibus condemnatur et illud̄itur pe
trus tertio abnegat et lachrymatur. **XXXVI**

E factum est cū consummasset iesus
sermōnes hos oēs dixit discipulis su
is. Scitis qz post bidnū pascha fiet. et
fili⁹ hoīs tradet̄ vt crucifigat̄. Tūc cō
gregati sunt p̄ncipes sacerdotū et seniores po
puli in atriu p̄ncipis sacerdotū: q̄ dicebat cay
phas et cōsiliū fecerūt vt iesum dolo tenerēt
et occiderēt. Dicebāt aut̄. Non in die festo. Ne
forte tumultus fieret in populo. Cū autē iesus
esset in bethania in domo symonis leprosi: ac
cessit ad eū mulier bñs alabastrū vnguenti p̄
ciōi. et effudit sup̄ caput ipsius recubentis. U

identes aut̄ discipuli indignati sunt dicentes.
Ut quid p̄ditio hec? Potuit em̄ istud venūdari
multo et dari paupibus. Sciens aut̄ iesus ait
illis. Quid molesti estis huic mulieri? Op̄ em̄
bonū opata est in me. Nam semp paupes ha
betis vobiscum: me aut̄ nō semper habebitis.
Mittens em̄ hec vnguentū hoc in corpus meuz
ad sepeliendū me fecit. Amen dico vobis: vbi
cumq; p̄dicatum fuerit hoc euangeliz in toto
mūdo: dicetur q̄ hec fecit in memoriā eius.
Tunc abiit vn⁹ de duodecim q̄ dicebat iudas
scarioth ad p̄ncipes sacerdotū: et ait illis. Quid
vultis mibi dare et ego vobis eū tradam? At il
li cōstituerūt ei triginta argēteos. Et erinde q̄
rebat opportunitates vt eum traderet. Prima
aut̄ die azymoz accesserunt discipuli ad iesum
dicētes. Vbi vis parem⁹ tibi comedere pascha
At iesus dixit. Ire in ciuitatē ad quēdam: et di
cite ei. Magister dicit. tēpus meū prope est. a
pud te facio pascha cum discipulis meis. Et fece
runt discipuli sicut cōstituit illis iesus: et para
uerunt pascha. Vespe autē facto discūbebat cū
duodecim discipulis suis. Et edentib⁹ illis di
xit. Amen dico vobis. qz vn⁹ vestrū me traditu
rus est. Et tristati valde ceperūt singuli dice
re. Nunqd̄ ego sum dñe. At ipse respondēs ait
Qui intingit mecū manus in paraside: hic me
tradet. Filius quidē hominis vadit sicut scriptū
est de illo. Ne autē homi illi p̄ quem filius ho
minis tradetur. Bonū erat ei: si natus non fuisset
homo ille. Respondens aut̄ iudas q̄ tradidit
eū dixit. Nunqd̄ ego sum rabbi. At illi. Tu
dixisti. Enantib⁹ aut̄ eis: accepit iesus panes
et bñdixit ac fregit: deditq; discipulis suis: et
ait. accipite et comedite: hoc est corpus meum.
Et accipiens calicē gratias egit. et dedit illis
dicēs. Bibite ex hoc oēs. Hic est enim sanguis
meus noui testamenti: qui p̄ multis effundet̄
in remissionē pctōrum. Dico autē vobis: nō hi
bam amodo de hoc genimine vtr̄ vsq; in diē
illuz cū illud bibā vobiscū nouū i regno patris
mei. Et hymno dicto exierunt in montem oli
ueti. Tunc dicit illis iesus. Omēs vos scanda
lum patiemini in me in ista nocte. Scriptum
est em̄. Percutiam pastorem: et disp̄gent oues
gregis. Postq̄ autē resurrexero p̄cedā vos in
galileā. Respondens aut̄ petrus ait illi. Et si oēs
scandalizati fuerit in te: ego nūq̄ scandalizabo.
At illi iesus. Amen dico tibi: qz in hac nocte an
q̄ gallus cantet: ter me negabis. At illi petr⁹
Et si oportuerit me mori tecū: nō te negabo.
Similiter et oēs discipuli dixerunt. Tūc venit
iesus cū illis in villam q̄ dicit getsemani. Et
dixit discipulis suis. Sedete hic donec vadam
illuc et orem. Et assumpto petro et duobus filiis
zebedei cepit tristari et mestus esse. Tunc ait
illis. Tristis est aia mea vsq; ad mortē. Sustis
nete hic et vigilate mecū. Et p̄gressus pusillus
p̄cidit in faciē suā orans et dicens. Pater mi si
possibile est trāseat a me calix iste. Verūt̄ nō
sicut ego volo: sed sicut tu. Et venit ad discipu

Mat. xlii. a
Job. xii. b

Mat. xlii. a

Mat. xlii. a
Lu. xii. e

Mat. xlii. b
Job. xii. c

Mat. xlii. b
Lu. xii. c

Job. xii. c

Mat. xlii. c
Lu. xii. c

Mat. xlii. c
Lu. xii. b

Job. vi. c
Mat. xlii. c

Lu. xii. b
I. Cor. xi. e

Mat. xlii. c

Mat. xlii. c
Job. xvii. a

Mat. xlii. c
Zach. xii. c

Mat. xlii. c
Job. x. f

Mat. xlii. c
Lu. xii. e

Mat. xlii. d
Mat. xlii. d

Lu. xii. d
Job. xvii. a

Mat. xlii. d

Mat. xlii. d
Job. xii. d

Mat. xlii. d
Lu. xii. d

Mat. xlii. d
Lu. xii. e

sus. Sciebat enim quod per invidiam tradidissent eum
 Sedente autem illo per tribunal: misit ad eum viros
 eius: dicens. Nihil tibi et iusto illi. Multa enim
 passa sum hodie pro visum propter eum. Principes
 autem sacerdotum et seniores persuaserunt populis ut
 peterent barrabam. Iesum vero perderent. et fides
 autem preses: ait illis. Quae vultis vobis de duobus
 dimitti? At illi dixerunt. Barrabam. Dicit illis pyla-
 tus. Quid igitur faciam de iesu qui dicitur christus?
 Dicit omnes. Crucifigat. Ait illis preses. Quid enim
 mali fecit? At illi magis clamabant: dicentes.
 Crucifigat. Videns autem pylatus quod nihil proficeret
 sed magis tumultus fieret accepta aqua lauit ma-
 nus coram populo: dicens. Innocens ego sum a san-
 guine huius iusti. vos videritis. Et respondens vnus
 versus popule: dicit. Sanguis eius super nos et super
 filios nostros. Tunc dimisit illis barrabam. Iesus
 autem flagellatus tradidit eis ut crucifigeretur. Tunc
 milites pharisaei suscipientes iesum in praetorio: con-
 gregauerunt ad eum vniuersam cohortem et eruen-
 tes eum chlamidem cocineam circumdederunt ei. Et
 plectentes coronam de spinis posuerunt super caput
 eius: et arundinem in dextera eius: et genua flexo
 ante eum. Illudiebant ei dicentes. Ave rex iudeo-
 rum. Et erpuentes in eum: acceperunt arundinem
 et percutiebant caput eius. Et postquam illuserunt ei
 eruerunt eum chlamidem et induerunt eum vestimen-
 tis eius: et duxerunt eum ut crucifigerent. Ere-
 untes autem inueniunt boiensem cyrenensem nomine
 simonem: hunc angariauerunt ut tolleret crucem
 eius. Et venerunt in locum qui dicitur golgotha: quod
 est caluarie locus. Et dederunt ei vinum bibere
 cum felle mixtum. Et cum gustasset: noluit bibere.
 Postquam autem crucifixerunt eum diuiserunt vestimen-
 ta eius sorte mittentes. ut impleret quod dictum
 est per prophetam dicentem. Diuiserunt sibi vestimenta
 mea: et super vestem meam miserunt sortem. Et seden-
 tes seruabant eum. Et imposuerunt super caput
 eius cam ipsius scriptam. hic iesus rex iudeorum
 Tunc crucifixi sunt cum eo duo latrones. vnus
 a dextris et vnus a sinistris. Praetereuntes autem
 blasphemabant eum mouentes capita sua et dicen-
 tes. Quis qui destruis templum dei: et in triduo illud
 reedificas? Galua temetipsum: si filius dei es de-
 scende de cruce. Sicut et principes sacerdotum
 illudentes cum scribis et senioribus dicebant. Alios
 saluos fecit. seipsum non potest saluum facere. Si rex
 israel est descendat nunc de cruce et credimus ei
 Respondit in deo: liberet nunc eum si vult. Dicit enim
 quod filius dei sum. Ad ipsum autem et latrones qui
 crucifixi erant cum eo improperabant ei. A sexta au-
 tem hora tenebrae factae sunt super vniuersam ter-
 ram usque ad horam nonam. Et circa horam no-
 nam clamauit iesus voce magna: dicens. Bely
 bely. lamazabatani. Hoc est. Deus meus: deus
 meus: ut quid dereliquisti me? Quidam autem illic
 stantes. et audientes dicebant. Heliham vocat
 iste. Et continuo currens vnus ex eis acceptas
 spongiam impleuit aceto: et imposuit barundi-
 ni et dabat ei bibere. Alteri vero dicebant. Si-
 ne: videamus an veniat belias liberans eum.

Iesus autem iterum clamans voce magna emisit
 spiritum. Et ecce velum templi scissum est in du-
 as partes: a summo usque deorsum. Et terra mota
 est: et petre scisse sunt: et monumenta aperta sunt:
 et multa corpora sanctorum qui dormierant surre-
 xerunt. Et exiit de monumentis post resurre-
 ctionem eius venerunt in sanctam civitatem: et appa-
 ruerunt multis. Centurio autem et qui cum eo erant cus-
 todientes iesum. viso terre motu et his quae fiebant
 timuerunt valde dicentes. Vere filius dei erat
 iste. Erant autem ibi mulieres multae a longe quae se-
 cute erant iesum a galilea ministrantes ei. inter
 quas erat maria magdalene et maria iacobi: et
 ioseph mater: et mater filiorum zebedae. Cum autem
 sero factum esset venit quidam homo dices ab ari-
 mathia nomine ioseph: qui et ipse discipulus erat
 iesu. Hic accessit ad pylatum: et petiit corpus iesu.
 Tunc pylatus iussit reddi corpus. Et accepit
 to corpore ioseph inuoluit illud in sindone munda
 et posuit illud in monumento suo nouo: quod etiam
 derat in petra. Et aduoluit saxum magnum ad bos-
 tum monumenti: et abiit. Erat autem ibi maria mag-
 dalene: et altera maria sedentes contra sepulcrum.
 Altera autem die quae est post parasceuen: conuenit
 principes sacerdotum et pharisaei ad pylatum dicen-
 tes. Domine recordati sumus: quod seductor ille dixit
 adhuc viuens post tres dies resurgam. Iube ergo
 custodiri sepulcrum usque in diem tertium: ne forte
 veniant discipuli eius et furetur eum. et dicant plebi. si-
 rrexit a mortuis. et erit nouissimum error peior pro-
 ore. Ait illis pylatus. Hecis custodiam: ite custo-
 dire sicut scitis. Illi autem abeuntes: munerunt se-
 pulcrum signantes lapidem cum custodibus.

C. L. S. Resurrectio domini: et qualiter apparuit
 post hoc de pecunia data custodibus: et mandatus
 de baptisinate.

Capitulum. XXVIII

Uespere autem sabbati quae lucebat in pri-
 ma sabbati: venit maria magdalene
 et altera maria videre sepulcrum. Et
 terremotus factus est magnus. An-
 gelus enim domini descendit de celo: et accedens re-
 uoluit lapidem: et sedebat super eum. Erat autem aspec-
 tus eius sicut fulgor et vestimentum eius sicut nix
 Pre timore autem eius exterriti sunt custodes: et
 facti sunt velut mortui. Respondens autem angelus
 dixit mulieribus. Nolite timere vos. Scio enim
 quod iesum qui crucifixus est quaeritis. Non est hic. Surrexit
 enim sicut dixit. Venite et videte locum ubi positus
 erat dominus. Et cito euntes dicite discipulis eius quia
 quod surrexit et ecce praecedet vos in galileam. Ibi enim
 videbitis. ecce praedixi vobis. Et exierunt cito de
 monumento cum timore et gaudio magno curren-
 tes nunciare discipulis eius. et ecce iesus occurrit
 illis dicens. Auete. Ille autem accesserunt et tenuerunt
 pedes eius et adorauerunt eum. Tunc ait illis
 iesus. Nolite timere. Ite nunciate fratribus meis
 ut eant in galileam. ibi me videbunt. Quae cum
 abissent. ecce quidam de custodibus venerunt in ci-
 uitatem et nunciauerunt principibus sacerdotum
 omnia quae facta fuerant. Et congregati cum senioribus
 consilio accepto pecuniam copiosam dederunt militibus.

Mar. xv. d
 Luc. xxiii. f
 Apca. vi. c

Mar. xv. d
 Luc. xxiii. g
 Mar. xv. d

B
 Mar. xv. d
 Luc. xxiii. g
 Job. xix. g

Mar. xv. d
 Luc. xxiii. g
 Job. xix. g

Mar. xv. d

A
 Mar. xvi. a
 Luc. xxiii. a
 Jo. xi. a

Mar. xvi. b
 Luc. xx. a

B
 Mar. xvi. b
 Luc. xxiii. b

L

bus dicentes. Discite quia discipuli eius nocte venerunt: et furati sunt eum nobis dormientibus. Et si hoc auditum fuerit a perfide: nos suadebimus eis: et securos vos faciemus. At illi accepta pecunia fecerunt sicut erant edocti. Et divulgatum est verbum istud apud iudeos usque in hodiernum diem. Undecim autem discipuli abierunt in galileam in montem ubi constituerat illis iesus. Et videntes eum adoraverunt. quidam autem dubitaverunt. Et accessit iesus: locutus est eis dicens. Data est michi omnis potestas in celo et in terra. Euntes ergo docete omnes gentes baptizantes eos in nomine patris et filii et spiritus sancti. docetes eos servare omnia quecumque mandavi vobis. Et ecce ego vobiscum sum omnibus diebus usque ad consummationem seculi.

Explicit euangelium secundum Mattheum. Incipit prologus sancti hieronimi in euangelium secundum Marcum.

Marcus euangelista dei electus et petri in baptismo filius atque in divinitate discipulus. sacerdotius in israel agens secundum carnem levita. ad fidem christi conversus: euangelium in italia scripsit. ostendens in eo quid et generi suo deberet et christo. Nam initium principii in voce prophetice exclamationis instituens ordinem levitice electionis ostendit: ut predicans predestinatum iohannem filium zacharie in voce angeli annunciantis emissum. non solum verbis carne factum sed et corpus domini in omnia per orbem divine vocis aiatum in initio euangelice predicationis ostenderet: ut qui hec legens sciret cui initium carnis in domino: et iesu advenientis habitaculum caro deberet agnoscere. atque in se verbum vocis quod in personarum prodiderat inveniret. Denique cum perfecti euangelii operis intrans et a baptismo domini predicare deum inchoans: non laboravit natiuitatem canis quam in portibus viderat dicere. sed totum exprimens expositionem deserti. iesum numerum. temptationem diaboli. congregationem bestiarum et misterium protulit angelorum: et instituens nos ad intelligendum singula in brevis compingens: ne auctoritatem facte rei demeret: et proficiendi operis plenitudinem non negaret. Denique amputasse sibi post fidem pollicem dixit: ut sacerdotio reprobis habere: sed tamen sentiens fidei predestinata potuit electio. ut nec sic in ope verbi prodideret quod prius meruerat in genere. Nam alexandrie episcopus fuit. cuius per singula operis fuit scire et euangelium in se dicta disponere. et disciplinam legis in se agnoscere. et divinam in carne domini intelligere naturam. Que in nos primam requirit oportet. debemus inquisita volumus agnoscere habentes mercedem exhortationis. quam qui plantat et qui rigat unum sunt. qui autem incrementum prestat: deus est.

Explicit prologus. Incipit euangelium secundum Marcum.

L. S. De sancto iohanne baptista: et victu et habitatu eiusdem. baptizatus iesus et temptatus victus. predicans penitentiam. petrum et ceteros sequi iubet. hominem ab imundo spiritu eripuit. socrum petri a febribus liberat leprosum mundat.

Initium euangelii

lij iesu christi filij dei sicut scriptum est in esaya prophetia. Et ecce mitto angelum meum ante faciem tuam: et preparabit viam tuam ante te. Vox clamantis in deserto. Parate viam domini rectas facite semitas eius.

Fuit in deserto iohannes baptizans: et predicans baptismum penitentiae in remissione peccatorum. Et egrediebatur ad eum omnis iudee regio: et hierosolymite universi: et baptizabantur ab illo in iordanis flumine penitentes peccata sua. Et erat iohannes vestitus pilis camelorum et zona pellicea circa lumbos eius: et locustas et mel silvestre edebat: et predicabat dicens. Venit fortior me post me: cuius non sum dignus procurans solvere corrigam calciametorum eius. Ego baptizavi vos in aqua. ille vero baptizabit vos spiritu sancto. Et factum est in diebus illis. venit iesus a nazareth galilee et baptizatus est a iohanne in iordane. Et statim ascendens de aqua. vidit celos apertos: et spiritus sanctum tanquam columbam descendentem et manentem in ipso. Et vox facta est de celis. Tu es filius meus dilectus: in te complacui. Et statim spiritus expulit eum in desertum. Et erat in deserto quadraginta diebus et quadraginta noctibus: et temptabatur a satana. Eratque cum bestis et angelus ministrabat illi. Postquam autem traditus est iohannes: venit iesus in galileam predicans euangelium regni dei: et dicens. Quoniam impletum est tempus: et appropinquavit regnum dei. Penitentiam et credite euangelio. Et pertransiens secus mare galilee. vidit symonem et andream fratres eius: mittentes retia in mare. Erant enim piscatores. Et dixit eis iesus. Venite post me: et faciam vos fieri piscatores hominum. Et primo relicta retia secuti sunt eum. Et progressus inde pupillum vidit iacobum zebedei et iohannem fratrem eius: et ipsos componentes retia in nave. et statim vocavit illos. Et relicto patre suo zebedeo in nave cum mercenariis secuti sunt eum. Et ingrediens capernaum. et statim sabbatum ingressus in synagogam docebat eos. Et stupebant super doctrina eius. Erat enim docens eos quasi praeceptoribus hominum: et non sicut scribae. Et erat in synagoga eorum homo in spiritu immundo et exclamavit dicens. Quid nobis et tibi iesu nazarene. Venisti perdere nos. Scio quia scis scripturas dei. Et respondit ei iesus: dicens. Obmutesce: et tace. Et discerpens eum spiritus immundus: et exclamans voce magna: exiit ab eo. Et mirati sunt omnes: ita ut quererent inter se: dicens. Quid nam est hoc? Que nam doctrina haec nova? Quia in praesente spiritibus immundis imperat: et obediunt ei. Et processit ruinas eius: statim in omnem regionem galilee. Et primo egredientes de synagoga: venerunt in domum symonis et andree cum iacobo et iohanne. Recubabat autem socrus symonis febricitans. et statim discunt ei de illa. Et accedens eleavit eam apprehensa manu eius: et continuo dimisit eam febris: et ministrabat eis. Vespere autem facto cum occidisset sol afferebant ad eum omnes male habentes et demonia

Ca. I

Lu. vi. c petrus: et iacobū zebedei. et iohānē frater iaco-
Act. i. b bi et imposuit eis nomina boanerges: quod est filii ton-
L nitru. Et andream et philippū et bartholomeū et
 mattheū: et thomā et iacobū alphei et thadeū
 et simonē cbananē. et iudā scarioth qui et tradidit
 illū. Et veniunt ad domū: et cōuenit iterum
 turba. ita ut non posset nec panē manducare.

Mat. xij. b Et cū audissent sui: exierunt tenere eum. Dice-
Luc. xi. b bant enim in furorem versus est. Et scribe qui
Mat. xij. b ab hierosolymis descenderāt dicebant quoniam
Lu. xi. c beelzebub habet. et quia in principe demoniorum
 eicit demonia. Et cōuocatis eis: in pabolis dicebat
 illis. Quomodo potest sathanas sathanā eicere?
 Et si regnū in se diuidatur: non potest regnū illud
 stare. Et si domus super semetipsam dispartita
 tur: non potest domus illa stare. Et si sathanas
 cōsurrexerit in semetipsum: dispartitus est: et
 non poterit stare: sed finē habet. Nemo potest
 vasa fortis ingressus in domū diripere nisi prius
 forte alligeret: et tunc domū eius diripiet. Amen

D dico vobis quoniam omnia dimittent filii hominum
Mat. xij. c peccata et blasphemie quibus blasphemauerunt
Lu. xij. b Qui autem blasphemauerit in spiritu sancto non ha-
 bebunt remissionem in eternū. sed reus erit eter-
Mat. xij. d ni delicti: quomodo dicebat spiritus immundus huius. Et veni-
Lu. viij. c unt mater eius et fratres. et foris stantes mis-
 serunt ad eum vocantes eum. Et sedebat circa
 eum turba: et dicunt ei. Ecce mater tua: et fratres
 tui foris querunt te. Et respondens eis: ait. Que
 est mater mea et fratres mei? Et circūspiciens eos
 qui in circuitu eius sedebāt: ait. Ecce mater mea
 et fratres mei. Qui enim fecerit voluntatem dei
 hic frater meus et soror mea et mater est.

L. S. Parabolā seminātis dicit de mēsurā.
 de semine iactato in terrā. de grano synapis. na-
 uigans tēpestatem sedat.

L. S. Cap. III

H **Lu. v. a** **E**t iterū cepit docere ad mare: et congregata
 est ad eum turba multa. ita ut in nauim
 ascendens sederet in mari: et omnis
 turba circa mare super terrā erat et do-
 cebat eos in pabolis multa: et dicebat illis in do-
 ctrina sua. Audite. Ecce erunt seminas ad semi-
Mat. xij. a nādum. Et dū seminat: aliud cecidit circa viam
Lu. viij. a et venerunt volucres celi et comederunt illud.
 Aliud vero cecidit super petrosa vbi non habu-
 it terram multam: et statim exortus est: quomodo
 non habebat altitudinē terre: et quomodo exortus est sol
 exsternauit: et eo quod non habebat radicem eraru-
 it. Et aliud cecidit in spinas: et ascenderunt spi-
 ne et suffocauerunt illud: et fructum non dedit.
 Et aliud cecidit in terrā bonā et dabat fructus
 ascendentem et crescentem et affererat. vnum
 tricesimum. et vnum sexagesimū: et vnum centesi-
 mum. Et dicebat. Qui habet aures audiēdi: au-
 diat. Et cum esset singularis: interrogauerunt
 eum hi qui cum eo erant duodecim parabolā. Et
 dicebat eis. Nobis datum est nosse mysterium
 regni dei: illis autem qui foris sunt in parabo-
 lis omnia fiunt: ut videntes videant: et non vi-
 deant. et audientes audiant et non intelligant

B **Mat. xij. b** **Luc. viij. b** **Joh. xij. f** **Esai. vi. c** **Act. xxvij. f**
 quando conuertantur et dimittant eis peccata

Et ait illis. Nescitis parabolam hanc? Et quomodo
 modo omnes parabolam cognoscetis? Qui seminat
 verbum seminat. Hi autem sunt qui circa viam
 vbi seminat verbum. et cum audierint: cōfestim
 nit sathanas et aufert verbum quod seminatum
 est in cordibus eorum. Et hi sunt similiter qui super
 petrosa seminant: qui cū audierint verbum: statim
 cum gaudio accipiunt illud: et non habent radicem
 in se. sed temporales sunt: deinde orta tribulatione
 et persecutione propter verbum: cōfestim scandalizantur.
 Et alii sunt qui in spinis seminantur. Hi sunt qui
 verbum audiunt et erunt secuti et deceptio diuitiarum.
 et circa reliqua concupiscentie introeunt suffocant
 verbum: et sine fructu efficiunt. Et hi sunt qui
 super terrā bonam seminant: qui audiunt verbum
 et suscipiunt: et fructificant vnum tricesimum.
 vnum sexagesimum et vnum centesimum. Et dicebat
 illis. Numquid videtis lucernam sub modio ponam
 aut sub lecto? Nonne ut super candelabum ponam?
 Nonne est enim aliqd absconditum quod non manifestet:
 nec factum est occultum quod non veniat in palam.
 Si quis habet aures audiendi: audiat. Et dicebat illis.
 Videte quod audiat. In qua mēsurā mensi fueris
 tuis: remetiet tuis et adicies tuis. Qui enim
 habet dabit illi: qui non habet etiam quod habet
 auferet ab eo. Et dicebat. Sic est regnum dei
 quod admodum si homo iaciat sementem in terrā et
 dormiat: et exurgat nocte et die et semen germinat:
 et crescat dum nescit ille. Ultra enim terra fructus
 facit primum herbam: deinde spicam: deinde plenum
 frumentum in spica. Et cum ex se produxerit
 fructus statim mittit falcem: quoniam adest
 messis. Et dicebat. Eui assimilabimus regnum
 dei. aut cui parabolam comparabimus illud? Sicut
 granum synapis quod cum seminatum fuerit in
 terra minus est omnibus seminibus que sunt in
 terra. et cum natum fuerit ascendit in arbores.
 et fit maior omnibus oleribus. et facit ramos
 magnos: ita ut possint sub umbra eius aues
 celi habitare. Et talibus multis parabolis loque-
 batur eis verbum prout poterant audire. sine
 parabola autem non loquebatur eis. Secorsum autem
 discipulis suis disserabat omnia. Et ait illis in
 die illa cum sero esset factum. Transeamus
 contra. Et dimittentes turbam astumunt eam
 ita ut erat in nauim. et alie naues erant cum
 illo. Et facta est procella magna venti. et
 fluctus mitebat in nauim. ita ut imple-
 retur nauis. Et erat ipse in pupi super ceruicem
 dormiens. et excitat eum. et dicunt illi. Magister
 non ad te perinet. quia perimus? Et exurgens
 cōminatus est ventos: et dixit mari. Tace.
 obmutesce. Et cessauit ventus et facta est
 tranquillitas magna. Et ait illis. Quid timidi
 estis? Necdum habetis fidem. Et timuerunt
 timore magno: et dicebant ad alterutrum.
 Quis putas est iste. quia ventus et mare
 obediunt ei.

L. S. Demoniorum legionē ab hoīe expellit. sa-
 nat mulierem a fluxu sanguinis archisyna-
 gogi. filiā mortuā suscitauit. **L. S.**

Et venerunt trans fretum maris in regionem geraseno. Et exiit de nauis statim occurrit de monumentis homo in spiritu immundo qui domicillus habebat in monumentis. Et neque catenis neque quibus poterat eum ligare. quoniam sepe compedibus et catenis vincit dirupisset catenas et compedes diminisset: et nemo poterat eum domare. Et semper die ac nocte in monumentis et in montibus erat clamans et cecidens se lapidibus. Cum deus autem iesum a longe cucurrisset: et adorauit eum. et clamans voce magna dixit. Quid mihi et tibi iesu fili dei altissimi? Adiuro te per deum ne me torqueas. Dicebat enim illi. Et in spiritu immundo ab homine isto. Et interrogabat eum. Quid tibi nomen est? et dicit ei. Legio mihi nomen est: quia multi sumus. Et deprecabatur eum multum ne se expelleret extra regionem. Erat autem ibi circa montem grex porcorum magnus pascentium in agris. Et deprecabatur eum spiritus: dicentes. Mitte nos in porcos: ut in eos introeamus. Et concessit eis statim iesus. Et exiit spiritus immundus introierunt in porcos: et magno impetu grex precipitatus est in mare: ad duo milia et suffocati sunt in mari. Qui autem pascebant eos fugerunt et nuntiaverunt in ciuitates et in agros. Et egressi sunt videre quod esset factum. et venerunt ad iesum: et viderunt illum qui a demonio verabatur sedentes vestitus et sane mentis: et timebant. Et narrauerunt illis quod viderant qualiter factum esset ei qui demonium habuerat: et de porcis. Et rogare ceperunt eum ut discederet de finibus eorum. Cumque ascenderet nauim cepit illum deprecari qui a demonio veratus fuerat ut esset cum illo. et non admisit eum: sed ait illi. Uade in domum tuam ad tuos et annuncia illis quia pro te dominus fecerit: et misertus sit tui. Et abiit et cepit predicare in decapoli. Quanta sibi fecisset iesus: et omnes mirabantur. Et cum ascendisset iesus in nauim rursus trans fretum: conuenit turba multa ad eum: et erat circa mare. Et venit quidam de archisynagogis nomine iayrus: et videns eum cecidit ad pedes eius: et deprecabatur eum multum dicens. Quia filia mea in extremis est. Veni impone manum tuam super eam. ut salua sit et viuat. Et abiit eum illo: et sequabatur eum turba multa: et comprimebant eum. Et mulier que erat in pressu sanguinis annis duodecim et fuerat multa pressa a compluribus medicis: et erogauerat omnia sua: nec quicquam profecerat: sed magis deterius habebat cum audisset de iesu venit in turba retro et tetigit vestimentum eius. Dicebat enim. Quia si vel vestimentum eius tetigero: salua ero. Et pressum siccatum est fons sanguinis eius: et sensit corpus: quia sanata esset a plaga. Et statim iesus in semetipso cognoscens virtutem que exierat de illo conuersus ad turbam: dicebat. Quis tetigit vestimenta mea? Et dicebant ei discipuli sui. Vis des turbam comprimere te: et dicit que me tetigit. Et circumspiciebat videre eam que habebat fecerat. Mulier vero timebat et tremens sciebat quod factum esset in se. venit et cecidit ante eum: et dicit ei omnem veritatem. Ille autem dixit ei. Filia fides tua te salua fecit: vade in pace: et esto sana a plaga tua. Adhuc eo loquente veniunt nuntii ad archisynagogum dicentes: quia filia tua mortua est. Quid ultra veras magister? Iesus autem audito verbo quod dicebatur: ait archisynagogus. Noli timere: tamen modo crede. Et non admisit quem se sequebatur nisi petrum et iacobum et iohannem fratrem iacobum. Et venit in domum archisynagogi. Et vidit tumultum et flentes et eulantes multum: et ingressus ait illis. Quid turbamini et ploratis? Puella non est mortua sed dormit. Et irriserunt eum. Ipse vero cecidit et ait omnes assumit presertim et matrem puelle: et que secum erant. et ingrediuntur vbi puella erat iacens et tenens manum puelle. ait illi. Tabernaculum: quod est interpretatum. Puella tibi dico surge. Et pressum surrexit puella: et ambulabat. Erat autem annorum duodecim: et obstupuerunt stupore magno. Et precepit illis vehementer ut nemo id sciret. et iussit dare illi manducare.

Et. S. Dicebant iesum fabri filium. propheta sine honore esse nisi in patria sua. vocat duodecim et cepit eos mittere binos cum preceptis. berodes dixit iesum iohannem baptista. alij vero dicebant quia bellas est. alij vero propheta de capite iohannis. de regressu apud iesum. de quibus panibus et duobus piscibus. Iesus supra mare ambulat: et infirmos sanat. et quotquot tangebant eum salui fiebant.

Ma. VI

Egressus inde abiit in patriam suam: et sequebatur eum discipuli sui. Et sabbato cepit in synagoga docere: et multi audientes ammirabant in doctrina eius: dicentes. Ubi huius omnia. Et que est sapientia que data est illi: et virtutes tales que per manus eius efficiuntur. Nonne hic est fabri filius marie frater iacobum et ioseph et iude et symonis. Nonne et sorores eius nobiscum sunt. Et scandalizabant in illo. Et dicebat illis iesus. Quia non est propheta sine honore nisi in patria sua. et in domo sua et in cognatione sua. Et non poterat ibi virtutem ullam facere: nisi paucos infirmos impositis manibus curauit: et mira batur propter incredulitatem eorum: et circumibat castella in circuitu docens. Et vocauit duodecim et cepit eos mittere binos: et dabat illis potestates spirituum immundorum. Et precepit eis ne quid tollerent in via nisi virgam tamen. non peram: non panem: neque in zona es: sed calciatos sandalis: et ne induerent duabus tunicis. Et dicebat eis. Quocumque introieritis in domum illuc manete: donec creatis inde et quicumque non receperit vos neque audierit exiitentes inde excutite puluerem de pedibus vestris in testimonium illis. Et exiitentes predicabant ut penitentiam agerent: et demonia multa eorum iebant. et ungebat oleo multos egros et sanabant. Et audivit rex berodes. manifestum enim factum est nomen eius: et dicebat. Quia iohannes baptista resurrexit a mortuis: et propterea virtutes operantur in illo. Alij autem dicebant quia bellas est. alij vero dicebant quia propheta est. quasi vnus ex prophetis. Quo audito berodes ait. Quem ego decollauis iohannem: hic a mortuis resurrexit. Ipse enim berodes misit ac tenuit iohannem et vixit eum in carcerem propter berodiadem uxorem philippi fratris sui. quia duxerat eam. Dicebat enim iohannes berodes

Matt. ix. c

Matt. ix. c

Matt. xij. g
Luce. xij. c
Joban. iij. f

Matt. xij. g
Lu. xij. d
Joban. vi. e
Matt. xij. g
Joban. ij. f

Matt. x. a
Lu. ix. a
B

Matt. x. b
Lu. x. a

Matt. x. a
Lu. x. a
Matt. xij. a
Lu. x. a

Matt. xij. a
Lu. ix. a

Matt. vij. b
Lu. vij. c

Matt. vij. d
Lu. vij. c

Lu. vij. c

Lu. vij. f

Matt. ix. c
Lu. vij. f

Matt. ix. c
Lu. vij. f

Matt. ix. c
Lu. vij. b